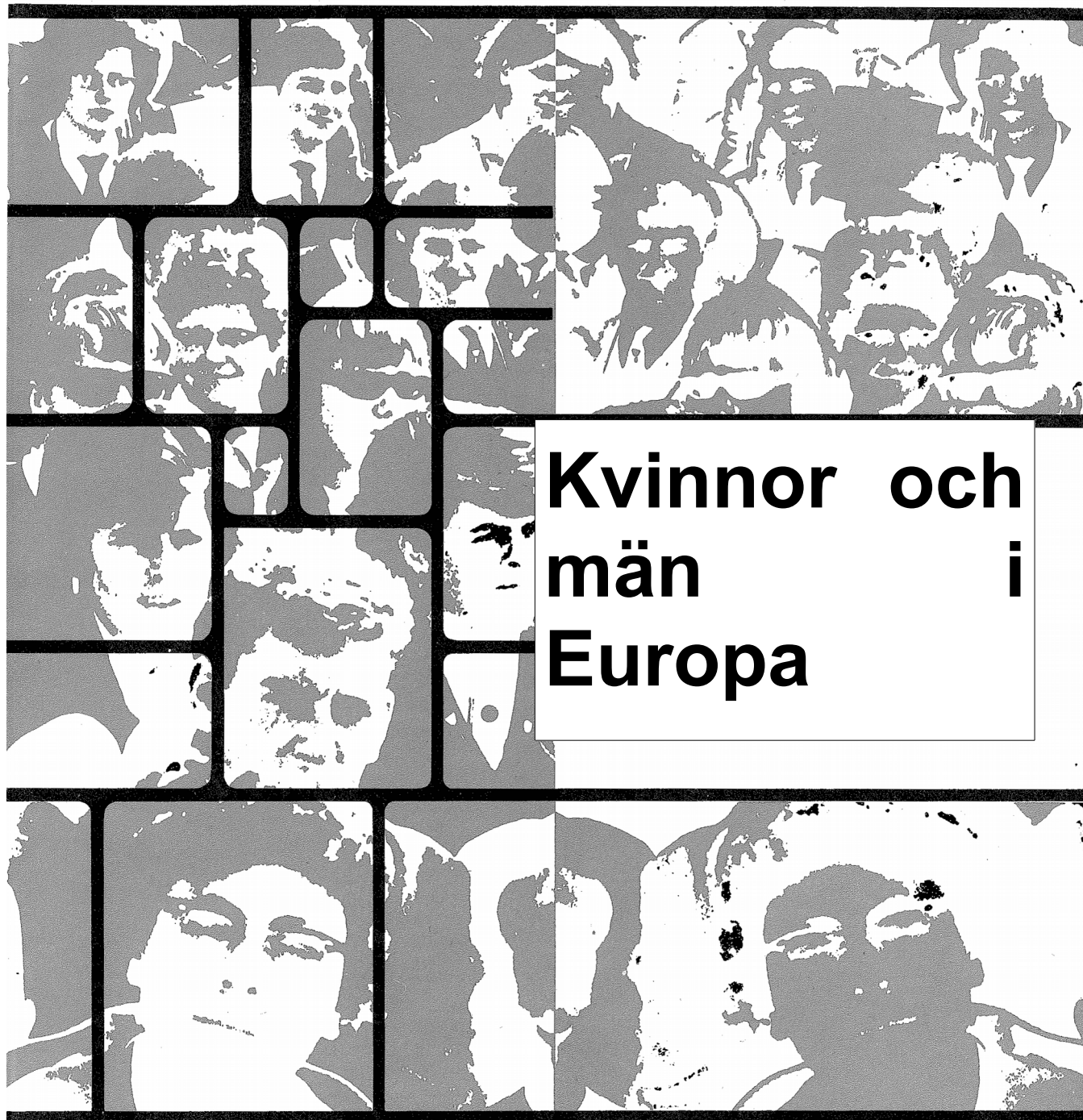

Kvinnor och män i Europa

**Jämförbara strategier för
vissa samhällsproblem**

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA KOMMISSION
RUE DE LA LOI 200 • 1049 BRYSEL

Kvinnor och män i Europa

Jämförande attityder till vissa samhällsproblem

Resultat och analyser av
enurvalsundersökning i de nio EU-länderna i
samband med det internationella kvinnoåret

Dokument utarbetat av Pierre Dieumegard för [Europe-Democracy-Esperanto](#)

Syftet med detta "preliminära" dokument är att göra det möjligt för fler människor i Europeiska unionen att se dokument som produceras av Europeiska unionen (och finansieras genom deras skatter).

Om det inte finns någon översättning utesluts medborgarna från debatten.

Dokumentet "Eurobarometer" fanns endast på engelska, [franska och tyska](#) i en pdf-fil av typen "image". Från den ursprungliga filens kapade vi en ODT-fil av texttyp, utarbetad av Libre Office-programvaran, för maskinöversättning till andra språk. Resultaten finns nu [tillgängliga på alla officiella EU-språk](#).

Det är önskvärt att EU-förvaltningentarna ansvarar för översättningen av viktiga dokument. "Viktiga dokument" är inte bara lagar och förordningar, men också den viktiga information som behövs för att fatta välgrundade beslut tillsammans.

För att tillsammans diskutera vår gemensamma framtid och möjliggöra tillförlitliga översättningar skulle det internationella esperantospråket vara mycket användbart på grund av dess enkelhet, regelbundenhet och precision.

Kontakta oss:

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Innehållsförteckning

Inledning.....	5
Del 1: De viktigaste resultaten av forskningen.....	8
I Problemet med kvinnors ställning: problemets betydelse, uppfattning och bedömning av förändringar.....	9
1. Problemets betydelse.....	9
2. Uppfattning och bedömning av förändring.....	12
II Kvinnors och mäns chansföre livet.....	22
1. Den samlade bedömningen.....	22
2. Varför är kvinnor mindre benägna?.....	26
3. Diskrimineringsområden.....	30
III Kvinnors och mäns respektive ambitioner att minska skillnaderna i sociala roller.....	36
1. Vad vill majoriteten?.....	36
2. "Feminism"	39
3. Tre situations av vardagen.....	43
IV Kvinnors och mäns respektive och ömsesidiga attityder till yrkesarbete.....	46
1. Sysselsättning och icke-sysselsättning.....	47
2. Nöjdhet med sitt eget arbete.....	50
3. Tillfredsställelse som tillskrivs maken med avseende på det arbete han eller hon utför.....	56
4. Kvinnors yrkesverksamhet.....	58
V. Socialaformer som anses viktiga för att förbättra kvinnors status.....	68
VI Attityder till politik och former för samhällsengagemang.....	71
1. Politiker, vad måste framför allt vara mäns angelägenheter?	73
2. De respektive politiska rollerna.....	77
3. Graden av förtroende för en man eller kvinna som politisk företrädare i parlamentet.....	80
4. Social delaktighet.....	84
VII Känslor av tillfredsställelse eller missnöje.....	98
1. Den övergripande känslan av tillfredsställelse.....	98
2. Specifika aspekter av känslor av tillfredsställelse.....	102
VIII Känslan av lycka.....	107
IX Attityder till Europeiska gemenskapen och Europas enande.....	111
1. Dengemensamma marknaden.....	111
2. Europas enande.....	117
3. Europeiska gemenskapen och kvinnors förändrade ställning.....	123
Del II Förklarande essä om bildande av attityder till kvinnors ställning.....	128
I Introduktion till metodiken.....	129
II Typologisk analys av allmänhetens attityder till kvinnors ställning.....	129
III Faktoranalys och multikriterieanalys av svar.....	136

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

1. För eller emot social förändring.....	139
2. Optimism och pessimism.....	149
Slutsatser.....	155
Anmärkningar.....	156
Teknisk utveckling: Det var tiden för skrivmaskiner och stenciler.....	156
Förändringar i redaktionell stil: Detta var den tid då redaktörerna tänkte (och visade sina tankar).....	156
Några grafer som gör det möjligt att visualisera data från 1975.....	157
Förändringshastighet.....	157
Betydelsen och betydelsen av förändring.....	158
I konkreta situationer är de nationella åsikterna också vitt spridda.....	158
BILAGOR.....	160
I. Namn på undersökningsinstitut och datum för intervjuer.....	160
II. Tekniska anmärkningar.....	160

Kvinnor och män i Europa

Jämförande attityder till vissa
samhällsproblem

Inledning

Med anledning av kvinnoåret och, mer grundläggande, för att få en bättre förståelse för kvinnors och mäns inställning till vissa problem i vårt samhälle, beställde Europeiska kommissionen under den onda månaden 1975 en urvalsstudie i gemenskapens nio länder.

Detta var första gången som sådan forskning genomfördes på internationell nivå i denna fråga. Omkring 9 500 personer - män och kvinnor - i åldern 15 år och äldre, indelade i nationella representativa urval, intervjuades muntligen av utredare från åtta specialiserade institut, på grundval av ett frågeformulär med cirka 50 frågor, inklusive de frågor som motsvarar EUROBAROMETER 3.¹

Antalet svarande i varje land är följande:

	Män	Kvinnor	Totalt
Belgien/Belgien	728	779	1507
Danmark	505	568	1073
Deutschland	483	556	1039
Frankrike ²	563	593	1156
Förenade kungariket ³	622	703	1325
Irland	475	521	996
Italia	526	517	1043
Luxemburg	151	160	311
Nederland	539	554	1093
GEMENSKAPEN	4592	4951	9543

1 Eurobarometern är en opinionsundersökning som genomförs var sjätte månad i EU-länderna. Resultaten av nr 3 offentliggjordes i början av juli 1975. De exakta datumen för intervjuerna och all annan teknisk information anges i bilagan till detta dokument, tillsammans med en förteckning över de institut som ansvarar för arbetet.

2 Beaktande av viktningen av landsbygdsområden (155 fall).

3 Y compris Nordirland (300 ärenden).

De viktigaste resultaten av denna forskning, som på något sätt förutsåg de önskemål som antogs vid världskonferensen för det internationella kvinnoåret (Mexiko den 19 juni - 2 juli 1975), presenteras på enklast möjliga sätt. I den globala handlingsplan som antogs i slutet av konferensen anges att "nationell, regional och internationell forskningsverksamhet samt insamling och analys av uppgifter om alla aspekter av kvinnors ställning ges hög prioritet" (punkt 161). Isynnerhet betonas nyttan av att samla in uppgifter om "livskvalitén, t.ex. hur nöjd man är med sitt yrke, sin inkomst, familjensegenskaper och användningen av fritidsaktiviteter" (punkt 167).

Denna forskning är inte avsedd att uttömma ämnet; Även om universum är särskilt stort och omfattar nästan 200 miljoner kvinnor och män i åldern 15 år och äldre, begränsades frågeformuläret avsiktligt till ett fåtal ämnen av särskilt intresse för Europeiska kommissionen och dess avdelningar:

- Den vikt som fästs vid problemet med kvinnors ställning, det vill säga kvinnornas plats i samhället, jämfört med männens.
- Uppfattningen och bedömningen av förändringar när det gäller kvinnors ställning.

Bedömning av kvinnors möjligheter i förhållande till män.

- Kvinnors och mäns respektive ambitioner att minska skillnaderna mellan de båda könen sociala roller.
- kvinnors och mäns respektive och ömsesidiga attityder till yrkesarbete,

Sociala reformer som prioriteras för att förbättra kvinnors ställning.

attityder till politik och former för socialt deltagande,

- nivåerna och komponenterna i känslan av tillfredsställelse och missnöje;
- känslan av lycka;

attityder gentemot Europeiska gemenskapen och Europas enande.

Europeiska kommissionens syfte med att offentliggöra denna rapport, vars innehåll - data, analyser, antaganden - inte på något sätt tar sitt ansvar, är att stimulera den bredaste debatten om kvinnors plats i Europa och om de initiativ som bör tas, på alla nivåer och på alla områden, så att byggandet av ett enat Europa också är en fråga för kvinnor.

Denna rapport består av två delar:

- Den första delen av detta kapitel, i tio kapitel, de viktigaste resultaten för varje ämne och fördrag, dvs. fördelningen av svaren för hela Europeiska gemenskapen och för var och en av medlemsstaterna, efter kön, ålder, utbildningsnivå osv.

- I den andra delen försöker man förklara de resultat som uppnåtts med hjälp av några mer djupgående analyser: enså kallad typologisk analys (klusteranalys), faktoranalys och multipel klassificeringsanalys ().¹

Läsare som vill komma direkt till förklaringarna och slutsatserna kan börja läsa rapporten i den andra delen, om de inte återvänder senare till den första.

¹ Typologin har utarbetats under ledning av Hélène RIFFAULT (Paris), internationell forskningssamordnare. Faktoranalys och MCA utfördes av Margaret och Ronald INGLEHART (University of Michigan). Författaren till detta betänkande, Jacques-René RABIER, Europeiska kommissionens rådgivare, vill varmt tacka dessa värdefulla medförfattare.

Del 1: De viktigaste resultaten av forskningen

I Problemet med kvinnors ställning: problemets betydelse, uppfattning och bedömning av förändringar

1. Problemets betydelse

En preliminär fråga – som inte alltid ställs – i en opinionsundersökning är om och i vilken utsträckning de svarande är medvetna om det problem som de tillfrågas om:

”För närvarande diskuteras det mycket i vårt land om kvinnors ställning, dvs. kvinnornas plats i samhället, jämfört med männens. Enligt din åsikt, för närvarande, i vårt samhälle, finns det ett problem för kvinnor eller pa? (Titta på kortet). Hur viktigt är detta problem: 0 tecken ifråga att det inte är ett problem, 10 betyder att det är ett mycket viktigt problem.”¹

Om svaren grupperas i tre kategorier, som motsvarar 0–2 poäng (låg betydelse), 3–7 poäng (medelhög betydelse) respektive 8–10 poäng (hög betydelse), erhålls följande tabell för varje land och för gemenskapen som helhet (tabell 1):

Tabell 1 Betydelsen av problemet med kvinnors ställning (per land)

	Stor betydelse (poäng 8 till 10)	Medelstor betydelse (poäng 3–7)	Låg vikt (poäng 0 till 2)	Genomsnittlig poäng ²
Frankrike	48	45	7	6,93
Italia	45	44	11	6,72
Luxemburg	49	31	19	6,45
Irland	42	41	17	6,11
Belgien/Belgien	29	52	18	5,53
Deutschland	23	58	19	5,13
Danmark	26	43	28	4,92
Ovalt kungadöme	20	51	27	4,57
Nederland	11	52	34	3,95
Gemenskap ³	32	50	17	5,68

En första iakttagelse framkommer vid läsningen av denna tabell. I fyra länder (Frankrike, Italien, Luxemburg och Irland) fäster alla svarande – kvinnor och män – betydligt större vikt vid problemet med kvinnors ställning än i andra länder. De två extrema positionerna innehas av Frankrike och Italien å ena sidan (med en genomsnittlig poäng på 6,93 och 6,72) och Nederländerna å andra sidan (med en genomsnittlig poäng på 3,95). Ännu bättre: Det finns ungefär fyra gånger så många fransmän, italienare, luxemburgare och irländaresom nederländare som fäster stor vikt vid detta problem (8–10 poäng).

1 I stället för att ställa frågan med hjälp av en enkel verbal skala ("mycket viktig", "viktig" osv.), som skulle ha riskerat att mildra nyanserna i svaren, gavs företräde åt en numerisk skala, graderad från 0 till 10, där den centrala punkten därför är 5.

2 Viktat genomsnitt av de procentandelar som motsvarar varje poäng: 10, 9, 8...0. Den centrala punkten är poäng 5.

3 Vägt genomsnitt efter befolkningsstorlek på minst 15 år i varje land.

Logiskt sett kan man dra slutsatsen att det är i länder där problemet anses vara olöst som det anses vara särskilt viktigt. Det är länder med katolsk tradition.¹

Det bör dock noteras att Belgien, även om det är ett land med en katolsk tradition, ligger mer på sidan av länder där problemet inte anses vara särskilt viktigt, i en position nära gemenskapsgenomsnittet.

På gemenskapsnivå, behandlad som en helhet, anser kvinnor – vilket kan förväntas – oftare än män att problemet med kvinnors ställning är betydande (genomsnittspoäng på 6,00 och 5,41). Ålder är en viktig variabel: Yngre personer (under 25 år) är mer känsliga för problemet än sina äldre, särskilt bland kvinnor. Men den viktigaste variabeln är utbildningsnivån, här mätt som studiernas längd, dvs. den ålder då respondenten fullföljde sina studier.

Som framgår av tabell 2 är andelen personer som tillskriver problemet stor betydelse 39 % bland kvinnor i åldern 15–24 år, 37 % mellan 25–54 och 28 år efter den åldern. När det gäller utbildningsnivå (för båda könen) varierar andelen från 30 % för den lägsta nivån till 40 % för den högsta nivån.

Tabell 2: Betydelsen av problemet med kvinnors ställning, beroende på kön, kön och utbildningsnivå² (gemenskapen som helhet)

	Stor betydelse (poäng 8 till 10)	Medelstor betydelse (poäng 3–7)	Låg vikt (poäng 0 till 2)	Genomsnittlig poäng
Tillsammans	32 %	50 %	17 %	5,68
Män	29	51	19	5,41
Varav: 15 till 24 år	30	54	15	5,69
25 till 54 år	29	52	18	5,46
55 år och äldre	28	49	22	5,31
Kvinnor	35	48	16	6,00
Varav: 15 till 24 år	39	47	14	6,30
25 till 54 år	37	47	15	6,05
55 år och äldre	28	50	19	5,35
Utbildningsnivå ³				
- låg	30	49	20	5,46
- genomsnitt	32	52	16	5,68
- hög	40	49	11	6,43

1 En kulturs inflytande på attityder och beteenden betyder inte nödvändigtvis att det finns ett samband på individnivå mellan två variabler (t.ex. här religiös tillhörighet eller praxis och den vikt som fästs vid problemet med kvinnor). Även om frågor om religiös tillhörighet och praxis tyvärr inte ställdes i denna undersökning, är hypotesen mycket sannolik att en attityd som traditionellt är gynnsam för den katolska religionen är positivt korrelerad med uppfattningen om problemet med kvinnors status, som i Europa verkar uppstå objektivt på ett mer intensivt sätt i länder med en katolsk tradition.

2 Exklusive bortfall (0,9 % av det totala antalet).

3 Mätt efter studietidens slut: 15 år e+ under, 16–19 år, 20 årefter.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Förhållandet mellan attityder mätt enligt de tre utvalda variablerna – kön, ålder och utbildningsnivå – varierar något beroende på land:

- I länder där en stor andel av befolkningen anser att problemet är mycket viktigt (Frankrike, Italien, Irland, för att inte tala om Luxemburg, där antalet svarande endast är 311), är det proportionellt sett mer sannolikt att kvinnor än män anser att problemet är viktigt än på andra håll. Med andra ord är de mer medvetna om detta problem som direkt berör dem.

- I alla länder anser relativt färre kvinnor i åldern 55 år och äldre att problemet är mycket viktigt än andra kvinnor.

- För män är Irland, Danmark, Frankrike och Italien de enda länder där ålderskillnaden är betydande.

- Utbildningsnivån, för personer av båda könen betraktade tillsammans, påverkar den attityd som studeras i Italien, Tyskland, Belgien och Förenade kungariket. I Italien och Belgien ligger brytpunkten mellan de lägre och övre mellersta nivåerna, medan den i Tyskland och Förenade kungariket ligger mellan de lägre mellersta och övre nivåerna. I Frankrike är det med en genomsnittlig utbildningsnivå som är mest medvetna, vilket förmodligen motsvarar massan kvinnor i åldern 25–54 år. Slutligen är utbildning en svag eller obefintlig avgörande faktor i Danmark, Nederländerna och Irland.

Alla dessa uppgifter anges i tabell 3:

Tabell 3

Andelen svarande som fäster stor vikt vid kvinnors kön, ålder och utbildningsstatus¹ (per land)

	Totalt	Män			Totalt	Kvinnor			Utbildningsnivå		
		-25	25/54	55+		-25	25/54	55+	Låg	Grund er	Hög
Frankrike	43%	40%	42%	47%	52%	48%	56%	43 %"	47%	50%	45%
Italia	42	43	44	38	49	55	49	42	41	53	52
Luxemburg ²	48	pm	pm	pm	49	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Irland	38	30	37	44	46	44	48	43	42	41	43
Belgien/ Belgien	26	25	26	27	31	41	33	24	24	33	32
Deutschland	18	17	17	20	27	34	28	22	23	19	32
Danmark	27	33	27	23	25	32	26	19	25	24	29
Ettited kungadöme	18	16	19	15	22	23	24	19	19	20	27
Nederland	11	6	13	9	10	12	9	11	10	10	13

1 Stor betydelse = poäng 8 till 10. Länderna rangordnas i fallande ordning efter de genomsnittliga poäng som är av betydelse för problemet.

2 På grund av det relativt låga antalet uppgiftslämnare anges intade rapporterade resultaten för Luxemburg.

Gemenskap ³	29	30	29	28	35	39	37	28	30	32	40
------------------------	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

2. Uppfattning och bedömning av förändring

Närden vikt som fästs vid problemet med kvinnors status hade mätts återstod det att se om en utveckling uppfattades och hur den kvalificerades, både när det gäller betydelsen och förändringshastigheten.

"Händer det alltid saker om kvinnors plats i samhället, vad du ser omkring dig och vad som hände för tio eller femton år sedan? Och om så är fallet, ändrar de sig i rätt riktning eller i fel riktning?"

Nästan nio av tio personer i gemenskapen som helhet är medvetna om en förändring (86 %, varav 88 % är män och 85 % är kvinnor), och den stora majoriteten av de svarande anser att förändringen går i rätt riktning.

Män och kvinnor uttrycker sig på ungefär samma sätt, med en liten tendens för kvinnor i åldern 55 år och äldre att uppfatta en förändring mindre (eller, mer exakt, att reagera mindre än de uppfattar det) och en liten tendens för mer utbildade människor att uttrycka sig positivt.

3 Vägt genomsnitt, inklusive Luxemburg.

Tabell 4

Uppfattningen om en förändring av kvinnors status och uppskattningen av betydelsen av denna förändring beroende på kön, ålder och utbildningsnivå
(tillsammans med gemenskapen)

	Upplev en förändring			Förstå inte förändring	obesvarade
	Totalt	I rätt riktning	I fel riktning		
Tillsammans	86%	76%	10%	8%	6%
Män	88	78	10	7	5
Varav 15–24 år	86	79	7	7	7
25 till 54 år	89	81	8	7	4
55 år och äldre	86	72	14	7	7
Kvinnor	85	74	11	9	6
Varav 15–24 år	85	78	7	10	5
25 till 54 år	88	78	10	8	4
55 år och äldre	79	65	14	11	10
Utbildningsnivå					
- låg	84	72	12	9	7
- genomsnitt	88	79	9	8	4
- hög	90	85	5	6	4

På landsnivå finns det inget samband mellan den vikt som fästs vid frågan om kvinnors ställning och uppfattningen om förändringar. I gruppen Frankrike, Italien, Luxemburg och Irland är, som vi har sett ovan, medvetenheten om problemet betydligt högre än i andra länder. Andelen personer som upplever en förändring är dock nästan densamma i Danmark (86 %) och Frankrike (89 %).

På samma sätt verkar domen om innebörden av förändring inte vara kopplad till den vikt som fästs vid problemet: Italienare, irländare, danskar och tyskar säger till exempel samma sak och åtta av tio tycker att förändringen går i rätt riktning.

Tabell 5

Uppfattningen om en förändring av kvinnors status och uppskattningen av betydelsen av denna förändring¹
(Efter land)

	Upplev en förändring			Förstå inte förändring	obesvarade
	Totalt	I rätt riktning	I fel riktning		
Italia	93 %	81 %	12 %	4 %	3 %
Irland	91	82	9	6	3
Frankrike	89	75	14	6	5
Danmark	86	80	6	6	8
Förenade kungariket	85	73	12	7	8
Nederland	82	69	13	4	14
Deutschland	81	78	3	16	3
Belgien/Belgien	79	67	12	9	12
Luxemburg	78	65	13	10	12
Gemenskap ²	86	76	10	8	6

På individnivå visar skärningspunkten mellan svaren på frågan om problemets betydelse och svaret på innebörden av förändring bara, som inte kunde ha förväntat sig, att de för vilka problemet är litet är mindre benägna att beskriva förändringen positivt.

1 Länderna rangordnats i fallande ordning efter procentandelar av svaren som uttrycker uppfattningen om en förändring (i rätt eller fel riktning).

2 Vägt genomsnitt

Tabell 6

Uppfattningen om en förändring i rätt riktning i enlighet med den vikt som fästs vid problemet med kvinnors status

(tillsammans med gemenskapen)

	Förändring går i rätt riktning	Förändring går åt fel håll
Liten betydelse	67 %	14 %
Medelstor betydelse	78	9
Stor betydelse	78	9

Denna förändring, som är allmänt uppfattad och positivt uppskattad när det gäller dess riktning av både män och kvinnor, anses inte vara för snabb:

Är det så att saker och ting på detta område förändras för snabbt, inte tillräckligt snabbt eller använder jag det på rätt sätt?

Majoriteten av de svarande i gemenskapen (43 %) anser att saker och ting förändras på rätt sätt, 28 % anser att förändringen inte är tillräckligt snabb och 19 % anser att den är tillräckligt snabb.

Kvinnor – särskilt ungdomar – är något mer benägna än män att känna att förändringen inte är tillräckligt snabb: 41 % i åldersgruppen 15–24 år. Män i åldersgrupper är relativt mer benägna än kvinnor att känna att saker förändras precis rätt, vilket förmodligen uttrycker en mer reserverad inställning till förändring.

Utbildningsnivå – som här beaktas för båda könen – spelar också en viktig roll: Ju mer utbildade människor är, desto mer känner de att förändringen är för långsam.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 7

Bedömning av förändringstakten med avseende på kvinnors ställning efter kön, kön och utbildningsnivå (tillsammans med gemenskapen)

		Upplev en förändring			obesvarade
		För snabbt	Inte tillräckligt snabbt	Precis rätt väg	
Tillsammans		19 %	28 %	43 %	10 %
Män		19	26	46	9
Varav:	15 till 24 år	16	30	43	11
	25 till 54 år	18	27	48	7
	55 år och äldre	23	21	45	11
Kvinnor		19	30	39	12
Varav:	15 till 24 år	13	41	38	8
	25 till 54 år	19	32	41	8
	55 år och äldre	24	18	38	20
Utbildningsnivå					
- låg		22	23	43	12
- genomsnitt		16	31	44	9
- hög		16	38	40	6

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

En mer detaljerad undersökning av ålderns inverkan på bedömningen av förändringshastigheten visar att för både män och kvinnor minskar strävan efter snabbare förändring med åldern, men starkare för kvinnor:

Tabell 8

Strävan efter en snabbare förändring av kvinnors status efter kön och könstillhörighet ¹
(tillsammans med gemenskapen)

	15/24 år	25/34 år	35/44 år	45/54 år	55/64 år	65 år och äldre
Män	33 %	33 %	27 %	25 %	22 %	21 %
Kvinnor	40	38	32	27	26	19
Skillnad	7	5	5	2	4	2

¹ Procentandel av åldrarna som beräknats med hänvisning till antalet personer som besvarat frågan.

På landsnivå är de iakttagelser som framgår av resultaten följande:

1° Danmark och Förenade kungariket, som är två av de länder där problemet med kvinnors ställning – som förmodligen till stor del anses vara löst – inte upplevs som särskilt viktigt, anser den absoluta majoriteten av de svarande (57 % respektive 52 %) att det går "rätt". Men medan det i Danmark inte finns någon skillnad mellan mäns och kvinnors svar, uttrycker brittiska män oftare den "konservativa" uppfattningen att saker går "ganska snabbt" än kvinnor.

2° Det är i Tyskland, Irland och Frankrike som de svarande svarar lite oftare än på andra ställen att saker och ting inte går tillräckligt snabbt (37 %, 35 % respektive 33 %). I Tyskland, mer än i Irland, är det kvinnor som uttrycker denna åsikt, medan det i Frankrike inte finns någon skillnad mellan svaren från de två könen.

3° I Italien håller 30 % av männen och kvinnorna med om att saker och ting går för fort oftare än på andra håll, men det är naturligtvis de äldre och lågutbildade som är mest benägna att säga det.

Tabell 9

Bedömning av förändringshastigheten med avseende på kvinnors ställning efter kön¹

(Genom att betalas)

	Känslan av att saker förändras								
	För snabbt			Inte tillräckligt snabbt			Precis rätt väg		
	H+F	H	F	H+F	H	F	H+F	H	F
Jagtalia	30 %	30 %	31 %	26 %	24 %	28 %	37 %	40 %	34 %
Irland	16	18	15	35	32	38	42	44	40
Frankrike	22	18	27	33	33	32	39	43	36
Danmark	13	16	11	15	14	15	57	57	57
Förenade kungariket	16	16	18	19	17	21	52	56	47
Nederland	21	22	22	16	17	14	46	47	45
Deutschland	9	13	7	37	30	42	42	48	37
Belgien/Belgien	18	19	17	25	24	26	38	38	38
Luxemburg	26	28	25	25	20	29	34	39	30
Gemenskap ²	19	19	19	28	26	30	43	46	39

En undersökning av svaren efter kön och åldersgrupp visar att i nästan alla länder är önskan om snabbare förändring starkare bland unga män och i ännu högre grad bland unga kvinnor än bland äldre. Äldrens inflytande är särskilt starkt i Frankrike.

De kategorier som oftast uttrycker denna önskan om förändring är:

Tyska kvinnor mellan 15 och 34 år 62%

Fransmän i åldern 15–34 år 49%

Irlandska kvinnor i åldern 15–34 år 47%

1 Länderna rangordnas i fallande ordning efter andelen svar som uttrycker uppfattningen om en förändring, enligt föregående fråga. Procentandelen svarsbortfall ingår inte här.

2 Vägt genomsnitt

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Franska kvinnor i åldern 15–34 år 45%

Belgare (kvinnor) i åldern 15–34 år 44%

Irländska kvinnor i åldern 35–54 år 42%

		15–35 år	35–54 år	55 år och äldre
Deutschland	Män	37 %	30 %	35 %
	Kvinnor	62	43	40v
Irland	Män	38	32	28
	Kvinnor	47	42	33
Frankrike	Män	49	33	26
	Kvinnor	45	35	11
Jagtalia	Män	32	23	22
	Kvinnor	35	28	23
Belgien/ Belgien	Män	32	31	24
	Kvinnor	44	27	23
Luxemburg	Män	21	30	18
	Kvinnor	33	39	31
Förenade kungariket	Män	22	19	15
	Kvinnor	34	25	11
Nederland	Män	26	22	12
	Kvinnor	18	18	17
Danmark	Män	23	14	11
	Kvinnor	24	16	9

Tabell 10

Strävan efter en snabbare förändring av kvinnors status efter kön och könstillhörighet¹

(Par land)

		15–35 år	35–54 år	55 år och äldre
Deutschland	Män	37 %	30 %	35 %
	Kvinnor	62	43	40v
Irland	Män	38	32	28
	Kvinnor	47	42	33
Frankrike	Män	49	33	26
	Kvinnor	45	35	11
Italia	Män	32	23	22
	Kvinnor	35	28	23
Belgien/ Belgien	Män	32	31	24
	Kvinnor	44	27	23
Luxemburg	Män	21	30	18
	Kvinnor	33	39	31
Förenade kungariket	Män	22	19	15
	Kvinnor	34	25	11
Nederland	Män	26	22	12
	Kvinnor	18	18	17
Danmark	Män	23	14	11
	Kvinnor	24	16	9

Sammanfattningsvis visar svaren på denna första uppsättning frågor att Europeiska gemenskapen, med avseende på de problem som studeras här, är uppdelad i två grupper av länder: Å ena sidan länder med en katolsk tradition, där problemet med kvinnors ställning av hälften av allmänheten anses vara mycket viktigt. Å andra sidan Belgien och de andra länderna, där detta inte är ett särskilt viktigt problem.

I nästan alla länder, men särskilt i de länder där problemet anses vara mycket viktigt, fäster kvinnor större vikt vid det än män. I allmänhet är unga och medelålders kvinnor mer medvetna än äldre kvinnor.

Utvecklingen välkomnas av sju eller åtta av tio personer.

¹ Procentsatser beräknade i förhållande till antalet personer som besvarade frågan. Länderna rangordnas i fallande ordning efter andelen svar som uttrycker strävan efter snabbare förändring.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Bedömningen av hastigheten på denna utveckling är diskriminerande. Fyra av tiopersoner – och något fler män än kvinnor – anser att förändringen utvecklas ordentligt. Detta är till och med åsikten hos sex danskar och sex brittiska män av tio. I Tyskland och Irland skulle fyra av tio kvinnor och tre av tio män vilja att saker och ting gick snabbare. I Frankrike är detta uppfattningen hos tre personer av båda könen. I Italien anser nästan en tredjedel av befolkningen att detta går för fort.”

Det är därför möjligt att kort skilja mellan tre typer av pays beroende på den dominerande inställningen till förändring:

- 1° Länder där ändringar godtas som normala (Danmark, Storbritannien, Nederländerna, Belgien och Luxemburg).
- 2° Länder där strävan efter snabbare förändring är ganska allmänt uttryckt (Tyskland, Irland, Frankrike).
- 3° Slutligen ett land där motståndet mot förändring är stort (Italien).

II Kvinnors och mäns chansföre livet

1. Den samlade bedömningen

Utvecklingen av debatten om kvinnors och mäns respektive roller och ställning i våra samhällen har studerats ganska väl. I Förenta staterna visade till exempel undersökningar som genomfördes 1972 och 1975 att det finns ett växande missnöje bland kvinnor, vilket återspeglar ökningen av deras förväntningar, trots eller till och med på grund av framsteg. Förändringar i mäns attityder motsvarar förändringar i kvinnors attityder.

1972 ansåg 32 % av kvinnorna i USA att män hade ett bättre liv än kvinnor, medan 34 % uttryckte den motsatta uppfattningen. 1975 var andelarna 35 och 26 %. På männens sida ansåg 26 % 1972 att män hade ett bättre liv än kvinnor, jämfört med 36 % som trodde något annat, men åsikterna delades också 1975: 30 % jämfört med 30 %.

I denna undersökning ställdes en första fråga för att mäta hur denna övergripande bedömning föredrog kvinnors respektive mäns chanser i livet:

"Vem har ett bättre liv: Män eller kvinnor?"				
1. Kvinnors åsikter				
	Män	Kvinnor	Ingen skillnad	Inget yttrande
1975	35 %	26 %	31 %	8 %
1972	32	34	29	5
2. Männens åsikt				
1975	30 %	30 %	31 %	9 %
1972	26	36	31	7

Källa: och Gallup Opinion Index. Nr 118, april 1975, s. 18-23.

"Utifrån vad du ser omkring dig, är det lika sannolikt att kvinnor som män lyckas i livet, mer sannolikt eller mindre sannolikt för personer i åldern 20–30 år?"

Nästan hälften av de svarande – och lika många män som kvinnor – anser att kvinnor är lika troliga som män (49 %). Drygt en tredjedel (36%) tror att kvinnor är mindre benägna. En av tio tror till och med att kvinnor är mer benägna...

Det är endast bland unga kvinnor (15–24 år), liksom bland de mest utbildade av de två könen, som den negativa uppfattningen ("mindre chanser") råder något.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Jämförandeskillnader mellan kvinnor och män i livet efter kön, kön och utbildningsnivå
(tillsammans med gemenskapen)

	Så många chanser	Kvinnor har: fler chanser	färre chanser	obesvarade
Tillsammans	49 %	9 %	36 %	6 %
Män	49	10	36	5
Varav: 15 till 24 år	46	7	41	6
25 till 54 år	50	10	36	4
55 år och äldre	49	12	31	8
Kvinnor	49	9	36	6
Varav: 15 till 24 år	43	7	46	4
25 till 54 år	49	10	37	4
55 år och äldre	51	10	28	11
Utbildningsnivå:				
- låg	51	12	29	8
- genomsnitt	47	7	42	4
- hög	44	7	47	2

På landsnivå finns det inget tydligt samband mellan uppfattningen att problemet är viktigt och känslan av att kvinnor är mindre troliga än män. Det är visserligen i Irland, där problemet med kvinnors ställning anses vara viktigt, som svaret "mindre möjligheter" väger tyngre än svaret "så många möjligheter", men endast bland kvinnor. I Italien, där en större andel av allmänheten anser att problemet är viktigt, väger svaret "så många chanser" långt tyngre än det, både bland kvinnor och män. I det senare landet finns det också en hög andel svar – män och kvinnor – som ger kvinnor fler möjligheter än män: Detta visar tydligt att attityderna delas i en befolkning som är mycket medveten om problemet och ganska nyligen inför förändrade seder.

Tabell 12

Jämförande chancesav kvinnor och män i ansiktet av livet enligt kön
(Efter land) ¹

	Så många chanser			Kvinnor har: Fler chanser			Mindre chans		
	H+F	H	F	H+F	H	F	H+F	H	F
Irland	44 %	45 %	43 %	6 %	10 %	4 %	47 %	44 %	49 %
Deutschland	49	52	47	6	6	5	41	38	43
Frankrike	55	55	54	5	5	6	36	37	35
Luxemburg	46	57	35	3	3	3	36	30	42
Förenade Kungdom	48	47	49	8	8	8	35	36	34
Nederland	49	48	50	6	7	5	35	35	34
Danmark	55	56	55	3	2	3	32	31	32
Belgien/ Belgien	53	55	51	6	7	6	32	30	33
Italia	42	41	44	23	23	23	31	32	30
Gemenskape n (viktat genomsnitt)	49	49	49	10	10	9	35	35	36

I slutändan är de kategorier där missnöje med uppfattningen att kvinnor är mindre benägna än män att lyckas i sina liv mest förekommande följande:

- Irländska män och kvinnor med hög utbildningsnivå	59 %
Irländska kvinnor under 25 år	58 %
Tyska kvinnor under 25 år	56 %
Fransmän under 25 år	55 %
Franska män och kvinnor med hög utbildningsnivå	54 %
Irländska kvinnor mellan 25 och 54 år	53 %
Irländska kvinnor under 25 år	50 %

Vi kan bli förvånade över att inte se italienarna i den här listan. Förklaringen är enkel. I kategorier där svaret "mindre chanser" inte är i majoritet är det uppenbarligen summan av svaren "fler chanser" och "fler chanser" som gäller, med mycket få uteblivna svar. Dessa "nöjda" svar kan dock motsvara två mycket olika attityder: antingen tillfredsställelse med ett problem som anses vara löst (Danmark, Nederländerna, Förenade kungariket) eller tillfredsställelse med en situation som man inte alls vill förändra eller inte vill förändra snabbt (Italien).

¹ Länderna rangordnas i fallande ordning efter procentandelen "mindre chanser" (män och kvinnor tillsammans).

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

På andra gårdar är det negativa svaret ("kvinnor är mindre benägna") en bra indikator på missnöje med kvinnors nuvarande status, medan de andra svaren är tvetydiga.

Alla dessa uppgifter samlas i följande tabell:

Tabell 13

Procentandel av respondenterna som anser att kvinnor har mindre chans än män efter kön, kön och utbildningsnivå

(Genom pays)

	Totalt	Män			Totalt	Kvinnor			Utbildningsnivå		
		-25	25/54	55+		-25	25/54	55+	-25	25/54	55+
Irland	44 %	50 %	43 %	42 %	49 %	58 %	53 %	35 %	44 %	46 %	59 %
Deutschland	38	33	36	42	43	56	39	42	35	48	46
Frankrike	37	55	36	31	35	45	38	18	23	39	54
Luxemburg	30	23	28	39	41	40	47	35	35	43	30
Förenade kungariket	36	38	41	28	34	43	38	22	32	40	44
Nederland	35	44	40	27	34	40	38	22	28	43	42
Danmark	31	40	34	21	32	47	34	423	25	38	49
Belgien/ Belgien	30	35	31	25	33	41	35	26	24	34	42
Italia	32	37	33	26	30	40	28	23	26	35	44
Gemenskape n (viktat genomsnitt)	35	41	36	31	36	46	37	28	29	42	47

2. Varför är kvinnor mindre benägna?

Den minsta chansen för kvinnor kan tillskrivas en mängd olika orsaker, såsom oundvikliga orsaker, som ingår i den "oföränderliga ordningen", eller sociokulturella orsaker, som rör samhällets organisation. Det var i ett försök att klargöra på denna punkt bildandet av globala attityder som en annan fråga ställdes:

Om kvinnor är mindre benägna, vad tror du är den främsta orsaken? Och på andra plats? ¹

Det svar som oftast ges i första hand är "familjeförpliktelser". Sedan kom: "mäns inställning", "livserfarenhet i arbetslivet" och "familjeutbildning".

Genom att kombinera de svar som gavs för det första eller för det andra kan det konstateras att diskriminering av kvinnor snarare tillskrivs orsaker av social karaktär. Svar som "kvinnors karaktär" eller "kvinnors fysiska konstitution" ges sällan. Men 43 procent av dem som ansåg att kvinnor är mindre sannolika än män kan inte säga varför de är mindre sannolika, vilket kan innebära att den upplevda situationen för dem ses som ett slags dödsfall med flera och oskiljbara orsaker.²

Svaren från kvinnor och män är på det hela taget mycket lika. På sin höjd kan det noteras att kvinnor är något mer benägna att "ta itu med mäns attityder" eller att inte reagera, medan män är något mer benägna att citera "vanor i arbetslivet" och "kvinnors fysiska smink".

Tabell 14

Orsakerna till den minsta chansen för kvinnor enligt kön

(I gemenskapen som helhet är det bara de som anser att kvinnor är mindre troliga än män)³

	Män och kvinnor	Män	Kvinnor
1. Kvinnors familjeförpliktelser (enfants, make, hus som ska hållas, etc.)	43 %	42 %	44 %
2. Männens inställning	31	28	32
3. Vanor i arbetslivet	22	25	20
4. Utbildning i familjer	19	19	18
5. Lagstiftning, t.ex. om äktenskap	11	11	11
6. Kvinnors fysiska konstitution	11	13	9
7. Karaktären av kvinnor	10	11	10
8. Undervisning i skolor	7	7	7
9. Andra skäl	3	4	3
obesvarade	43	40	46

Som man kan förvänta sig medför åldern ett i mindre utsträckning deltagarnas utbildningsnivå en viss variation i svaren. För att bara ta hänsyn till de tre vanligaste svaren,⁴ de som är yngre än 25 år – män

1 En karta med nio svar att välja mellan presenterades för intervjupersonen. Naturligtvis ställdes frågan endast till personer som antingen svarade "mindre sannolikt än män" på den föregående frågan eller som inte hade svarat alls.

2 Med tanke på att endast 42 % av de svarande tillfrågades om orsakerna till kvinnors lägre möjligheter och 43 % inte kan svara innebär detta att mindre än 20 % av de svarande är medvetna om kvinnors lägre status och kan urskilja orsakerna.

3 42 % av de svarande, inklusive 7 % som inte svarade på de tidigare frågorna. Procenttalen i motsvarar total av de svar som gavs första eller andra gången.

4 Endast de svar som lämnats av minst 20 % av de registrerade inkluderades här.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

ochkvinnor – är mer benägna att uttrycka dem, bör det noteras att det är kvinnor i åldern 25–54 år som oftast åberopar "kvinnors familjeförpliktelser".

Tabell 15

De tre främsta orsakerna till kvinnorssämre chanser beroende på kön, kön och utbildningsnivå ¹
(tillsammans med gemenskapen)

		Män			Kvinnor			Utbildningsnivå		
		-25	25/54	55+	-25	25/54	55+	Låg	Grunder	Hög
1. Kvinnors familjeförpliktelser	45 %	46 %	32 %	45 %	50 %	33 %	41 %	47 %	42 %	
2. Männens inställning	34	29	24	36	35	24	28	3	35	
3. Vanor i arbetslivet	28	28	18	22	22	15	17	25	33	

¹ Det första eller andra svaret ges av personer som anser att kvinnor är mindre troliga än män eller som inte svarade på denna fråga.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Skillnaderna mellan länderna är små. Kvinnors familjeförpliktelser anges i första och andra hand i alla länder utom Luxemburg, där de oftast ansvarar för familjeutbildning (omedelbart följt av mäns attityder och undervisning i skolorna).

Mäns attityder nämns på andra plats i Irland av 48 % av de svarande, Förenade kungariket (37 %), Frankrike (35 %), Luxemburg och Italien (27 %) och Tyskland (26 %).¹

Av alla kategorier och länder kriminaliserar irländska kvinnor under 25 år oftast mäns attityder (60 % av de berörda). De följs av irländare i samma ålder (56 % av de berörda).²

1 Beräknat på grundval av alla svarande i varje kategori är procentsatserna följande: Irland 24 %, Förenade kungariket 16 %, Frankrike 14 %, Luxemburg 14 %, Italien 10 % och Tyskland 12 %.

2 37 % och 31 % av det totala antalet svarande i varje kategori.

Tabell 16

De främsta orsakerna till kvinnorshalvbjärtade

(Klassificeras efter rangordning, i varje land, beroende på svarsfrekvensen) ¹

Irland (47 %)	Tyskland (41 %)	Frankrike (36 %)
1. Familjeåtaganden (51 %)	1. Familjeåtaganden (29 %)	1. Familjeåtaganden (55 %)
2. Mäns attityd (48%)	2. Mäns attityd (26 %)	2. Mäns attityd (35%)
3. Utbildning (21 %)	3. Arbetsliv (21 %)	3. Arbetsliv (28 %)
4. Lagstiftning (20%)		4. Utbildning (23 %)
Luxemburg (36 %)	Förenade kungariket (35 %)	Nederländerna (35 %)
1. Utbildning (29 %)	1. Familjeåtaganden (46 %)	1. Familjeåtaganden (37 %)
2. Mäns inställning (27%)	2. Mäns attityd (37%)	2. Arbetsliv (31 %)
3. Utbildning (25 %)		2. Mäns inställning (23%)
4. Familjeåtaganden (20 %)		3. Utbildning (23 %)
Danmark (32 %)	Belgien/Belgien (32 %)	Italien (31 %)
1. Familjeåtaganden (46 %)	1. Familjeåtaganden (41 %)	1. Familjeåtaganden (48 %)
2. Arbetsliv (30 %)	2. Arbetsliv (28 %)	2. Mäns inställning (27%)
3. Utbildning (22 %)	2. Mäns inställning (22%)	3. Utbildning (24 %)
		4. Arbetsliv (22 %)

Strukturen idetta system,som sammanfattar både ländernas rangordning enligt domen om kvinnors minsta chans och ordningen på de orsaker som tillskrivs denna situation i varje land och i gemenskapen som helhet, ger anledning till vissa överväganden.

Först ochfrämst verkar det som om familjeförpliktelser finns överallt, oavsett graden av förändring i moral och lagstiftning, den dominerande förklaringen - om inte motiveringen - när man uttrycker åsikten att kvinnor som sådana diskrimineras.

Mäns attityder nämns före arbetslivet i de flesta länder där medvetenheten om diskriminering av kvinnor är utbredd: fallet med Irland verkar typiskt i detta avseende.

Tvärtom nämns arbetslivet före mäns attityder i länder där diskrimineringen är mindre kännbar, förmodligen på grund av att den till stor del har eliminerats (Nederländerna, Danmark, Belgien).

Det faktum att utbildning i familjer och i skolor rankas högt i Luxemburg är ett särdrag sommåste följas noga.²

1 Länder klassificeras enligt frekvensen för svaret på den föregående frågan om "mindre chanser". Dessa procentsatser anges bredvid landets namn. De punkter som oftast nämns i hela gemenskapen lyfts fram. De procentsatser som anges bredvid posterna motsvarar svarsfrekvensen bland de berörda personerna.

2 Resultaten för Luxemburg bör tolkas med försiktighet med tanke på det låga antalet svarande (N = 311).

3. Diskrimineringsområden

Ett nytt steg kan tas för att identifiera kritiska attityder genom att fråga respondenterna inom vilka specifika områden de tror att kvinnor är mer eller mindre benägna att:

Mer specifikt, skulle du säga att den nuvarande situationen för kvinnor omkring dig, jämfört med män, är ganska bättre, snarare sämre eller varken bättre eller sämre när det gäller ...

Möjligheten att studera?

B. Yrkesutbildning?

C. Möjligheten att hitta ett arbete?

D. Arbetsförhållanden (trötthet, kadenser, scheman etc.?)

E. Jobbsäkerhet?

F. Möjligheter till befordran?

G. Lön?

För gemenskapen som helhet anser ungefär sex av tio svarande (59 %) att kvinnors lönesituation är ganska sämre än männens. Omkring fem av tio anser att kvinnor diskrimineras när det gäller befordringsmöjligheter (52 %) och möjlighet att hitta arbete (46 %). Fyra av tio nämner anställningstrygghet (43 %) och arbetsvillkor (37 %) på samma sätt. Å andra sidan anser mindre än tre av tio att det förekommer diskriminering på yrkesutbildningsområdet (26 %) och en av tio på utbildningsområdet (11 %).

Det bör inte komma som någon överraskning att mer än hälften av de tillfrågade anser att kvinnornas situation är sämre än männens på vissa specifika områden, såsom löne- och befordringsmöjligheter, medan, som vi har sett ovan, endast 36 % av befolkningen anser att kvinnor på det hela taget är mindre benägna än män att lyckas i sina liv.

Det är uppenbart att "möjligheterna att lyckas i livet" innebär andra möjligheter än yrkesmässig framgång. Det är därför inte förvånande att det råder bred enighet om att kvinnor missgynnas eller diskrimineras i arbetslivet, medan en majoritet anser att kvinnor trots detta kan lyckas i sina liv.

Överraskande är dessa domar gemensamma för både män och kvinnor. Det är bara när det gäller anställningstrygghet som kvinnor är betydligt mer kritiska än män: 46 jämfört med 39 procent. Män verkar tvärtom något känsligare än kvinnor för diskriminering av kvinnor inom yrkesutbildningen.

Tabell 17

Kvinnors situation jämfört med mäns inom olika områden¹

(Tillsammans från gemenskapen)

		Situationen för kvinnor jämfört med män är följande:			obesvarade
		Ganska mycket bättre	Ganska mindre bra	Varken bättre eller sämre	
1. Lön		7 %	59 %	27 %	7 %
	Män	7	58	29	6
	Kvinnor	7	60	25	8
2. Möjligheter till marknadsföring		8	52	31	9
	Män	8	51	33	8
	Kvinnor	7	53	30	10
3. Möjlighet att hitta arbete		13	46	35	6
	Män	14	45	36	5
	Kvinnor	12	47	35	6
4. Trygghet i arbetet		9	43	40	8
	Män	11	39	43	7
	Kvinnor	8	46	37	9
5. Arbetsvillkor		14	37	41	8
	Män	17	36	41	6
	Kvinnor	12	38	41	9
6. Yrkesutbildning		10	26	57	7
	Män	10	28	56	6
	Kvinnor	10	25	58	7
7. Möjlighet att studera		12	11	72	5
	Män	14	10	72	4
	Kvinnor	11	12	72	5

¹ De olika områdena rangordnas i fallande ordning efter frekvenserna för "snarare sämre" svar.

Ålder och utbildningsnivå medför vissa variationer i dessa resultat, särskilt när det gäller arbetstillfällen, yrkesutbildning och beföringsmöjligheter. Som man kan förvänta sig är unga kvinnor och, mer allmänt, kvinnori arbetsför ålder mycket mer känsliga för svårigheter när det gäller tillgång till sysselsättning och kvalifikationer i arbetslivet. Detsamma gäller för dem som är mer utbildade (män och kvinnor) jämfört med dem som är mindre utbildade. Marknadsföringsmöjligheter uppfattasfrämstsom diskriminerande på grundval av utbildningsnivå. ålder, å andra sidan, introducerar liten skillnad.

Tabell 18

Procentandel av de svarande som anser att kvinnornas nuvarande situation är ganska sämre än männens beroende på kön, kön och utbildningsnivå

(tillsammans med gemenskapen)

	Män			Kvinnor			Utbildningsnivå		
	-25	25/54	55+	-25	25/54	55+	Låg	Grunder	Hög
1. Lön	61 %	59 %	54 %	63 %	63 %	54 %	56 %	64 %	64 %
2. Möjligheter till marknadsföring	51	55	45	56	55	48	47	58	61
3. Möjlighet att hitta arbete	49	47	41	57	49	38	40	50	61
4. Trygghet i arbetet	38	41	37	50	49	39	39	47	48
5. Arbetsvillkor	34	37	34	40	40	32	34	38	40
6. Yrkesutbildning	33	29	23	33	26	16	21	31	37
7. Möjlighet att studera	14	10	9	15	12	10	10	12	14

Om, som vi just har sett, skillnaderna mellan de två könen är förvånansvärt små, är skillnaderna mellan länderna betydande.

Det är i Frankrike och Tyskland, följt av Irland, som den genomsnittliga andelen "mindre bra" svar på de sju posterna är högst (52, 46 respektive 42 %), och det är i Luxemburg som den är lägst (22 %).

Om man tittar på rangordningen av länderna för de tre mest citerade områdena i EU visar Irland vägen för två av dem: Löne- och befördringsmöjligheter, medan Italien är i näst sista ellersista positionen för de två.

Hur kan man förklara att i dessa två länder, Irland och Italien, där allmänheten fäster stor vikt vid problemet med kvinnors ställning, som är länder med vissa gemensamma egenskaper (lägre ekonomisk utveckling, relativt låg produktion per capita, katolsk tradition), är uppfattningen om diskriminering av kvinnor så olika? Förklaringen kan bara komma från de historiska och kulturella influenser som vart och ett av dessa två länder har drabbats av, ett problem som vi kommer att finna mer av.

Tabell 19

Huvudområden för diskriminering av kvinnor

(rankad efter rang, i varje pays, beroende på svarsfrekvensen)¹

Frankrike (52 %)			Tyskland (46 %)			Irland (42 %)		
1.Lön (77%)			1.Lön (75%)			1. Lön (78 %)		
2.Hitta arbete(77%)			2.Promotion(64%)			2. Säljfrämjande åtgärder (67 %)		
3.Främjande (77%)			3.Hitta arbete(52%)			3. Sysselsättningstrygghet (48 %)		
4.Arbetsförhållanden (77%)			4.Säkerhet i sysselsättningen (50 %)			4. Hitta arbete (45%)		
5.Säkerhet i sysselsättningen(77 %)			5.Arbetsförhållanden(43%)			5 Arbetsvillkor (24 %)		
6.Yrkesutbildning(77%)			6.Yrkesutbildning(30%)			6. Yrkesutbildning (19 %)		
7.Studier(77%)			7.Studier(12%)			7. Undersökningar (11 %)		
Danmark (36 %)			Belgien (34 %)			I t a l i a (32%)		
1.Främjande(53%)			1.Lön (51 %)			1. Lön (41 %)		
2.Salary(52%)			2.Promotion(44%)			2. Sysselsättningstrygghet (37 %)		
3.Hitta arbete(38%)			3.Säkerhet i sysselsättningen(40 %)			2. Hitta arbete (37%)		
4.Arbetsförhållanden(35%)			4.Hitta arbete(38%)			4. Arbetsvillkor (36 %)		
5.Säkerhet i sysselsättningen(34 %)			5.Arbetsförhållanden(33%)'			5. Säljfrämjande åtgärder (34 %)		
6.Yrkesutbildning(23%)			6.Yrkesutbildning(18%)			6 Yrkesutbildning (25 %)		
7.Studier(14%)			7.Studier(12%)			7. Undersökningar (11 %)		
Nederländerna (31 %)			Förenade kungariket (30 %)			Luxemburg (22 %)		
1.Främjande(49%)			1.Främjande49%)			1. Lön (40 %)		
2.Lön (45%)			2.Lön(48%)			2. Sysselsättningstrygghet (35 %)		
3.Säkerhet i sysselsättningen(36 %)			3.Hitta arbete(38%)			3. Säljfrämjande åtgärder (34 %)		
4.Hitta arbete(34%)			4.Säkerhet i sysselsättningen(34 %)			4 Arbetsvillkor (24 %)		
5.Arbeitsförhållanden(27%)			5.Yrkesutbildning(16%)			5. Hitta arbete (24%)		
6.Yrkesutbildning(17%)			6.Arbeitsförhållanden(15%)			6. Yrkesutbildning (20 %)		
7.Studier (10%)			7.Studier (10%)			7. Undersökningar (12 %)		

1 Länderna rangordnas enligt genomsnittet av svaren på de sju frågorna om "dålig situation". Dessa genomsnittliga procentandelar anges bredvid landets namn.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Kön, ålder och utbildningsnivå varierar i varje land och i gemenskapen som helhet: Unga kvinnor och utbildade personer anser oftare att kvinnornas situation är sämre än männens när det gäller möjligheten att återuppta arbetet, yrkesutbildningen och befordringsmöjligheterna. Möjligheten att studera verkar inte vara ett problem, oavsett ålder eller utbildningsnivå, även om unga franska män och kvinnor oftare är kritiska till detta än sina äldre. Lönediskriminering är vanligt förekommande överallt, men särskilt bland unga belgiska, nederländska och brittiska kvinnor.

De kategorier av uppgiftslämnare som i allmänhet uttrycker den största andelen av uppfattningen att kvinnor diskrimineras är följande:

1. När det gäller lön:

Irländska kvinnor under 25 år 86%

Fransmän under 25 år 84%

2 ... När det gäller möjligheterna till befordran:

Tyskakvinnor under 25 år 77%

Andinskallrä av båda könen med en hög utbildningsnivå 74%

3. När det gäller möjligheten att hitta arbete:

Franska kvinnor under 25 år 78%

Franska män och kvinnor med hög utbildningsnivå 74%

III Kvinnors och mäns respektive ambitioner att minska skillnaderna i sociala roller

Män och kvinnor är därför i stor utsträckning (mer än tre av tio personer i genomsnitt i gemenskapen som helhet) medvetna om att kvinnor är mindre benägna än män att lyckas i sina liv. Män och kvinnor är i ännu högre grad överens (fem till sex av tio personer) om att kvinnor behandlas mindre än män när det gäller tillgång till arbete, befordran i arbetslivet och framför allt lön för arbete. Vilka ambitioner har båda könen när det gäller omvandlingen av samhället på detta område? Vill majoriteten att det ska finnas färre och färre skillnader? Är kvinnor som hävdar att det finns färre och färre skillnader rätt eller fel? Vilka är de respektive bilderna av män och kvinnor i vissa typiska situationer i vardagen?

1. Vad vill majoriteten?

"Anser du att majoriteten av kvinnorna vill att det ska finnas färre och färre skillnader mellan mäns och kvinnors roll i samhället?"

"Anser du att majoriteten av männen vill att det ska finnas färre och färre skillnader mellan mäns och kvinnors roll i samhället?"

I hela gemenskapen anser sju av tio män och sju kvinnor att majoriteten av kvinnorna villse färreoch färre skillnader. Unga kvinnor uttrycker sig något starkare (81 %). Å andra sidan tror bara tre män och två kvinnor av tio att majoriteten av männen vill ha samma sak, med liten skillnad beroende på ålder. Med andra ord, något mer än dubbelt så många män och tre och en halv gånger så många kvinnor tror att kvinnor, snarare än män,vill att skillnaderna ska mildras. Kvinnor är därför mer skeptiska än män, men båda könen är ganska klara: En situation som gynnar en samhällsgrupppåverkasmycket mindre ofta av dem som gynnas av den än av dem som är dess offer.

Tabell 20

Kvinnors och mäns allmänna ambitioner att minska köns-, köns-ochutbildningsskillnader
(tillsammans med gemenskapen)

	Män				Kvinnor				Utbildningsnivå		
	Totalt	-25	25/54	55+	Totalt	-25	25/54	55+	Låg	Grunde r	Hög
Majoriteten av kvinnorna vill se färre och färre skillnader											
Ja	74 %	76 %	75 %	70 %	73 %	81 %	76 %	63 %	73 %	74 %	71 %
Nej	16	16	16	14	17	12	17	19	15	17	22
obesvarade	11	8	9	15	10	7	7	18	12	9	7

Majoriteten av männen vill se färre och färre skillnader

Ja	34	38	34	32	21	26	22	17	28	28	26
Nej	52	49	53	51	61	63	62	57	54	59	62
obesvarade	14	13	13	17	18	11	15	26	18	13	12

På landsnivå är spridningen av svaren något stor när det gäller frågan om kvinnors attityder: Italien, Irland och Frankrike av båda könen är mer benägna att tro att majoriteten av kvinnorna vill se färre och färre skillnader. Franska kvinnor (84 %) och särskilt unga franska kvinnor (90 %) uttrycker oftast denna åsikt.

När det gäller frågan om attityden hos män kommer irländare och luxemburgare av båda könen först, och särskilt irländska män över 25 år (52 %).

Dessa uppgifter sammanfattas i följande tabell, från vilken ytterligare information kan hämtas genom att jämförat två till två svar på frågan om den attityd som tillskrivs kvinnor och den attityd som tillskrivs män: Det är i Italien och Frankrike, bland kvinnor, som klyftan är störst mellan de åsikter som uttrycks om mäns och kvinnors respektive attityder, dvs. kvinnor har minst illusioner:

	italienska	Kategori: Franska kvinnor
Majoriteten av kvinnorna vill se färre och färre skillnader	79 %	84 %
De flesta män vill se färre och färre skillnader	20 %	25 %
Skillnad	59	59

Tabell 21

Kvinnors och mäns ambitioner att minska skillnaderna

(Svaret "att det finns färre och färre skillnader", med pays)

	Majoriteten av kvinnorna vill se färre och färre skillnader			De flesta män vill se färre och färre skillnader		
	H+F	H	F	H+F	H	F
Italia	80 %	32 %	79 %	24 %	28 %	20 %
Irland	80	50	81	40	51	31
Frankrike	79	75	84	33	43	25
Belgien/Belgien	74	76	73	32	41	25
Deutschland	74	76	72	25	32	19
Luxemburg	66	66	67	37	40	33
Nederland	66	67	64	27	35	20
Förenade kungariket	64	64	63	26	32	21
Danmark	51	51	53	30	39	23
Gemenskap ¹	73	74	73	28	34	21

1 Vägt genomsnitt

2. "Feminism"

"Vad tyckerduär rätt eller fel för kvinnor som hävdar att det finns allt mindre skillnader mellan mäns och kvinnors roller i samhället?"

Nästan sju av tio personer i hela gemenskapen instämmer i allmänhet i målen för kvinnor som hävdar att det finns färre och färre skillnader.¹ Mäns och kvinnors attityder är mycket nära. Som med de flesta av de tidigare frågorna är kvinnorna mer medvetna om problemet än kvinnor i åldern 55 år och äldre. Utbildningsnivå spelar också en roll, i mindre utsträckning.

¹ Det bör noteras att det har funnits ett massivt stöd för rörelsens övergripande mål att minska eller avskaffa skillnaderna mellan mäns och kvinnors sociala roller. Det är inte möjligt – eftersom frågan inte har ställts – att extrapolera detta godkännande till sådana och sådana feministiska rörelser specifika handlingar, eller ens, som vi kommer att se nedan, till mycket djupgående beteendeförändringar.

Tabell 22

Attityder till "feminism" efter kön, kön och utbildningsnivå
(tillsammans med gemenskapen)

	Män				Kvinnor				Utbildningsnivå		
	Totalt	-25	25/54	55+	Totalt	-25	25/54	55+	Låg	Grund er	Hög
Kvinnor som kräver färre och färre skillnader:											
- har rätt	65 %	69 %	69 %	58 %	67 %	74 %	70 %	56 %	62 %	70 %	76 %
- är fel	23	18	22	28	20	15	20	23	23	20	17
obesvarade	12	13	9	14	13	11	10	21	15	10	7

Fördelningen av svaren mellan länderna är mycket lik fördelningen av svaren på frågan om ambitioner att minska könsrollsskillnaderna: Frankrike, Italien och Irland är återigen de länder där problemet är mest mobiliserande, medan Nederländerna, Förenade kungariket och Danmark är de tre länder där problemet inte verkar uppstå - eller kännas - med samma skärpa. Överallt anser dock majoriteten av de svarande – män och kvinnor – att kvinnor har rätt att kräva att skillnaderna mellan manliga och kvinnliga roller minskas (eller elimineras).

Det faktum att ett problem inte är subjektivt känt av en individ eller en grupp betyder inte att det inte uppstår objektivt. Men det faktum att det är aggregeringen som upplevs är ändå en bra indikator på hur individer och grupper uppfattar upplevda situationer, inklusive de sociala diskurser som beskriver dem.

Det råder ingen tvekan om att denna strävan efter förändring kommer att växa sig starkare med tiden. Vi saknar jämförelsepunkter i Europa tidigare, men vi har jämförelsepunkter i Förenta staterna, där samma fråga ställdes 1971, 1972 och 1975: "Det har under de senaste åren talats mycket om en förändring av kvinnors ställning i dagens samhälle. På det hela taget, är du för eller emot insatser för att stärka och förändra kvinnors ställning i samhället?"

Här är svaren:

	1971	1972	1975
	%	%	%
För	42	48	59
Motsätta sig	41	36	28
Osäkert	17	16	13

Det förefaller därför som om "kvinnorörelsen" i de flesta av gemenskapens länder har ett ännu större stöd bland befolkningen i Förenta staterna. En annan skillnad är att i USA är män mer positiva till rörelsen (63 procent för och 24 procent emot) än kvinnor (55 och 32 procent).¹

¹ Harris-undersökningen. från april 1975. Se nuvarande förslag till avgörande, volym III, 7 juli 1975.

Tabell 23

Attityder till "feminism" utifrån kön och genus

(Genom pays)¹

Kvinnor som kräver färre och färre skillnader har rätt

	Totalt	Män			Totalt	Kvinnor		
		-25	25/54	55+		-25	25/54	55+
Frankrike	77 %	75%	80%	74 %	75 %	81 %	80%	59%
Italien	65	75	69	52	73	79	74	64
Irland	65	59	67	64	72	77	75	62
Belgien/Belgien	69	78	72	55	66	80	68	55
Deutschland	63	71	66	56	69	73	72	63
Luxemburg	60	65	62	52	62	84	64	48
Nederland	65	69	68	57	56	67	56	52
Förenade kungariket	59	53	63	53	56	67	60	43
Danmark	49	54	54	41	48	56	52	37
Gemenskap ²	65	69	69	58	67	74	70	56

1 Länderna rangordnas i fallande ordning efter procentandelen träffar för varje land (män och kvinnor).

2 Viktat genomsnitt.

3. Tre situations av vardagen

"Nu finns det ett antal situationer som kan uppstå i vardagen. Skulle du personligen tycka att det är normalt eller inte normalt:

A. Quen kvinna går ut utan sin man på kvällen för ett möte?

B. Att en kvinna uppmanar sin man att byta jobb eftersom hon erbjuds en bättre situation i en annan region än den där hon bor?

C. Att föräldrar som bara kan betala för utbildning till ett av sina barn beslutar till förmån för flickan om hon gör bättre skolan än pojken? »

I gemenskapen som helhet anser sju av tio personer (män eller kvinnor, utan signifikant skillnad) att det är normalt för en kvinna att gå ut utan sin man på kvällen, och sex av tio för föräldrar att besluta att flickan ska fortsätta sin utbildning om hon lyckas bättre än pojken. Å andra sidan skulle endast tre av tio personer normalt tro att kvinnans yrkeskarriär väge tyngre än mannens. När det gäller valet av bostadsort finns det en sub-jac ente, i mage av respektive roller, vilket innebär att den gifta kvinnans yrke betraktas som sekundärt i hushållet (även om "tilläggslönen" inte är försumbar). Denna mageär gemensam för båda könen, men det skiljer sig beroende på land, ålder och utbildningsnivå.

Hurenkvinna kan gå ut på natten utan sin man accepteras som normalt av åtta eller nio av tio personer i Irland (94 %), Storbritannien (85 %), Danmark (82 %), Frankrike och Nederländerna (76 %). Endast Italien (58 %) och Luxemburg (57 %) ligger långt efter. Ålder och, i mindre utsträckning, utbildningsnivå är vanligast i Italien, Belgien och Tyskland. Sex eller sju av tio personer i Tyskland (68 %), Frankrike (67 %), Italien och Danmark (63 %) anser att det är normalt att föräldrarna väljer flickan i stället för pojken. men bara av fyra av tio personer i Luxemburg (38 %). Det finns vissa skillnader beroende på kvinnornas ålder i Belgien och Nederländerna, och beroende på utbildningsnivån i Belgien och Storbritannien.

Slutligen betraktas det faktum att en kvinna uppmanar sin man att byta jobb som normalt av endast två till tre av tio personer, utom i Frankrike (35 %) och Italien (48 %).

Innebörden av dessa svar kan ifrågasättas i vart och ett av länderna. Irland kommer på första plats och Italien på andra plats när det gäller punkten "utflykt på kvällen utan sin make". Italien hamnar på första plats och Irland på sista plats för posten "ändra jobb om kvinnor hittar en bättre position".

Det faktum att italienarna förmodligen är mer sympatiska med migrationsproblemen kan inte åberopas, eftersom irländarna också har denna erfarenhet.

Bör vi misstänka uppriktigheten i vissa svar? Det finns inget i hela utredningen som stödjer fallet. I vissa länder (Danmark och Luxemburg) svarar nästan 30 % av de svarande inte på frågan, medan italienare och irländare svarar ivrigt, men på olika sätt.¹

Låt oss i detta skede av analysen baranotera att irländarna i allmänhet verkar vara mer öppna för sociala förändringar, där utvecklingen av kvinnors ställning är en viktig aspekt, än vad som kunde ha förväntats.

¹ Det är ofta svårt att tolka svar som rör attityd inför en hypotetisk situation. Vissa kan reagera genom att verkligen föreställa sig situationen, medan andra kan ge sig gott samvete och se bra ut genom att uttrycka ett normativt svar, utan att känna sig involverade.

Tabell 24

Män och kvinnor står inför tre situationer i det dagliga livet beroende på kön
(tillsammans med gemenskapen)

	Betraktas som		obesvarade
	normalt	inte normalt	
... att en kvinna går ut utan en man på kvällen för att delta i ett möte	71%	24%	5,00 %
Män	70	25	5
Kvinnor	72	23	5
... att föräldrar som bara kan betala för utbildning till ett av sina barn bestämmer sig för flickan om hon är bättre i skolan än pojken	61	29	10
Män	61	29	10
Kvinnor	61	28	11
... att en kvinna uppmuntrar sin man att byta jobb eftersom hon erbjuds en bättre situation i en annan region än den där de bor	31	55	14
Män	32	55	13
Kvinnor	30	55	15

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 25

Män och kvinnor möter tre aspekter av det dagliga livet som anses vara normala beroende på kön, kön och utbildningsnivå.¹

(Genom pays)

	Totalt	Män			Totalt	Kvinnor			Utbildningsnivå		
		-25	25/54	55+		-25	25/54	55+	Låg	Grunder	Hög
		"att en kvinna går ut utan sin man på kvällen"									
Irland	93%	93%	94 %"	94%	96%	98%	95%	93%	92%	96%	96%
Ettltd Kingdom	85	84	89	78	84	81	89	79	90	90	81
Danmark	80	87	82	72	85	94	89	73	78	87	90
Frankrike	76	83	78	69	76	70	83	59	67	77	88
Nederland	75	75	80	66	76	88	81	62	69	84	86
Deutschland	59	62	64	51	65	75	73	46	57	66	77
Belgien/Belgien	64	78	69	49	59	83	63	40	47	67	86
Italia	57	79	60	38	60	77	63	37	49	66	81
Luxemburg	60	73	62	50	53	72	51	48	53	69	47
Gemenskap ²	70	79	73	59	72	78	77	57	64	76	84

att föräldrarna bestämmer till förmån för flickan											
Deutschland	67%	81 %	68%	63%	68%	69 %	74%	58%	65%.	69%	77 %
Frankrike	67	67	65	71	66	60	68	68	63	68	71
Italia	64	63	68	58	65	72	63	61	62	68	69
Danmark	59	55	62	57	67	62	73	58	60	66	68
Irland	56	47	57	60	54	55	55	51	54	54	59
Ettltd Kingdom	50	56	49	49	53	48	66	44	49	53	66
Nederland	50	46	52	48	48	59	49	39	46	52	55
Belgien/Belgien	51	54	53	44	46	57	47	36	39	51	62
Luxemburg	36	54	32	34	40	40	44	33	43	44	26
Gemenskap	61	64	62	59	61	62	65	54	58	63	70

	Totalt	Män			Totalt	Kvinnor			Utbildningsnivå		
		-25	25/54	55+		-25	25/54	55+	Låg	Grunder	Hög
"att en kvinna uppmuntrar sin man att byta arbete"											
Italia	48%	56%	51%.	40%	50%	57%	51%	38%	47%	53%.	53%,
Deutschland	32	44	33	26	38	45	42	27	33	34	-48
Frankrike	35	42	35	29	31	29	34	23	30	33	38
Belgien/Belgien	27	40	24	22	21	30	23	13	20	23	36
Danmark	24	36	25	16	21	35	23	12	19	26	35
Nederland	15	29	21	19	14	20	14	12	15	19	29
Luxemburg	21	15	17	25	14	.	16	19	18	14	16
Ettltd Kingdom	19	24	17	20	13	24	13	7	14	19	24
Irland	17	16	14	16	10	14	10	6	10	14	15
Gemenskap	32	41	32	28	30	38	33	21	29	30	41

1 Länderna rangordnas för varje post i fallande ordning efter procentandelen "normala" svar.

2 Vägt genomsnitt

IV Kvinnors och mäns respektive och ömsesidiga attityder till yrkesarbete

Som nämnts ovan är en av de främsta orsakerna till att kvinnor är mindre benägna än män att lyckas i sina liv, omedelbart efter familjeförpliktelser och mäns attityder, vanor i arbetslivet. Å andra sidan har det konstaterats att diskriminering av kvinnor är allmänt kännbar för både män och kvinnor på områden som rör arbetslivet: lön, befordran, tillgång till anställning, anställningstrygghet osv.

Flera frågor ställdes i denna undersökning för att samtidigt fördjupa kvinnors och mäns attityder till yrkesarbete, liksom de attityder som män tillskriver kvinnor, och vice versa, i detta avseende.

Frågornas ordningsföljd var följande:

För alla

Arbetar du heltid (minst 30 timmar per vecka) eller deltid (8-29 timmar per vecka)? Ominte, är du arbetslös eller pensionär?

- Si JA: "Är du på det hela taget nöjd eller inte nöjd med ditt arbete? Kan du på denna skala tala om för mig hur mycket du är hennestisfais(e) eller inte hennestisfais(e)?"

- "Är din make/maka anställd på heltid (...)?"

- om JA: Anser du att din make/maka är nöjd eller inte nöjd med sitt arbete ...? ¹

¹ De frågor som ställs till män respektive kvinnor är strikt symmetriska, förutom att det – när det gäller en undersökning som främst fokuserar på kvinnors ställning – inte ansågs nödvändigt att undersöka mäns preferenser för sitt eget arbete eller kvinnors preferenser för sin makes arbete.

Till män

"Om du hade ett val, vad skulle du föredra: om din hustru utövar yrkesverksamhet eller inte?"

"Och din fru, vad skulle hon föredra om hon fick välja? utöva yrkesverksamhet eller inte utöva yrkesverksamhet?"

Till kvinnor

Omdo hade ett val, vad skulle du föredra: utöva yrkesverksamhet eller inte?"

"Vad skulle din man föredra? Oavsett om du är yrkesverksam eller inte?"

1. Sysselsättning och icke-sysselsättning

Innan man går in på frågan om attityder till arbete i detalj är det inte utan intresse att i maj 1975 lägga fram viss information om sysselsättningen för kvinnor och män i hela gemenskapen.¹

I gemenskapen som helhet har sju av tio män (70 %) och fyra av tio kvinnor (38 %) ett avlönat arbete: deltid (66 och 26 %) eller heltid (4 och 12 %). Med andra ord finns det 63 män och 37 kvinnor av de 100 personer som "arbetar" i ordets sunda bemärkelse.

¹ Denna information, med beaktande av antalet anställda som undersökts i varje land, är vägledande. De kan inte på något sätt ersätta den statistik som offentliggjorts av Europeiska kommissionen, särskilt i dess "Exposure on the evolution of the social situation in the Community in 1974". Bryssel-Luxemburg, mars 1975.

Tabell 26

Sysselsättning och icke-sysselsättning i befolkningen som helhet efter kön, kön och utbildningsnivå (tillsammans med gemenskapen)

	Män				Kvinnor				Utbildningsnivå		
	Totalt	-25	25/54	55+	Totalt	-25	25/54	55+	Låg	Grunde r	Hög
Verksamhet på heltid	66	54	90	33	26	38	31	9	42	54	44
Deltidsarbete	4	2	4	4	12	9	15	8	9	7	8
Arbetslösa	3	7	2	2	5	8	5	1	3	5	3
Pensionerad	18	-	1	55	15		2	51	22	11	7
Ingen förvärvsverksamhet	8	35	2	5	40	43	45	30	23	22	37
obesvarade	1	2	1	1	2	2	2	1	1	1	1
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Ännu intressantare är uppgifterna om arbetskraftens struktur, inklusive de arbetslösa:

1° Den kvinnliga arbetskraften (inklusive arbetslösa) utgör cirka 39 % av den totala arbetskraften.

Eftersom det totala urvalet består av 48 % män och 52 % kvinnor, sysselsättningen bland män är 73 % av den manliga befolkningen och sysselsättningen bland kvinnor är 43 % av den kvinnliga befolkningen, är sysselsättningsgraden bland kvinnor därför följande:

$$\frac{\frac{52 \times 43}{100}}{\frac{52 \times 43}{100} + \frac{48 \times 73}{100}}$$

Detta resultat är något högre än det som erhöles våren 1973 av Europeiska gemenskapernas statistikkontor för befolkningen i åldern 14 år och äldre (34 %). Se Eurostats arbetskraftsundersökning 1/1975, s. 654.

2° Arbetslösheten är högre bland "aktiva" kvinnor (11 %) än bland förvärvsarbetande män (4 %) och högre bland unga kvinnor (15 %) än bland unga män (11 %). Av de hundra ungdomar (15–25 år) som inte är "utan avlönat arbete" finns det därför 13 arbetslösa, varav 8 kvinnor och 5 män.

3° Deltidsarbete är främst en kvinnlig verksamhet (tre av fyra kvinnor arbetar deltid) och en verksamhet som utövas oftare av kvinnor i en högre åldersgrupp.

Tabell 27

Aktivitet och arbetslöshet i arbetskraften¹ efter kön, kön och utbildningsnivå
(tillsammans med gemenskapen)

	Män				Kvinnor				Utbildningsnivå		
	Totalt	-25	25/54	55+	Totalt	-25	25/54	55+	Låg	Grund er	Hög
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Verksamhet på heltid	91	85	94	84	61	69	61	50	78	82	81
Deltidsarbete	5	4	4	11	28	16	29	44	16	10	14
Arbetslösa	4	11	2	5	11	15	10	6	6	8	5
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
% av den totala befolkningen	73 %	63 %	96 %	39 %	43 %	55 %	51 %	18 %	54 %	66 %	55 %

¹ I arbetskraften ingår personer som förvärvsarbetar eller som är arbetslösa.

2. Nöjdhet med sitt eget arbete

Över hela gemenskapen är drygt hälften av de tillfrågade mycket nöjda med sitt arbete, 46 % är mycket nöjda med sitt arbete, 6 % är mycket nöjda och 47 % är måttligt nöjda.¹ Kvinnor är något mindre nöjda med sitt arbete än män (genomsnittspoäng 6,75 mot 7,03).

Ålder introducerar liten skillnad hos män, men äldre kvinnor (15-24 år) påverkas något mindre av sitt arbete än äldre kvinnor.

Personer av båda könen med medelhög eller hög utbildningsnivå är något mer sannolika än personer med lägre utbildning.

Bostadsområdets storlek verkar inte ha någon betydande inverkan på arbetstillfredsställelsen. Det finns dock en viss tendens till ökad arbetstillfredsställelse i städerna.

En analys per socio-professionell kategori visar att de högre cheferna och de fria yrkena i allmänhet är mycket mer nöjda än de andra kategorierna av befolkningen och att jordbrukarna till och med är mindre nöjda än arbetstagarna.

Å andra sidan har storleken på den anläggning där man arbetar liten relation till tillfredsställelse, förutom i små anläggningar (mindre än 50 anställda), det vill säga i massan av jordbruks-, handels- och hantverksföretag är tillfredsställelse lägre än i medelstora anläggningar och även i stora.

¹ Respondenterna var tvungna att rapportera sin grad av tillfredsställelse på en skala från 0 till 10. För presentationen av resultaten grupperades svaren i tre kategorier: Hög tillfredsställelse för poäng som sträcker sig från 10 till 8, genomsnittlig tillfredsställelse från 7 till 3, låg tillfredsställelse från 2 till 0.

Tabell 28

Nöjdhet med detegna arbetet efter kön, kön, utbildningsnivå och livsmiljötyp

(Gemenskapen som helhet: personer som förvärvsarbetar) ¹

		Stark (poäng 8 till 10)	Genomsnitt (poäng 3 till 7)	Låg (poäng 0 till 2)	Genomsnittlig poäng ²
Tillsammans		46%	47 %	6 %	6,93
Män		49	45	5	7,03
Varav:	15 till 24 år	46	44	8	6,6
	25 till 54 år	50	44	4	7,11
	55 år och äldre	46	47	7	6,97
Kvinnor		42	50	7	6,75
Varav:	15 till 24 år	39	53	8	6,48
	25 till 54 år	43	49	7	6,77
	55 år och äldre	45	48	5	7,16
Utbildningsnivå:					
	- låg	43	51	5	6,83
	- genomsnitt	50	42	6	7,08
	- hög	50	43	7	6,95
Bostäder:					
	- by	48	46	5	7,08
	- liten stad	47	45	7	6,86
	- stor stad	43	50	6	6,82

¹ Andelen svarsbortfall (0,6 % för alla berörda personer, dvs. förvärvsarbetande) ingår inte.

² Viktat genomsnitt av de procentandelar som motsvarar varje poäng: 10. 9, 8....0. Den centrala punkten är poäng 5.

Tabell 29

Tillfredsställelse med det egna arbetet enligt den intervjuades yrke
(Gemenskapen, personer som förvärvsarbetar)

	Stark (poäng 8 till 10)	Genomsnitt (poäng 3 till 7)	Låg (poäng 0 till 2)	Genomsnittlig poäng
Tillsammans	46%	47%	6%	6,93
Ledande befattningshavare	65	32	2	7,86
Fria yrken	67	27	4	7,55
Anställda, mellanchefer, tjänstemän	49	44	6	7,06
Handlare, hantverkare (patroner)	45	49	6	6,94
Arbetstagare	42	50	7	6,66
Jordbrukare, fiskebossar	42	52	4	5,66

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tillfredsställelse med det egna arbetet beroende på storleken på den verksamhet där uppgiftslämnaren arbetar

(Gemenskapen, personer som förvärvsarbetar)

	Stark (poäng 8 till 10)	Genomsnitt (poäng 3 till 7)	Låg (poäng 0 till 2)	Genomsnittlig poäng
Tillsammans	46%	47%	6%	6,93
Mindre än 5 anställda	43	49	7	5,14
5 till 50 anställda	46	48	5	7,01
51 till 500 anställda	51	44	4	7,11
Mer än 500 anställda	52	41	7	6,98

Som vi har sett påverkas tillfredsställelsen av det egna arbetet svagt av de variabler som motsvarar motpartens personliga situation (kön, ålder, utbildningsnivå, bostad), med undantag för yrkesverksamhet. Skillnaden mellan den genomsnittliga tillfredsställelsen hos högre chefer och jordbrukare i gemenskapen som helhet är 2,20.

Tvärtom medför det nationella medlemskapet stora variationer. Det är som om känslan av tillfredsställelse, inklusive tillfredsställelse med det egna arbetet, i stor utsträckning beror på det sociokulturella klimat man lever i.

Om vi tittar på resultaten per land ser vi att det finns nästan lika stor skillnad mellan den genomsnittliga tillfredsställelsen hos danskar och italienare som det finns mellan högre chefer och jordbrukare. Det utrymme som upplevs på nationell nivå och även, vilket redan har visats i andra verk, på regional nivå, bestämmer starkt hur objektiva situationer uppfattas.¹

Medelvärden för arbetskraftsförsvagning

(Efter land, förvärvsarbetande)

1. Danmark	8,34
2. Irland	8,16
3. Belgien/Belgien	7,94
4. Luxemburg	7,82
5. Nederländerna	7,62
6. Förenade kungariket	7,18
7. Deutschland	6,93
Genomsnitt i gemenskapen	6,93
8. Frankrike	6,62
9. Italien	6,34

¹ Se "Tillfredsställelse och missnöje med levnadsvillkoren i Europeiska gemenskapens medlemsstater". Europeiska gemenskapernas kommission, juni 1974, s. 65-66.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Som framgår är alla "små" länder i gemenskapen högst upp, följt av Förenade kungariket och Tyskland, medan Frankrike och Italien är längst ner.

Kön, som tel, är ingen signifikant variabel. utom i Tyskland, där kvinnor är betydligt mindre nöjda med sitt arbete än män.

Å andra sidan diskriminerar detrelativt lite, och tolkningen av skillnaderna är dficile. När det gäller män kan man se att äldre personer i Danmark och Förenade kungariket är betydligt mindre nöjda med sitt arbete, medan tillfredsställelsen i Frankrike ökar med åldern. När det gäller kvinnor är ålder tydligt närvarande i Irland och Förenadekungariket. Äldre kvinnor är mest nöjda med sitt arbete.

Utbildningsnivåni iscrimiär inte signifikant högre i Storbritannien och Belgien: Ju högre nivå, desto högre arbetstillfredsställelse.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 31

Andel förvärvsarbetande som uttrycker en höggrad av dämpning i sitt arbete efter kön, kön och utbildningsnivå

(Genom att betalas)¹

	Totalt	Män			Totalt	Kvinnor			Utbildningsnivå		
		-25	25/54	55+		-25	25/54	55+	Låg	Grund r	Hög
Danmark	71%	79 %	73%	61%	69%	61%	72%	53%	65%	77%	73
Irland	69	60	73	68	69	70	61	88	66	72	75
Belgien/ Belgien	68	69	66	74	69	60	73	67	64	57	79
Luxemburg	57	pm	pm	pm	62	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Nederland	58	56	58	61	60	59	61	57	55	61	64
Förenade kungariket	54	55	58	41	50	42	52	57	49	58	66
Deutschland	52	45	52	54	36	32	37	38	41	48	49
Frankrike	43	36	43	50	39	32	41	37	41	40	46
Italien	36	31	39	28	32	36	30	37	33	40	36
Gemenskap ²	49	46	50	46	42	39	43	45	43	50	50

1 Länderna rangordnas i fallande ordning efter deras genomsnittliga nöjdhetspoäng.

2 Viktat genomsnitt.

3. Tillfredsställelse som tillskrivs maken med avseende på det arbete han eller hon utför

De personer som berörs av denna fråga är huvudsakligen män. Den riktar sig nämligen till personer som har en make eller maka som utövar yrkesverksamhet, och det har konstaterats ovan att endast fyra av tio kvinnor har ett sådant yrke, jämfört med sju av tio män.

I hela gemenskapen består denna befolkning av 68 % kvinnor och 32 % män.

En första slutsats, när man jämför tillfredsställelsen med det egna arbetet och den tillfredsställelse som man anser vara ens makas tillfredsställelse med avseende på ens sikt, är att de två uttrycken ligger mycket nära varandra.

Två förklaringar kan ges till detta, varav den ena förstärker den andra. Den första är att makarna antar den känsla av tillfredsställelse som uttrycks av en av dem eller projicerar sin egen känsla på den andra. Den andra är att, som vi har föreslagit, känslan av tillfredsställelse bestäms minst lika mycket av de psykosociala egenskaperna hos den miljö där man lever som av de objektiva villkoren för det utförda arbetet.

Det vore dock oklokt att fästa alltför stor vikt vid dessa resultat. Dessa är genomsnittliga poäng för varje kategori, vilket ger oss allmän information om mäns och kvinnors attityder, men tillåter oss inte att jämföra, på varje parnivå, respektive och ömsesidiga attityder.¹

¹ Den urvalsmetod som används i urvalsundersökningar förbjuder intervju av medlemmar i samma familj. Det skulle naturligtvis vara tekniskt möjligt att intervjua män och kvinnor, men undersökningen skulle då kräva ett mycket större urval i varje land, för att inte snedvrida de övergripande resultaten samtidigt som jämförelser möjliggörs på varje parnivå.

Tabell 32

Den tillfredsställelse som tillskrivs maken med avseende på det arbete han eller hon utför jämfört med den tillfredsställelse som uttrycks av maken

(Genomsnittliga poäng. Gemenskapen som helhet: personer som förvärvsarbetar)

		Påminnelse: Svar från kvinnor i samma ålder		Rapportera
Nöjdhet som män tillskriver kvinnor		6,87	6,75	1,02
Varav:	15 till 24 år	6,88	6,48	1,06
	25 till 54 år	6,89	6,77	1,02
	55 år och äldre	6,71	7,16	0,94
		Påminnelse: Svar från män i samma ålder		
Nöjdhet som män tillskriver kvinnor		6,98	7,03	0,99
Varav:	15 till 24 år	6,82	6,6	1,03
	25 till 54 år	6,98	7,11	0,98
	55 år och äldre	7,27	6,97	1,04
Tillsammans		6,95	6,93	1

4. Kvinnors yrkesverksamhet

Måste kvinnor varaanställda? Detta är en av de frågor där "feminister" och "antifeminister" kolliderar. För vissa kan kvinnor bli självständiga endast genom att utöva yrkesverksamhet. För andra är kvinnans traditionella plats hemma. Svaren på frågorna i denna enkät ger oss möjlighet att samla in och jämföra viktig information om vad män tycker om kvinnors yrkesarbete, vad kvinnor tycker om kvinnors yrkesarbete, vad män tycker att deras fruar föredrar och vad kvinnor tycker att deras män föredrar. Med andra ord har vi försökt att underlätta förhållandet mellan självbilden och bilden av andra samtidigt när det gäller kvinnors arbete.

Låt oss börja detta parallella spegelspel genom att jämföra vad män och kvinnor tycker om kvinnors arbete;

Totalt sett skulle 60 % av de undersökta kvinnorna, om de hade ett val, föredra att ha en yrkesverksamhet, medan endast 35 % av männen skulle föredra att deras fru hade en sådan verksamhet. Kvinnors yrkesarbete värderas därför högt av kvinnor och devalveras av män.

Skillnaden mellan de båda könen preferenser påverkas starkt av ålder och, i mindre utsträckning, av utbildningsnivå. Bland unga kvinnor och till och med bland kvinnor i åldern 25–55 år väljer sju av tio yrkesarbete. Bland unga män (15–24 år) gör majoriteten av dem som stöder kvinnors yrkesarbete det.

Tabell 33

Mäns och kvinnors preferenser för kvinnors arbete
(tillsammans med gemenskapen)

	Preferenser för män			Kvinnors preferenser		
	Att deras fru har en yrkesverksamh et	Att deras fru inte har någon yrkesverksamh et	Inget svar	Ha en yrkesverksamh et	Att inte ha någon yrkesverksamh et	Inget svar
Tillsammans	35%	46%	19%	60%	27%	13%
Ålder						
15–24 år	44	26	30	73	14	13
25–54 år	38	46	16	67	26	7
55+	24	59	17	41	36	23
Utbildningsnivå						
- låg	32	51	17	57	29	14
- genomsnitt	34	49	17	62	27	11
- hög	43	32	25	73	15	12
Yrke som chef för hushållet						
- oberoende	36	48	16	63	27	10
- anställd	38	45	17	67	24	9
- inaktiv	27	50	23	45	33	22
Invånare:						
- by	35	47	18	59	26	15
- liten stad	35	48	17	63	26	11
- stor stad	34	45	21	61	28	11

I alla länder är kvinnor mer benägna än män att stödja kvinnors yrkesarbete, men skillnaden mellan svaren från båda könen är starkt i Italien och Tyskland.

Ålderns inflytande spelar nästan överallt – utom i Danmark – i samma riktning och starkare hos kvinnor än hos män. Om man jämför attityderna hos båda könen, efter åldersgrupp, i varje land, kan man se att skillnaderna mellan män och kvinnor är störst för irländare i åldern 15-24 år, italienare i åldern 15-24 år och tyskar i åldern 25-54 år.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 34

Mäns och kvinnors preferenser för kvinnors arbete

(Genom att betalas)¹

		Män som föredrar sina fruar att arbeta	Kvinnor som föredrar att arbeta	Skillnaden mellan kvinnors och mäns svar
Italia		42 %	76 %	34 %
	15–24 år	46	84	38
	25–54 år	48	81	33
	55 år och äldre	32	57	25
Deutschland		26	56	30
	15–24 år	42	56	30
	25–54 år	27	65	38
	55 år och äldre	18	35	17
Irland		36	63	27
	15–24 år	38	80	42
	25–54 år	42	63	21
	55 år och äldre	26	48	22
Frankrike		43	66	23
	15–24 år	55	72	17
	25–54 år	45	67	22
	55 år och äldre	32	58	26
Förenade kungariket		32	54	22
	15–24 år	35	69	34
	25–54 år	40	62	22
	55 år och äldre	17	34	17
Belgien/Belgien		34	52	18
	15–24 år	52	75	23
	25–54 år	34	54	20
	55 år och äldre	20	37	17
Nederland		25	41	24
	15–24 år	35	63	28
	25–54 år	31	46	15
	55 år och äldre	14	22	8
		28	40	12
Danmark	15–24 år	19	50	11
	25–54 år	37	57	20
	55 år och äldre	20	17	-3
Luxemburg		28	32	4
	15–24 år	35	40	5
	25–54 år	31	36	5
	55 år och äldre	18	22	4

1 Ländernarangordnas i fallande ordning efter skillnaden mellan andelen svar från båda könen.

Låt oss nu övergå till de preferenser som män tillskriver sina fruar och kvinnor till sina män när det gäller kvinnors utövande av ett betalt yrke.

Denna analys är endast meningsfull om man tar hänsyn till den intervjuade mannens eller kvinnans yrkessituation – är han eller hon "aktiv"? Är han eller hon "aktiv"? - och makens/makens¹.

Tolv segment av befolkningen kan således urskiljas:

1. Aktiva män med aktiva fruar	1030
2. Aktiva män med inaktiva fruar	1440
3. Aktiva män utan fruar	690
Inaktiva män med aktiva fruar	80
5. Inaktiva män med inaktiva fruar	740
6. Inaktiva män utan fruar	490
7. Aktiva kvinnor med aktiva makar	1000
8. Aktiva kvinnor med inaktiva makar	100
9. Arbetande kvinnor utan makar	750
10. Inaktiva kvinnor med aktiva makar	1420
11. Inaktiva kvinnor med inaktiva makar	480
12. Icke förvärvsarbetande kvinnor utan make/maka	1070

Ett första konstaterande är att en klar majoritet av kvinnorna – gifta eller ogifta – vill arbeta:

80 % av kvinnorna i ett hushåll där båda makarna arbetar.

75 % av de förvärvsarbetande kvinnorna lever ensamma.

- 56 % av kvinnorna vars make/maka är aktiv men som inte arbetar själva.

50 procent av kvinnorna lever ensamma och arbetar inte.²

Å andra sidan är kvinnor alltid mer villiga att arbeta än män föreställer sig.

I hushåll där båda makarna arbetar, medan 80 % av kvinnorna föredrar att arbeta, tror endast 63 % av männen att deras fru faktiskt föredrar att arbeta.

- I hushåll där endast män arbetar skulle 56 % av kvinnorna föredra att arbeta, och endast 45 % av männen tillskriver dem denna preferens.

För det tredje anser män hur som helst oftare att kvinnor föredrar (eller skulle föredra) att arbeta än de själva önskar, men de underskattar vikten av denna minskning:

1 Termen "aktiv" eller "aktiv" bör förstås som förvärvsarbete (exklusive arbetslösa). "Arbeta" har här samma betydelse som att vara "aktiv" eller "aktiv".

2 I kategorin inaktiva kvinnor vars man är inaktiv sjunker andelen till 37 %: De flesta av dessa är äldreboenden.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

I hushåll där båda makarna arbetar tror 63 % av männen att deras fru föredrar att arbeta, men bara 51 % föredrar att hon arbetar. De underskattar skillnaden, eftersom 80 % av kvinnorna vill arbeta och 62 % tror att deras make/maka vill arbeta för dem.

I hushåll där endast män arbetar tror 45 % av männen att deras fru skulle vilja arbeta, 27 % skulle föredra att hon arbetade, medan 56 % av kvinnorna skulle vilja arbeta och endast 28 % tror att deras män håller med.

Slutligen, i de fall där både män och kvinnor är anställda underskattar kvinnor mäns önskan att se dem stanna hemma:

27% av kvinnorna tror att deras män skulle vilja att deras fruar inte arbetar, medan i verkligheten 40% av männen skulle föredra sina fruar att stanna hemma.

Denna långa analys sammanfattas i följande tabell. Man kan dra slutsatsen att de feministiska rörelsernas ståndpunkter och antaganden bekräftas på denna punkt: De allra flesta förvärvsarbetande kvinnor vill arbeta och till och med något mer än hälften av de kvinnor vars makar arbetar och som inte arbetar själva. Män underskattar denna strävan hos kvinnor, vilket återspeglar den traditionella bilden av hemmafrun som är starkare internaliserad i dem än kvinnor själva föreställer sig.

Tabell 35

Kvinnors och mäns respektive och ömsesidiga preferenser när det gäller kvinnorsyrkesarbete (tillsammans med gemenskapen)¹

	Kvinnan föredrar		Människan föredrar	
	arbeta	att inte arbeta	att kvinnan arbetar	att kvinnan inte arbetar
Hushåll där män och kvinnor arbetar:				
kvinnor (1000)	80%	15%	62%	27%
Män (1030)	63	27	51	40
Hushåll där mannen arbetar, medan kvinnan inte arbetar:				
Kvinnor (1420)	56%	38%	28%	61%
Män och kvinnor (1440)	45	44	27	64
Hem där varken män eller kvinnor arbetar:				
Flickor och flickor (480)	37%	AT %	17%	63%
Män (740)	30	51	22	62
Personer som bor ensamma:				
Aktiva kvinnor (750)	75%	11%		
Inaktiva kvinnor (1070)	50	26		
Aktiva män (690)			36%	23%
Inaktiva män (490)			38	23

¹ Inget yttrande utelämnades från tabellen av förenklingsskäl.

Som man kan förvänta sig påverkas dessa respektive ömsesidiga attityder till kvinnors yrkesarbete starkt av ålder. För att illustrera denna slutsats ska jag begränsa mig till två exempel:

- I hushåll där män och kvinnor arbetar varierar kvinnors positiva inställning till kvinnors arbete från 87 % för kvinnor i åldern 15–24 år till 70 % för kvinnor över 55 år. I samma hushåll tror 76 % av männen mellan 15 och 24 år att deras fruar vill arbeta, jämfört med 58 % av männen över 55 år. Dessutom vill 58 % av männen i åldern 15–24 år att deras fruar ska arbeta, jämfört med 40 % av männen i åldern 55 år och äldre.

- I hushåll där endast män arbetar skulle 59 % av kvinnorna i åldern 15–24 år och 50 % av kvinnorna i åldern 55 år och äldre vilja arbeta. I samma hushåll tror 55 % av männen i åldern 15–24 år och 33 % av männen i åldern 55 år och äldre att deras fru skulle vilja arbeta. 33 % av männen i åldern 15–24 år och 22 % av männen i åldern 55 år och äldre vill att hon ska arbeta själva.

I följande tabell sammanfattas, för varje åldersgrupp, skillnaden mellan vad kvinnor och män faktiskt tycker och skillnaden mellan vad var och en tycker och vad den andra tycker.

- I hushåll där båda makarna arbetar långsamt är skillnaden mellan vad kvinnor och män faktiskt tycker om kvinnligt arbete (kolumnerna A och D) ungefär konstant, oavsett åldersgrupp: 29, 26 och 30; På andra sätt verkar mäns relativa fientlighet mot kvinnors arbete vara ett djupt rotat kulturellt fenomen. I samma hushåll är skillnaden mellan vad mannen tycker är hustruns preferens och vad kvinnan tycker är makens preferens (kolumnerna B och C) något större bland de äldre: 5, 3 och 12; Med undantag för det senare finns det därför en relativ harmoni av bilder, om inte djupa attityder, mellan makarna.

- I hushåll där män arbetar ensamma är skillnaden i attityder till kvinnors arbete (kolumnerna A och D) i stort sett konstant mellan olika åldersgrupper: 26, 29 och 28; Detta bekräftar det tidigare konstaterandet att attityder är väl rotade, oavsett ålder, oavsett om kvinnan arbetar eller inte. I samma hushåll är skillnaden mellan bilderna (kolumnerna B och C) mer uttalad än i hushåll där båda makarna arbetar, utom för äldre: 23, 21 och 8; Det finns med andra ord bilder hos äldre som är harmoniska (ogynnsamma för kvinnors arbete), medan kvinnor i yngre hushåll (varav de flesta skulle vilja arbeta) föreställer sig att män i stor utsträckning är ogynnsamma för kvinnors arbete, vilket är anledningen till att de har rätt.

Tabell 36

Kvinnors och mäns respektive och ömsesidiga preferenser när det gäller kvinnors yrkesarbete beroende på den intervjuades arbete

(tillsammans med gemenskapen)

	Kvinnan föredrar att arbeta (A)	Mannen tror att kvinnan föredrar att arbeta (B)	Kvinnan tror att mannen föredrar hennes att arbeta (C)	Mannen föredrar kvinnan att arbeta (D)
Hem där kvinnor och män arbetar	80 %	63 %	62 %	51 %
15–24 år	87	76	71	58
25–54 år	79	64	61	53
55 år och äldre	70	58	46	40
Hushåll där mannen arbetar, medan kvinnan inte arbetar:	56 %	45 %	28 %	27 %
15–24 år	59	55	32	33
25–54 år	58	49	28	29
55 år och äldre	50	33	25	22

En ytterligare analys gjordes, beroende på det yrke som den intervjuade utövar, i hushåll där båda makarna utövar yrkesverksamhet.

Denna analys visar först att i alla yrken föredrar de allra flesta arbetande kvinnor faktiskt att arbeta (kolumn A). Å andra sidan finns det stora skillnader mellan män: En av två arbetare och de allra flesta bönder vill att deras fruar inte ska arbeta (kolumn D).

I alla kategorier, utom de fria yrkena, underskattar män kvinnors preferens för yrkesarbete (kolumnerna B och A).

I alla kategorier, utom jordbrukare, är män mer benägna att arbeta än kvinnor (kolumnerna B och C).

Dessa resultat visar tydligt vilken inverkan de olika kulturtyperna har på mäns och kvinnors värdesystem. Två bakgrunder har mycket olika attityder och attityder bland män och kvinnor: de fria yrkena och jordbrukarna

I de mest avlägsna sociokulturella kretsarna är klyftan mellan de båda könen attityder till kvinnors arbete (kolumnerna A och D) minimal. Det kommer till och med att finnas lite fler män i de fria yrkena som vill att deras kvinnor ska arbeta för mig än kvinnor som faktiskt vill arbeta. Tvärtom vill nästan alla kvinnliga jordbrukare arbeta, medan endast en av fyra vill att hans fru ska arbeta.

När det gäller bilder (kolumnerna B och C) finns det proportionellt sett få fler män i de fria yrkena än i de andra yrkena, utom bland jordbrukare, som tror att deras fruar föredrar att arbeta omdet bara finns fantasifullakvinnor. Tvärtom finns det bland jordbrukarna en betydande och motsatt skillnad mellan andelen män som tror att deras fru vill arbeta och andelen kvinnor som tillskriver denna tanke till sin mor. Den senare avvikelsern uttrycker förmodligen en skillnad i värdesystemen när det gäller kvinnors arbete på landsbygden, och kanske också i uppfattningen av den ställda frågan: Den kvinnliga jordbrukaren (95 %) föredrar att arbeta, men är det verkligen inom jordbruket? och anser att hennes man föredrar att han arbetar (76 %). När det gäller jordbrukaren leder hans värdesystem till att han mycket ofta föredrar att hans fru inte arbetar (tre

av fyra fall, inklusive uteblivna svar) och att han tror att hon föredrar att inte arbeta, utan att det är känt om han medvetet eller inte hänvisar till att arbeta på gården eller att arbeta utanför.

Tabell 37

Kvinnors och mäns respektive och ömsesidiga attityder till kvinnors yrkesarbete iden intervjuade personens yrke

(Gemenskapensom helhet: hem där båda makarna arbetar)

	Kvinnan föredrar att arbeta (A)	Mannen tror att kvinnan föredrar att arbeta (B)	Kvinnan tror att mannen föredrar hennes att arbeta (C)	Mannen föredrar kvinnan att arbeta (D)
Tillsammans	80 %	63 %	62 %	51 %
Yrke hos den intervjuade (man eller kvinna)				
Jordbrukare	95	40	76	24
Fria yrken	89	95	79	100
Handlare, hantverkare	80	62	59	57
Arbetstagare	79	60	59	45
Anställd	81	58	64	58
Ledande befattningshavare	91	85	77	63

Jordbrukskretsarnas inställning till kvinnors arbete – och mer allmänt till samhällsomvandlingar – kommer att kräva ytterligare forskning.

För attta ett sista exempel, ochi hushåll där endast män förvärvsarbetar, kan man se att män i nästan alla yrken är betydligt mer gynnsamma för kvinnors arbete när deras fruar arbetar än när de inte är det: si l'on kan tala om val, det är ett hushållsval. Det enda undantaget är när det gäller jordbrukare, oavsett om deras hustru arbetar eller inte, bara en fjärdedel av jordbrukarna säger att de är för hennes arbete.

Tabell 38

Mäns attityder när det gäller kvinnors yrkesarbete enligt den tillfrågade mannens yrke
(tillsammans med gemenskapen)

	Hem där kvinnor och män arbetar		Hem där bara människan arbetar	
	För	Mot	För	Mot
Tillsammans	51 %	40 %	27 %	64 %
Jordbrukare	24	65	27	61
Fria yrken	100	.	26	70
Handlare, hantverkare	57	34	24	69
Arbetstagare	45	46	26	65
Anställd	58	34	35	58
Ledande befattningshavare	63	21	23	63

V. Socialaformer som anses viktiga för att förbättra kvinnors status

Samhällsdebatten om kvinnors ställning har gett upphov till reformer och reformprojekt i alla de länder där den håller på att utvecklas, varav vissa är av lagstiftningskaraktär, medan andra är mer direkt inriktade på attityder och beteenden och moral.

För att testa ett antal av dessa reformer ställdes frågan till alla svarande:

Vilken av följande åtgärder anser du är viktigast?

- A. Att göra tillgången till daghem, daghem och daghemenklare och billigare, så att mödrar som vill arbeta kan göra det.
- B. Göra arbetstiden mer flexibelförmammor som vill arbeta.
- C. Att underlätta tillgången till arbete för mammor som slutade arbeta när de fick små barn.
- D. Att ge kvinnor som vill stanna hemma en fast ersättning som motsvarar deras hushållssysslor, så att de blir mindre beroende av sina män.
- E. Enklare tillgång till arbete för frångångna eller separerade kvinnor.
- F. Försök att se till att hushållssysslor fördelas bättre mellan män och kvinnor. »

Det vanligaste svaret från både kvinnor och män är tillgång till daghem, daghem och förskolor (26 %). Därefter följer veckoarbetstidens förläggning (23 %) och beviljandet av ersättning för hushållssysslor (18 %).

Om man summerar de första och andra svaren kan man konstatera att förläggningen av veckoarbetstiden och tillgången till daghem är nästan jämställd, i preferensordning, med 42 % respektive 40 %. Mäntalar lite oftare än kvinnor när det gäller arbetstidens förläggning. Nästa kommer, och utan signifikanta skillnader mellan mäns och kvinnors svar: ersättning för familjeuppgifter (33 %), tillgång till arbete för mödrar som tvingats sluta arbeta (26 %), fördelning av hushållsuppgifter (22 %) och tillgång till arbete för frångångna eller separerade kvinnor (19%).

Avsaknaden av skillnader mellan mäns och kvinnorssvar visar att attityderna är utbredda i hela samhället, förmodligen för att de återspeglar de informationsbudskap som förmedlas av vanliga medier: press, radio och tv.

Detta breda samförstånd bekräftas genom att man undersöker svaren utifrån ålder eller utbildningsnivå. Påsin höjd kan man konstatera att unga kvinnor, som uppenbarligen är mer oroad, sätter första eller andra plats bland sina krav på tillgång till daghem, daghem och förskolor, och att de mest utbildade är lite mindre ofta för idén att betala för moderns hushållsarbete. Å andra sidan är önskan om bättre tillgång till daghem, daghem och barndaghem, som man kan förvänta sig, något starkare i städer än i byar.

Tabell 38

De viktigaste sociala formerna för att förbättra kvinnors status

(Svar som lämnats på första eller andra plats av alla uppgiftslämnare i gemenskapen)

	Män och kvinnor	Män	Kvinnor
1. Anordnande av arbetstid	42 %	45 %	40 %
2. Göra tillgången till daghem, daghem m.m. enklare och billigare.	40	40	40
3. Betala för hushållssysslor	33	32	33
4. Att underlätta tillgången till arbete för mödrar som har slutat arbeta	26	27	26
5. Försöker göra hushållssysslor mer delade	22	20	23
6. Göra det lättare för fränskilda eller separerade kvinnor att få arbete	19	19	20
obesvarade	18	17	18

Skillnaderna mellan länderna är små. Nästan överallt kommer organisationen av veckoarbetstiden för mödrar som vill arbeta på första eller andra plats i listan över önskade reformer. Det enda undantaget är Italien, där denna åtgärd ligger på tredje plats. Bristen på tillgång till daghem, förskolor och förskolor uppmärksammas överallt, utom i Irland, men särskilt i Italien (57 % av de svarande och till och med 66 % i stora städer). Betala kvinnor som vill stanna hemma kommer på första eller andra plats i Belgien (47 %), Frankrike (42 %), Irland (37 %) och Italien (50 %), dvs. främst i länder där den allmänna inställningen till kvinnors ställning fortfarande är ganska traditionell.

Sammanfattningsvis finns det tre tydliga krav eller förväntningar i hela gemenskapen på en förbättring av kvinnors ställning: Två är nära sammankopplade: mer flexibla arbetstider och bättre tillgång till daghem, daghem och daghem för barn, som förmodligen bygger på en kvinnas frihet från yrkesarbete. För det tredje förefaller beviljandet av familjelön till kvinnor som vill stanna hemmavara lika förknippat med varandra, men mindre viktigt än för varandra, och motsvarar förmodligen en annan, mer traditionell, kvinnlig lön.¹

¹ För alla svarande finns det en av tre chanser att en svarande som föredrar flexibel arbetstid också kommer att ge dem bättre tillgång till daghem och vice versa. Det finns lite mindre än en av tre chanser att en svarande som väljer familjelön också kommer att föredra var och en av de andra två reformerna.

Tabell 40

De viktigaste sociala formerna för att förbättra kvinnors status
(Efter land)¹

Belgien/Belgien 1. Hushållens löner (47 %) 2. Arbetstid (42 %) 3. Tillgång till daghem (40 %) 4. Återintegrering prof. (29%) 5. Delning av tåschack (21%) 6. Tillträde för franskilda kvinnor (16 %)	Danmark 1. Arbetstid (46 %) 2. Tillgång till daghem (32 %) 3. Återintegrering prof. (30%) 4. Hushållslön (25 %) 5. Tillgång för franskilda kvinnor (23%) 6. Delning av tåschack (21%)	Deutschland 1. Arbetstid (34 %) 2. Tillgång till daghem (31%) 3. Hushållslöner (22 %) 4. Återintegrering prof. (22%) 5. Uppgiftsdelning (21 %) 6. Tillträde för franskilda kvinnor (18%)
Frankrike 1. Arbetstid (48 %) 2. Hushållslöner (42 %) 3. Tillgång till hår(40%) 4. Återintegrering prof. (31 %) 5. Tillgång för franskilda kvinnor (21%) 6. Delning av tåschack (16%)	Irland 1. Arbetstid (37 %) 2. Hushållslön (37 %) 3. Återintegrering prof. (34%) 4. Tillgång för franskilda kvinnor (32%) 5. Uppgiftsdelning (31 %) 6. Tillgång till daghem (28%)	Italia 1. Tillgång till daghem (57 %) 2. Hushållslön (50 %) 3. Arbetstid (39 %) 4. Återintegrering prof. (23%) 5. Delning av tåschack (16%) 6. Tillträde för franskilda kvinnor (15procent)
Luxemburg 1. Tillgång till hår(41%) 2. Arbetstid (40 %) 3. Tillträde för franskilda kvinnor (26 %) 4. Andel tåschack (25%) 5. Återintegrering prof. (24%) 6. Hushållslöner (22 %)	Nederland 1. Arbetstid ??(47 %) 2. Tillgång till daghem (34 %) 3. Andel av tåschack (27%) 4. återintegrering prof. (26%) 5. Hushållslön (19%) 6. Tillgång för franskilda kvinnor (15procent)	Förenade kungariket 1. Arbetstid (50 %) 2. Tillgång till daghem (36 %) 3. Andel av tåschack (31%) 4. återintegrering prof. (29%) 5. Tillgång för franskilda kvinnor (24%) 6. Hushållslöner (21 %)

1 Länderna anges i alfabetisk ordning. De punkter som oftast nämns i hela gemenskapen lyfts fram. Procentsatserna motsvarar frekvensen för valet av betydelse uttryckt i varje land i svaren på första eller andra plats.

VI Attityder till politik och former för samhällsengagemang

Det är en vanlig plats, djupt rotad, att "politik är mer en fråga för män". Vissa män och kvinnor, somförmodligen är mindre talrika i vår tid än de var 30 eller 50 år sedan, gör det till en norm; Andranoterar bara en faktisk situation och försöker förklara den så att den kan ändras. Oavsett vilka framsteg kvinnor hargjort mot lika möjligheter att delta i det sociopolitiska livet, var det somMaurice Duverger skrev i sin 1955-rapport till UNESCO i stort sett giltigt:

- Antalet kvinnliga nedlagda röster i val är igenomsnitt högre än antalet manliga nedlagda röster, även med beaktande av viktiga korrigerande åtgärder såsom ålder,utbildningsnivå,socio-yrkeskategori osv.

- Kvinnors deltagande i "regeringskretsen", dvs. i utövandet av politisk makt och i det politiska beslutsfattandet, är mindre än mäns.¹

I ett dokument nyligen, tjugo år efter DUVERGER:s internationella utredning, betonade FN återigen den stora skillnaden mellan "det officiella erkännandet av politiska rättigheter, som är praktiskt taget universella, och vikten av den direkta roll som kvinnor spelar i regeringen". I dokumentet angavs vidare följande: "Med några få undantag minskar kvinnors faktiska politiska deltagande, som redan är lågt på lokal nivå, ytterligare när man närmar sig centrum för politiskt beslutsfattande."²

För att bara ta några exempel i Europeiska gemenskapens länder varierar andelen kvinnor som väljs in i de nationella parlamenten från 3 % (i Belgien och Italien)till 9 % (i Nederländerna)och uppgår till 17 % i endast ett land: Danmark.³

Enligt DUVERGER, vars arbete fortfarande är relevant, "förefaller denna låga nivå av kvinnligt inflytande (...) först vara resultatet av manlig opposition. På valfronten hade denna opposition redan varit ganska stark (...). Den manliga oppositionen ger dock gradvis vika i detta avseende, eftersom resultaten av kvinnors rösträtt har avslöjat de få förändringar som den medför jämfört med den tidigare situationen. På regeringsnivå är dennaoppositionfortfarande mycket stark, eftersom den får enkonkurrensmässig väsentlig karaktär (...). Elimineringen av kvinnor på huvudsakligen konkurrensmässiga grunder är dold (...) bakom en mycket effektiv motiveringsmekanism: Syftet är att visa att politiken till sinnatur är ett i huvudsak manligt område där kvinnor endast undantagsvis och inom strikt begränsade områden måste tas emot (...). Dethandlar här inte längre om att fastställa en ojämlikhet mellan män och kvinnor, en överlägsenhet hos de förra framför de senare, utan om att upprätthålla en slags arbetsfördelning mellan dem, grundad på olika förmågor."

Författaren tillägger på ett omdömesgillt sätt att "oavsett hur subtila motiveringarna är, skulle den manliga oppositionen mot kvinnors deltagande i politiken inte ha varit så framgångsrik om den hade mötts av ett mycket starkt kvinnligt motstånd. Den senare är dock fortfarande låg totalt sett (...). Det måste noteras att kvinnors svaga inflytande i statsledningen till stor del bygger på kvinnlig tröghet. Det faktum att kvinnor är mindre intresserade av politik än män är ett obestridligt första faktum (...). Kvinnor visar inte bara föga smak för att komma in i "regeringskretsen", utan accepterar i stor utsträckning det rättfärdigandesystem som män har uppfunnit för att rationaliseradenna röstnedläggning.⁴

1 kvinnors politiska deltagande. Unesco från 1955.

2 Dokument E/CONF.66/3 från Internationella kvinnoårets världskonferens. Punkt9 på den preliminära dagordningen. Förenta nationerna, 1975, s. 12.

3 Se ovannämnda dokument (s. 13) och för Danmark, not IWY/15, Status and status of women in today's world: some essential facts", FN:s centrum för ekonomisk och social information, december 1974, (s. 9).

4 Maurice Duverger, a.a., s. 127-131.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tre frågor ställdes i denna forskning om gemenskapens nio länder för att identifiera och mäta mäns och kvinnors attityder till respektive roller i det politiska livet.

Dessutom kommer ytterligare frågor om politiskt deltagande, som ställdes till alla svarande, att göra det möjligt för oss att klargöra uppgifterna om detta samhällsproblem.

1. Politiker, vad måste framför allt vara mäns angelägenheter?

"Det sägs ibland att "politik måste handla mer om män än kvinnor". Håller ni personligen helt med, snarare håller ni med, snarare inte alls eller inte alls?"

I hela gemenskapen höll 35 % av de svarandemed om att politiken borde vara mer mansdominerad, medan 61 % inte höll med. Det finns ingen signifikant skillnad mellan manliga och kvinnliga svar.

Tabell 41

Borde politik vara mer en fråga för män?

(tillsammans med gemenskapen)

	Män och kvinnor	Män	Kvinnor
Instämmer helt	15%	15%	15%
Instämmer i stort sett	20	21	19
Instämmer inte alls	22	23	20
Instämmer inte alls	39	37	41
obesvarade	4	4	5
Totalt	100	100	100

Ålderns inflytande, särskilt bland kvinnor, och utbildningsnivån för alla svarande är mycket stark.

Bland unga män (15–24 år) håller 42 % inte alls med om fördomar mot kvinnor. Bland kvinnor i samma ålder är andelen 52 %. Bland personer över 55 år är det däremot endast 33 % av männen och 30 % av kvinnorna som starkt ogillar partiskhet. Kvinnors negativa inställning till det politiska deltagandet av deras kön, som Maurice DUVERGER talade om, är därför delvis verifierad: äldre kvinnor, när de har en stark åsikt, är mindre gynnsamma för lika deltagande av kvinnor än män i samma ålder. Men även bland dem är en liten "progressiv" majoritet (48 % håller snarare inte med eller håller inte alls med) större än "traditionalisterna" (45 %).

Utbildningsnivå spelar också en viktig roll, eftersom responsen "starkt oenig" ökar från 32 till 43 och 56 % beroende på utbildningsnivå. Eftersom unga kvinnor på det hela taget är mer utbildade än äldre kvinnor råder det ingen tvekan om att de två variablerna – ålder och utbildningsnivå – har en additiv effekt.

De andra undersökta variablerna (yrkeskategori, bostadsortsstorlek) har ingen signifikant effekt.

Tabell 42

Ska politik handla mer om män efter kön, kön och utbildningsnivå?

(tillsammans med gemenskapen)-

	Män			Kvinnor			Utbildningsnivå		
	-25	25/54	55+	-25	25/54	55+	Låg	Grunder	Hög
Instämmer helt	11 %	14 %	20 %	8 %	13 %	23 %	20 %	11 %	5 %
Instämmer i stort sett	19	21	22	14	19	22	21	20	14
Instämmer inte alls	24	23	21	21	22	18	21	22	23
Instämmer inte alls	42	38	33	52	42	30	32	43	56
obesvarade	4	4	4	5	4	7	6	4	2
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Som man kan förvänta sig är skillnaderna mellan länderna stora. Dessutom förefaller de attityder som mäts här vara oberoende av dem som vi hittills har undersökt när det gäller kvinnors ställning. Å ena sidan finner vi länder som Danmark, Förenade kungariket, Irland och Frankrike, där oenighet med den ställda frågan, och därmed den inställning som gynnar kvinnors politiska deltagande, råder i mycket stor utsträckning. Därefter följer Italien, som ligger ganska nära gemenskapsgenomsnittet. Å andra sidan finns Nederländerna och Tyskland, där inställningen till kvinnors deltagande fortfarande är i majoritet, och Belgien och Luxemburg, där inställningen till kvinnors deltagande är i majoritet.

För större tydlighet, och för att ta hänsyn till intensiteten i de attityder som uttrycks, kommer vi först att presentera ett index som beräknas genom att tilldela en koefficient på -2 eller 2 till svaren "håller helt med" eller "håller inte alls med" och en koefficient på -1 eller 1 till de mellanliggande svaren, varvid den erhållna totalsumman är relaterad till procentandelen svarande i en eller annan riktning. Vid konstruktion är den högsta poängen +2 och den lägsta poängen är -2.

Fördelningen av länder, i fallande poängordning, dvs. länder där inställningen till kvinnors politiska deltagande ligger närmare det maximala, är följande:

1. Danmark	1,03
2. Förenade kungariket	0,85
3. Irland	0,75
4. Frankrike	0,69
5. Italia	0,56
Genomsnitt i gemenskapen	0,52
6. Nederland	0,44
7. Deutschland	0,11
8. Belgien/Belgien	-0,13
8. Luxemburg	-0,16

Om man tar de nio länderna i gemenskapen en efter en och i samma ordning kan man se att åldern i nästan alla länder påverkade kvinnornas attityd mer än männens. Yngre människor är nästan alltid mer positiva till kvinnors politiska deltagande än äldre.

För män är skillnaden mellan de äldsta och äldsta mer uttalad i Luxemburg och Nederländerna än i andra länder. I båda länderna, liksom i Danmark, är åldersinflytandet till och med något starkare för män än för kvinnor. Slutligen är det i två länder, Förenade kungariket och Irland, märkligt att unga män är något mindre positiva till kvinnors deltagande än äldre män.

När det gäller kvinnor är ålderspåverkan alltiid samma riktning: Ju yngre de är, desto mer är de för kvinnors politiska deltagande. Skillnaden mellan de yngsta och de äldsta är särskilt markant i Belgien, Frankrike och Italien.

I nästan alla länder utom Storbritannien och Tyskland påverkar utbildningsnivån mindre än åldern. I tre länder är den starkare än i de andra: i Belgien, Italien och Frankrike, or dessa är de tre länder som har störst inflytande av ålder på kvinnors attityder; Man kan därför dra slutsatsen att de två variablerna har ågeratisamma riktning: ungdomar och, i mindre utsträckning, utbildningsnivå bestämmer en viss typ av attityd bland kvinnor som gynnar en förändring i samhället, dvs. ett ökat deltagande av kvinnor i det politiska livet.

Kort sagt, i länder där kvinnors politiska deltagande är mer allmäntaccepterat har varken ålder eller utbildningsnivå ett starkt inflytande på uppmätta attityder: Detta är fallet i Danmark, Förenade kungariket och Irland.

Tvärtom, i länder där en manlig bild av det politiska livet fortfarande verkar råda spelar ålder och/eller utbildningsnivå, särskilt bland kvinnor, en mycketviktig roll för att forma attityder som är mer gynnsamma för kvinnor.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 43

Bör politiken handla mer om män efter kön, kön och utbildningsnivå (per land)

	Män				Kvinnor				Utbildningsnivå		
	Totalt	-25	25/54	55+	Totalt	-25	25/54	55+	Låg	Grunder	Uppvuxen
Danmark	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
++	11	5	8	15	7	5	5	9	10	7	5
++	8	8	9	11	8	6	7	11	9	9	9
-	29	27	28	33	30	21	31	31	32	25	24
--	44	49	50	32	47	63	51	35	40	55	58
?	8	11	5	8	8	5	5	14	9	4	4
Index	0,94	1,2	1,07	0,6	1,26	1,38	1,19	0,84	0,93	1,17	1,29
Förenade kungariket											
++	11	12	10	13	15	11	12	20	16	9	3
++	15	18	16	10	10	9	10	12	14	9	9
-	23	25	21	25	17	20	16	16	20	19	21
--	46	36	49	47	53	54	59	45	44	60	66
?	5	9	4	5	5	6	3	7	6	3	1
Index	0,81	0,59	0,85	0,85	0,89	1,02	1,04	0,56	0,65	1,15	1,42
Irland											
++	17	17	16	16	14	6	14	23	20	15	2
++	15	17	14	15	13	10	12	16	14	13	16
-	24	29	23	18	17	21	13	18	19	18	25
--	43	32	46	49	55	61	60	41	45	53	55
?	1	5	1	2	1	2	1	2	2	1	2
Index	0,51	0,43	0,7	0,7	0,86	1,25	1,05	0,39	0,45	0,82	1,17
Frankrike											
++	11	4	9	16	13	4	11	27	21	7	4
++	19	21	18	20	19	14	18	23	21	19	15
-	23	17	27	21	23	15	27	20	26	22	20
--	44	55	44	39	43	62	42	29	29	50	57
?	3	3	2	4	2	5	2	1	3	2	4
Index	0,73	1,02	0,8	0,46	0,66	1,24	0,74	0,02	0,22	0,92	1,16
Italia											
++	18	11	16	25	15	8	15	24	22	7	6
++	17	12	16	20	19	9	20	26	20	21	10
-	21	22	21	20	19	22	21	13	19	22	23
--	42	52	44	33	43	59	41	31	35	48	61
?	2	3	3	2	4	2	3	7	4	2	+
Index	0,54	0,93	0,63	0,17	0,57	1,17	0,54	0,01	0,26	0,85	1,25
Nederland											
++	16	13	16	17	15	11	14	19	17	16	7
++	21	10	19	27	22	12	25	21	23	20	16
-	15	10	18	11	14	13	15	12	12	18	15
--	40	52	42	33	37	60	36	29	33	42	57
?	8	15	5	12	12	4	10	19	15	4	5
Index	0,45	1,14	0,54	0,2	0,42	1,04	0,4	0,13	0,23	0,51	1,05
Deutschland											
++	18	13	16	23	16	6	15	23	21	15	7
++	33	29	33	34	26	24	25	29	31	29	23
-	25	35	25	22	22	26	22	20	22	24	26
--	21	23	22	19	29	37	32	20	21	25	43
?	3	+	4	2	7	7	6	8	5	7	1
Index	-0,01	0,25	0,04	-0,2	0,23	0,69	0,33	-0,17	-0,07	0,18	0,76
Belgien/Belgien											
++	26	18	24	36	29	12		25	42	37	24
++	22	21	25	18	21	19	26	16	21	23	20
-	24	30	24	18	23	33	24	19	18	26	33
--	22	26	21	21	18	31	19	9	13	22	33
?	6	5	6	7	9	5	6	14	11	5	3
Index	-0,07	0,28	-0,06	-0,34	0,21	0,56	-0,15	-0,72	-0,58	-0,02	0,59
Luxemburg											
++	25	27	17	39	20	8	22	22	23	23	21
++	28	31	27	29	25	24	26	26	33	28	17
-	19	23	19	18	21	32	21	15	20	22	18
--	16	15	21	7	22	36	19	20	13	22	24
?	11	4	16	7	12	+	12	17	11	5	20
Index	-0,32	-0,32	-0,02	-0,8	0	0,64	-0,14	-0,18	-0,38	-0,09	-0,07

2. De respektive politiska rollerna

Det är en sak att säga att politik inte bör vara en fråga för män ensam. Men måste de spela samma eller en annan roll i politiken? Därför en annan fråga;

Tycker du att kvinnor skaspela samma roll som män i politiken eller en annan roll?

Den stora majoriteten av allmänheten i alla EU-länder (57 %) anser att kvinnor bör spela samma roll i politiken som män. Men en betydande minoritet (34 %) är för en annan roll.

Återigen är skillnaderna i svar mellan män och kvinnor små, men ålder, särskilt blandkvinnor, och utbildningsnivå är starkt diskriminerande: 7 av 10 kvinnor i åldersgruppen 15–24 år och 7 av 10 av de mest välutbildade är för "samma roll".

Tabell 44

Mäns och kvinnors respektive politiska roller efter kön, kön och utbildningsnivå
(tillsammans med gemenskapen)

	Samma roll	Olika roller	obesvarade
Tillsammans	57 %	34 %	9 %
Män	57	36	7
Varav: 15 till 24 år	63	29	8
25 till 54 år	59	35	6
55 år och äldre	51	42	7
Kvinnor	57	32	11
Varav: 15 till 25 år	70	21	9
25 till 54 år	60	32	8
55 år och äldre	45	40	15
Utbildningsnivå:			
- låg	53	36	11
- genomsnitt	59	34	7
- hög	69	26	5

Löneskillnaderna är stora och i stort sett i linje med dem som vi har sett när det gäller "politik, mäns angelägenheter":

- I Danmark (78 %), Förenade kungariket (68%), Irland (65 %) och Nederländerna (61 %) är attityderna mest gynnsamma för lika roller.

Italien ligger nära gemenskapsgenomsnittet (58 %)

- följt av Frankrike (52 %), Tyskland (50 %), Luxemburg (47 %) och Belgien (45 %).

Det finns därför fortfarande två av de länder i gemenskapen där lika politiskt deltagande, på samma områden som kvinnor och män, inte accepteras av majoriteten av allmänheten: Luxemburg och Belgien.

I hjärtat av varje nationell kultur är påverkan av ålder och utbildningsnivå.

Ålderns inflytande är starkare hos kvinnor än hos män. Bland män, liksom bland kvinnor, är skillnaden i attityder mellan äldre och äldre särskilt markant i Italien."

Ålder diskriminerar uppenbarligen bara i Belgien och Italien.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 45

Kön, könoch utbildningspolitiska roller (per land)¹

	Totalt	Män			Totalt	Kvinnor			Utbildningsnivå		
		-25	25/54	55+		-25	25/54	55+	Låg	Grunder	Hög
Danmark	80 %	73 %	86 %	73 %	76 %	86 %	84 %	60 %	76 %	81 %	84 %
Samma roll											
- Olika roller	12	8	10	18	15	10	11	25	14	15	9
- Inget svar	8	15	4	9	9	4	5	15	10	4	7
Förenade kungariket											
Samma roll	69	63	69	70	68	72	74	59	63	77	82
- Olika roller	24	24	24	25	23	18	21	28	27	19	16
- Inget svar	7	13	7	5	9	10	5	13	10	4	2
Irland											
Samma roll	63	57	67	64	65	73	68	57	59	68	75
- Olika roller	31	30	31	31	30	22	29	36	35	28	21
- Inget svar	6	13	2	5	5	5	3	7	6	4	4
Nederland											
Samma roll	61	60	65	56	61	83	62	47	55	67	71
- Olika roller	28	25	28	28	24	9	25	30	27	25	23
- Inget svar	11	15	7	16	15	8	13	23	18	8	6
Italia											
Samma roll	59	66	64	45	57	79	58	35	49	72	75
- Olika roller	35	29	30	48	33	14	34	49	41	23	4
- Inget svar	6	5	6	7	10	7	8	16	10	5	4
Frankrike											
Samma roll	56	65	53	54	49	61	50	36	47	52	61
- Olika roller	40	29	42	43	41	32	41	51	43	44	33
- Inget svar	4	6	5	3	10	7	9	13	10	4	6
Deutschland											
Samma roll	47	56	51	38	53	65	55	43	50	47	63
- Olika roller	47	38	45	54	35	23	35	43	41	43	32
- Inget svar	6	6	4	8	12	12	10	14	9	10	5
Luxemburg											
Samma roll	47	54	48	41	47	68	47	37	49	50	41
- Olika roller	37	35	33	45	33	28	31	39	39	39	35
- Inget svar	16	11	19	14	20	4	22	24	12	20	24
Belgien/Belgien											
Samma roll	48	55	51	38	43	66	42	31	36	47	63
- Olika roller	38	32	38	44	37	26	42	37	40	39	31
- Inget svar	14	13	11	18	20	8	16	32	24	14	6

1 Länderna klassificeras enligt den minskande frekvensen av insatser med "samma roll".

3. Graden av förtroende för en man eller kvinna som politisk företrädare i parlamentet

Efter den globalatidsålderns politik och politiska roller, här är den avgörande frågan, om man tror Maurice DUVERGER och många andra författare: Har män och kvinnor större förtroende för att en man eller kvinna företräder dem i parlamentet?

”Skulle du i allmänhet ha större förtroende för att en man eller kvinna företräder dig politiskt i parlamentet?”¹

I hela gemenskapen säger nästan hälften av de svarande (48 %) - kanske med gott samvete - att de inte gör någon skillnad. Men 38% inser att de skulle ha mer förtroende för en man.

Kvinnor svarar något oftare än män (50%) att de inte gör någon skillnad, men mycket mindre ofta att de skulle lita på en man mer (33%). Dessutom säger ungefär en av tio kvinnor att de skulle lita på en kvinna mer.

Ålder och utbildningsnivå, som kan förväntas, påverkar dessa attityder:

- 50 % av männen och 46 % av kvinnorna i åldern 55 år och äldre skulle lita mer på en man.

37 % av männen och endast 21 % av kvinnorna i åldern 15–24 år skulle lita mer på en man.

Å andra sidan skulle 44 procent av de minst utbildade lita mer på en man, jämfört med 24 procent av de mest utbildade.

Återigen kommer utbildningsvariabeln sannolikt att spela en överbestämd roll när det gäller att forma attityder i förhållande till ålder, särskilt bland ungdomar.

¹ Svaret ”ingen skillnad” noterades av utredaren, men föreslogs inte i frågans lydelse.

Tabell 46

Valet av representant i riksdagen efter kön, kön och utbildningsnivå
(tillsammans med gemenskapen)

		Mer förtroende för en man	Mer förtroende för en kvinna	Ingen skillnad	obesvarade
Tillsammans		38%	8%	48%	6%
Män		42	6	46	6
Varav:	15 till 24 år	37	7	49	7
	25 till 54 år	39	6	50	5
	55 år och äldre	50	5	39	6
Kvinnor		33	11	50	6
Varav:	15 till 24 år	21	16	57	6
	25 till 54 år	31	10	54	5
	55 år och äldre	46	9	39	6
Utbildningsnivå:					
	- låg	44	8	42	6
	- genomsnitt	33	9	52	6
	- hög	24	8	63	5

Skillnaderna mellan länderna är mindre än för de två föregående frågorna. Det vill säga att den manliga bilden av den politiska representanten förmodligen motsvarar ett värdesystem vars värden nu är i minoritet, men som fortfarande är gemensamt för tre eller fler personer av tio i nästan alla länder i gemenskapen, med undantag för Danmark.

Ålderns inflytande på den politiska företrädarens mage är återigen starkare i alla länder för kvinnor än för män. Den är starkare i Italien än någon annanstans. I Irland verkar unga män återigen vara mer traditionella än sina äldre.¹

När det gäller utbildningsnivåns inverkan är den lägre än ålderns och förekommer främst i Italien och Tyskland.

¹ Inga kommentarer om Luxemburg på grund av det låga antalet svarande.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 47

Val av representant i riksdagen efter kön, kön och utbildningsnivå (Per pays)¹

	Män				Kvinnor				Utbildningsnivå		
	Totalt %	-25 %	25/54 %	55+ %	Totalt %	-25 %	25/54 %	55+ %	Låg %	Grunder %	Hög %
Danmark											
+ manligt förtroende	20	18	14	31	15	4	11	28	20	13	12
+ kvinnors förtroende	4	1	4	6	6	5	8	3	5	5	6
Ingen skillnad	70	70	78	58	73	81	76	62	69	77	74
obesvarade	6	11	4	5	6	10	5	7	6	5	8
Nederland											
+ manligt förtroende	28	19	26	34	23	13	22	29	27	27	14
+ kvinnors förtroende	3	2	3	4	4	3	4	4	4	2	3
Ingen skillnad	57	56	61	51	59	72	61	50	54	63	67
obesvarade	12	23	10	11	14	12	13	17	15	8	16
Frankrike											
+ manligt förtroende	35	32	31	43	28	19	26	42	41	26	22
+ kvinnors förtroende	7	7	8	7	9	11	7	12	7	12	5
Ingen skillnad	51	54	53	46	56	58	60	41	44	54	69
obesvarade	7	7	8	4	7	12	7	5	8	8	4
Förenade kungariket											
+ manligt förtroende	37	38	34	44	31	17	28	42	37	28	22
+ kvinnors förtroende	5	5	4	6	12	18	11	11	9	9	6
Ingen skillnad	53	48	58	45	52	58	58	41	48	59	67
obesvarade	5	9	4	5	5	7	3	6	6	4	5
Luxemburg											
+ manligt förtroende	44	62	36	48	26	20	31	21	40	34	21
+ kvinnors förtroende	12	11	16	7	12	12	12	11	13	12	11
Ingen skillnad	32	27	34	29	47	64	42	46	37	43	39
obesvarade	12	.	14	16	15	4	15	22	10	11	23
Irland											
+ manligt förtroende	42	48	38	45	33	23	30	47	42	36	26
+ kvinnors förtroende	10	11	8	9	24	28	26	18	19	16	14
Ingen skillnad	45	37	50	44	40	45	42	34	37	45	53
obesvarade	3	4	4	2	3	4	2	1	2	5	7
Belgien/Belgien											
+ manligt förtroende	42	34	42	46	35	19	35	44	45	35	27
+ kvinnors förtroende	4	5	4	3	8	15	7	4	4	8	7
Ingen skillnad	46	53	48	39	48	61	51	39	38	51	61
obesvarade	8	8	6	12	9	5	7	13	13	6	5
Italia											
+ manligt förtroende	47	36	42	61	41	25	39	63	51	35	28
+ kvinnors förtroende	9	10	9	8	15	23	14	9	11	12	16
Ingen skillnad	38	46	45	24	40	50	42	26	33	49	52
obesvarade	6	8	4	7	4	2	5	2	5	4	4
Deutschland											
+ manligt förtroende	53	50	50	59	37	26	34	47	48	44	26
+ kvinnors förtroende	2	4	4	.	8	14	7	7	7	6	2
Ingen skillnad	41	46	41	38	50	57	54	40	42	45	66
obesvarade	4	.	5	3	5	3	5	6	3	5	6

1 Länderna rangordnas i den ökande frekvensordningen för "Mer förtroende för en människa"-svaret.

Således har de tre frågorna om bilden av politiken återigen visat oss att skillnaderna mellan nationella kulturer är mycket mer uttalade än skillnaderna mellan könen, även med hänsyn till respondenternas ålder.

I ärende nr48 sammanfattas dessa skillnader mellan länderna. Danmark utmärker sig tydligt som det mest "feministiska" landet, följt av Irland, medan Luxemburg, Tyskland och Belgien ligger i botten. Irland ligger relativt högt i två av tre fall.

Intressant är att Danmark, Storbritannien och Irland är tre länder där utvidgningen av allmän rösträtt till kvinnor gjordes relativt tidigt i historien. Den grad av öppenhet för sociala förändringar när det gäller kvinnors ställning som vi har noterat i Irland förklaras förmodligen av denna egenskap: En nation där kvinnor under lång tid har utnyttjat rösträtten, trots att de fortfarande står inför några olösta problem med äktenskaps- och familjelagstiftningen, uttrycker en typ av attityd som är ganska lik den som ses i länder där problemet med kvinnors status uppfattas som mindre framträdande.

Tabell 48

Rangordning av gemenskapens länder i de tre frågorna om bilden av politiskt deltagande

Politik handlar mer om män (poäng beroende på graden av oenighet)		Kvinnor och män ska spela samma roll i politiken		Mer förtroende för en man än för en kvinna som politisk representant	
1. Danmark	1,03	1. Danmark	78%	1. Danmark	17%
2. Förenade kungariket	0,85	2. Förenade kungariket	68	2. Nederland	26
3. Irland	0,75	3. Irland	65	3. Frankrike	31
4. Frankrike	0,69	4. Nederländerna	61	4. Förenade kungariket	34
5. Italia	0,56	5. Italia	58	5. Luxemburg	34
EG-genomsnitt	0,52	EG-genomsnitt	57	6. Irland	38
6. Nederland	0,44	6. Frankrike	52	EG-genomsnitt	38
7. Deutschland	0,11	7. Deutschland	50	7. Belgien/Belgien	38
8. Belgien/Belgien	-0,13	8. Luxemburg	47	8. Italia	44
9. Luxemburg	-0,16	9. Belgien/Belgien	45	9. Deutschland	44

4. Social delaktighet

Ingen attityd tar på sig sin mening annat än i ett system av attityder, som i sig stöds djupare av ett system av värderingar som kännetecknar en social grupp eller hela det globalasamhället. Förutom frågor som direkt rör bilden av politiken (mäns eller kvinnors angelägenheter), respektive roller och bilden av företrädaren, var det därför lämpligt att ställa andra frågor, av allmän men exakt omfattning, till män och kvinnor om hur de passar in i samhället.

Fyra frågor godkändesslutligen:

om den allmänna känslan av sociopolitiskt inflytande,

på benägenheten att övertyga andra,

- om deltagande i politiska diskussioner,

graden av deltagande i sådana diskussioner.

A. Sociopolitiskt inflytande

Tror du att om något är fel (i ditt land), gis som du kan hjälpa till att ändra något eller inte?

I gemenskapen som helhet anser endast 37 % av narkotikamissbrukarna att de kan påverka händelseförloppet i sitt land. Känsla är mindre vanligt bland kvinnor (32 %) än bland män (43 %). Den varierar mycket beroende på nivån av utbildning och, för varje kön, med ålder: unga kvinnor uttrycker denna attityd med samma frekvens som äldre män.

Tabell unr 49

Känsla av sociopolitiskt inflytande efter kön, kön och utbildningsnivå
(tillsammans med gemenskapen)

	Ja	Nej	obesvarade
Tillsammans	37%	50%	13%
Män	43	47	10
Varav:			
15 till 24 år	48	41	11
25 till 54 år	44	46	10
55 år och äldre	39	50	11
Kvinnor	32	54	14
Varav:			
15 till 24 år	41	45	14
25 till 54 år	34	52	14
55 år och äldre	21	63	16
Utbildningsnivå:			
- låg	32	54	14
- genomsnitt	41	48	11
- hög	50	41	9

Skillnaderna mellan länderna är mycket stora. De länder som har den mest utbredda känslan av inflytande är Danmark (53 %), Storbritannien (46 %) och Irland (45 %). Italien och Frankrike (36 %), Tyskland (35 %), följt av Nederländerna (29 %), Luxemburg (24 %) och slutligen Belgien (19 %).

I allmänhet, men särskilt i Storbritannien, Tyskland och Italien, är det mycket mindre sannolikt att kvinnor har en känsla av inflytande än män.

I nästan alla länder utom Frankrike och Nederländerna är skillnaderna mellan extrema åldersgrupper större för kvinnor än för män.

Utbildningsnivå finns främst i Nederländerna och Italien.

Följande tabell visar omedelbart fördelningen av de procentandelar som motsvarar den positiva uppfattningen av känslan av inflytande, i varje land, enligt kön, ålder och utbildningsnivå.

En annan tabell belyser skillnaderna mellan dessa procentsatser för alla män och kvinnor och efter åldersgrupp. Om man läser denna tabell kan man dra slutsatsen att klyftan mellan könen bör minska i takt med att de yngre generationerna åldras. Detta kan inte sägas med säkerhet, eftersom skillnaden mellan könen i vissa länder, särskilt i ett avancerat land som Danmark, är nästan densamma mellan 15-24 och 25-54 år. Det finns få bevis för detta eller att det finns en tröskel för relativ underlägsenhet hos kvinnor som inte

överskrids enbart på grund av utvecklingen, elleratt känslan avsociopolitisk impotenskan återfödas, under vissa omständigheter, hos män och / eller kvinnor.¹

Tabell 50

Samhälleligtochpolitiskt inflytande efter kön,könoch utbildningsnivå

(Positivt svar, per land)²

	Män				Kvinnor				Utbildningsnivå		
	Totalt	-25	25/54	55+	Totalt	-25	25/54	55+	Låg	Grunder	Hög
	60 %	69 %	61 %	57 %	45 %	57 %	50 %	35 %	50 %	56 %	61 %
Danmark	55	56	56	52	38	48	41	27	43	48	55
Förenade kungariket	49	52	50	43	41	47	43	33	42	45	52
Irland	43	48	45	38	29	41	30	17	28	46	57
Frankrike	40	56	41	29	32	37	38	15	25	40	47
Deutschland	39	29	40	41	30	41	31	24	30	39	45
Nederland	34	54	38	25	25	36	27	13	23	31	56
Luxemburg	27	27	31	18	22	28	25	15	23	18	34
Belgien/ Belgien	23	29	21	21	15	27	14	8	12	18	33
Gemenskap ³	43	48	44	39	32	41	34	21	32	41	50

1 Det är värt att notera, utan att insistera, den onormalt låga andelen av känslan av inflytande bland unga tyskar i åldern 15 till 24 jämfört med deras äldste.

2 Länderna rangordnas i fallande ordning efter den svarsfrekvens som motsvarar det positiva stämningläget.

3 Viktat genomsnitt.

Tabell 51

Differendetta mellan de två könen och för varje grupp av frekvensen av känslan av inflytande

	Totalt	15/24 år	25/54 år	55 år och äldre
Danmark	15	4	11	22
Förenade kungariket	17	8	15	25
Irland	8	5	7	10
Italia	14	7	15	21
Frankrike	8	19	3	14
Deutschland	9	-12	9	17
Nederland	9	18	11	12
Luxemburg	5	-1	6	3
Belgien/Belgien	8	2	7	13
Gemenskap	11	7	10	18

B.-Lhar en benägenhet att övertyga andra

"När det gäller en åsikt som du håller kär, är det fel av dig att övertyga dina vänner, dina medarbetare, dina relationer, att anta den åsikten? Om så är fallet, händer det ofta, då och då eller sällan?"

Endast en liten minoritet (12 % av de svarande) hävdar att de är "ledare". Kvinnor är lite mindre benägna (eller beredda) att övertyga sina nära och kära att män är. Ålder ingriper lite, men lite mer markant hos kvinnor. Den variabel som väger mest är utan tvekan undervisningsnivå.

Tabell 52

Benägenheten att övertyga andra efter kön, kön och utbildningsnivå
(tillsammans med gemenskapen)

	Ofta	Då och då	Sällan	Aldrig	obesvarade
Tillsammans	12%	37%	24%	22%	5%
Män	14	42	22	18	4
Varav: 15 till 24 år	16	43	23	15	3
25 till 54 år	15	45	22	15	3
55 år och äldre	12	36	23	23	6
Kvinnor	9	33	27	26	5
Varav: 15 till 24 år	13	39	25	19	4
25 till 54 år	10	36	26	24	4
55 år och äldre	6	23	30	32	9
Utbildningsnivå:					
- låg	8	32	28	26	6
- genomsnitt	13	41	23	19	4
- hög	22	48	16	11	3

Skillnaderna mellan länderna är mycket stora. De är svåra att förklara och beror förmodligen på djupgående kulturella särdrag: utrymme för skönsässig bedömning i förhållande till andra, respekt för andras åsikter, kanske "underskattning" av det sätt på vilket frågan besvaras, och kanske även livsmiljöns utbredning inom det nationella territoriet.

I vilket fall som helst ges svaret "ofta", som uttrycker den starkaste inställningen i denna aspekt av beteendet hos "leader", oftare i Italien och Luxemburg (16 procent), Nederländerna och Danmark (14 procent) än i Belgien (12 procent), Frankrike (11 procent), Tyskland (10 procent), Förenade kungariket (9 procent) och Irland (7 procent).

För att bättre mäta denna inställning kommer vi att använda ett index som tilldelar en koefficient på 3, 2, 1 respektive 0 till svaren "ofta", "från tid till annan", "sällan" och "aldrig", varvid totalsumman är i förhållande till procentandelen personer som uttryckte sig.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Länderna klassificeras sedan enligt följande:

	Index
1. Nederland	1,96
2. Luxemburg	1,72
3. Italia	1,53
4. Deutschland	1,52
5. Belgien/Belgien	1,47
Genomsnitt i gemenskapen	1,41
6. Frankrike	1,40
7. Danmark	1,24
8. Förenade kungariket	1,14
9. Irland	0,99

I varje lön, utan undantag, men utan stora skillnader från ett land till ett annat, är den genomsnittliga poängen för kvinnor lägre än för män. Som mest kan ett något större gap noteras vid Royaume-Uni.

Åldersskillnaderna är små bland män, utom i Danmark, Belgien och Frankrike. I de flesta fall, särskilt i Belgien och Tyskland. De är starkare bland kvinnor, unga kvinnor är mycket mer medvetna om sin benägenhet att övertyga än sina äldre.

Inverkan av utbildningsnivå är nästan överallt starkast, och i synnerhet verkar spela en ledande roll i Tyskland.

När det gäller bostadsortens storlek är inflytandet lågt, utom i Frankrike, där benägenheten att övertyga ökar när man flyttar från byn till den lilla staden och den stora staden. I andra länder antas det allmänt att antalet invånare i små städer är något högre än antalet invånare i byar eller stora städer.

Variabeln utbildningsnivå är därför den överlägset viktigaste, och det är denna variabel som i stor utsträckning, men förmodligen inte helt, förklarar klyftan mellan kvinnor och män.

Tabell 53

Benägenheten att övertyga andra efter kön, kön och utbildningsnivå
(Angivet efter land)¹

	Män				Kvinnor				Utbildningsnivå		
	Totalt	-25	25/54	55+	Totalt	-25	25/54	55+	Låg	Grund r	Hög
Nederland	1,83	11,77	1,98	1,75	1,62	1,89	1,63	1,46	1,62	1,88	1,98
Luxemburg	1,8	1,83	1,82	1,76	1,63	1,57	1,73	1,5	1,5	1,9	1,82
Italia	1,66	1,75	1,68	1,58	1,38	1,56	1,37	1,2	1,37	1,77	1,84
Deutschland	1,63	1,58	1,7	1,52	1,43	1,6	1,59	1,06	1,39	1,57	2,04
Belgien/ Belgien	1,55	1,88	1,74	1,3	1,31	1,67	1,39	0,93	1,16	1,53	1,96
Frankrike	1,52	1,63	1,66	1,21	1,29	1,43	1,32	1,21	1,13	1,42	1,81
Danmark	1,44	1,72	1,57	1,13	1,29	1,18	1,16	0,74	1,08	1,43	1,63
Förenade kungariket	1,32	1,33	1,4	1,19	0,96	1,2	0,97	0,84	1,03	1,29	1,48
Irland	1,04	1,17	1,13	0,84	0,95	1,17	0,95	0,7	0,91	0,98	1,28
Gemenskap ²	1,55	1,6	1,63	1,39	1,27	1,47	1,33	1,04	1,24	1,5	1,82

1 Länderna rangordnas i fallande ordning efter indexpoäng.

2 Viktat genomsnitt.

C. Participation till politiska diskussioner

Maurice DUVERGER avfärdade 1955 som "otvivelaktigt" det faktum att "kvinnor är mindre intresserade av politik än män".¹ Vår undersökning bekräftade detta genom två kompletterande frågor.

« När du befinner dig med vänner, händer du ofta, från tid till annan eller jag gillar att diskutera politique? »

Vilket av dessa uttryck beskriver bäst den roll du spelar i dessa diskussioner?

A. Även om jag har min egen åsikt, brukar jag bara lyssna.

B. För det mesta lyssnar jag bara, men jag talar en eller annan gång för att ge min åsikt.

Jag brukar delta i samtalen.

D. Jag tar mer än mitt part i konversationen: Jag brukar försöka övertyga andra om att jag har rätt.²

I hela gemenskapen uppger 20 % av de svarande att de "ofta" deltar i politiska diskussioner mellan vänner: 28 procent av männen och endast 14 procent av kvinnorna. Ålderns inflytande är ganska litet, även om det är något mer uttalat bland kvinnor. I alla åldersgrupper, och särskilt bland äldre, diskuterar kvinnor politik mindre ofta än män. Utbildningsnivån varierar mycket kraftigt.

Skillnaderna mellan länderna är ganska små för vissa av dem, men Nederländerna och Belgien är betydligt ojämliga med de andra.

Inom varje land, ålder diskriminerar lite bland män, utom i Tyskland, Irland och Storbritannien, där det inte är den yngsta som oftast diskuterar politik. Bland kvinnor är ålderspåverkan stark endast i Italien. I alla länder och i alla åldersgrupper, även i de yngre generationerna, diskuterar kvinnor män mindre ofta.

Utom i Irland är utbildningsnivån mycket högre överallt, särskilt i Tyskland, Frankrike och Italien.

Dessa attitydskillnader kommer att framträda mer exakt när man undersöker svaren på följande fråga, som rör graden av deltagande i de politiska diskussionerna.

¹ Op. cit. s. 129.

² Dessa frågor är delvis anpassade från WOODWARD Julian L. och ROPER Elmo: "Politisk aktivitet av amerikanska medborgare", *American Political Science Review*, 1950, 44, pp. 872-885.

Tabell 54

Frekvens av politiska diskussioner mellan kön, kön och utbildningsnivå
(tillsammans med gemenskapen)

	Ofta	Då och då	Aldrig	obesvarade
Tillsammans	20 %	46 %	32 %	2 %
Män	28	47	24	1
Varav: 15 till 24 år	23	48	28	1
25 till 54 år	30	49	20	1
55 år och äldre	26	44	28	2
Kvinnor	14	44	40	2
Varav: 15 till 24 år	16	47	35	2
25 till 54 år	14	48	36	2
55 år och äldre	11	34	51	4
Utbildningsnivå:				
- låg	14	42	41	3
- genomsnitt	22	53	24	1
- hög	38	47	14	1

Tabell 55

Benägenheten att diskutera politik "ofta" efter kön, kön och utbildningsnivå

(Svar "ofta", efter land) ¹

	Män				Kvinnor				Utbildningsnivå		
	Totalt	-25	25/54	55+	Totalt	-25	25/54	55+	Låg	Grunder	Hög
Luxemburg	34 %	31 %	36 %	32 %	20 %	16 %	22 %	20 %	20 %	25 %	38 %
Frankrike	30	33	23	27	20	27	19	16	14	26	41
Deutschland	32	17	33	35	13	10	14	42	15	25	46
Italien	27	28	28	24	12	25	8	8	14	15	40
Danmark	24	18	28	20	15	15	18	12	16	23	29
Förenade kungariket	27	13	30	29	12	9	14	10	17	20	32
Irland	27	16	28	33	10	7	14	11	18	21	18
Nederland	13	19	14	7	91	8	10	6	7	12	25
Belgien/ Belgien	15	16	16	12	6	9	6	4	5	10	21
Gemenskap ²	28	23	30	26	14}	16	14	11	14	22	38

Bland dem som ofta diskuterar politik, dvs. 20 % av den totala befolkningen, deltar bara hälften aktivt i diskussionen, och det är ungefär samma skillnad mellan män och kvinnor i alla åldersgrupper: Omkring 15 % av männen och 6 % av kvinnorna, med liten åldersskillnad, deltar faktiskt, åtminstone genom tal.

Det är tre gånger mer sannolikt att en hög utbildningsnivå deltar aktivt än en låg utbildningsnivå.

¹ Länderna rangordnas i fallande ordning efter svarsfrekvensen "diskutera ofta politik med vänner".

² Vägt genomsnitt

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 56

Den roll som spelades i de politiska diskussionerna efter kön, kön och utbildningsnivå
(tillsammans med gemenskapen)

	Lyssna bara	Tar ordet då och då	Deltar normalt	Tar mer än sin andel	obesvarade
Tillsammans	8%	24%	27%	10%	31%
Män	7	24	31	15	23
Varav: 15 till 24 år	6	24	27	15	28
25 till 54 år	6	25	35	15	19
55 år och äldre	8	23	28	15	26
Kvinnor	10	24	22	6	38
Varav: 15 till 24 år	6	25	27	8	34
25 till 54 år	11	26	24	6	33
55 år och äldre	10	21	14	5	50
Utbildningsnivå:					
- låg	10	23	20	7	40
- genomsnitt	7	27	33	11	22
- hög	5	24	38	20	13

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Ett deltagarindex konstruerades, där en koefficient på 1, 2, 3 respektive 4 tilldelades procentsatserna för svaren, beroende på den ökande graden av deltagande i diskussionerna.

För gemenskapen som helhet fick männen 2,71 poäng och kvinnorna 2,38 poäng. Skillnaden mellan poängen är därför 0,33. Den når 0,36 och 0,38 i åldersgrupperna över 25 år, men är bara 0,16 i åldersgruppen 35-24 år. Utbildningsnivån introducerar en difference på 0,42 mellan de extrema kategorierna.

När det gäller ländernavisar genomsnittet, över och under gemenskapsgenomsnittet, två grupper av länder, utan några större skillnader mellan dem, inomvarje grupp:

	Index
Danmark	2,70
Irland	2,68
Förenade kungariket	2,67
Italia	2,64
Genomsnitt i gemenskapen	2,56
Belgien/Belgien	2,55
Deutschland	2,55
Frankrike	2,46
Luxemburg	2,33
Nederland	2,32

Överallt har kvinnor i genomsnitt lägrepoäng än män (2,38 jämfört med 2,71 för gemenskapen som helhet), men särskilt i Frankrike, Tyskland och Luxemburg.

Ålder diskriminerar svagt bland män, men starkare bland kvinnor, särskilt i Belgien och Frankrike. I nästan alla åldersgrupper har kvinnorna lägre genomsnittlig poäng än män.

Bland de äldsta åldersgrupperna (15-24år) är skillnaderna mellan de två könen följande:

	Män 15-24 år	Kvinnor 15-24 år	Skillnad (H-F)
Irland	2,63	2,64	0,01
Förenade kungariket	2,73	2,69	-0,04
Italia	2,73	2,69	-0,04
Danmark	2,78	2,71	-0,07
Belgien/Belgien	2,6	2,69	0,09
Deutschland	2,53	2,4	-0,13
Genomsnitt i gemenskapen	2,7	2,54	-0,16
Frankrike	2,78	2,49	-0,29
Nederland	2,52	2,15	-0,37
Luxemburg	2,69	2,06	-0,63

Slutsatsen kan dras att i sex av nio länder känner sig kvinnor nästan jämställda med män när det gäller deltagande i politiska diskussioner. Tvärtom, i Frankrike, Nederländerna och förmodligen Luxemburg släpar till och med kvinnorna fortfarande efter.¹

Med tanke på att utbildningsnivån nästan överallt är mycket diskriminerande (utom i Irland och Luxemburg, men särskilt i Frankrike) kan den allmänna ökningen av denna utbildningsnivå förväntas leda till ett ökat deltagande av kvinnor, och kanske, genom utbildning, av andra kvinnor. Men allt kan inte förväntas av utredningen: exemplet Luxemburg, i den mån det är tillförlitligt, tenderar att visa att andra, ”samhällsfakta”, kan begränsa kvinnors politiska deltagande.

1 Det mindre urvalet från Luxemburg är mindre tillförlitligt än de andra länderna.

Tabell 57

Participation index för politiska diskussioner efter kön, kön och utbildningsnivå
(Genom att betalas)¹

		Män				Kvinnor				Utbildningsnivå		
		Totalt	-25	25/54	55+	Totalt	-25	25/54	55+	Låg	Grund er	Hög
Danmark	(2,70)	2,81	2,78	2,88	2,71	2,6	2,71	2,97	2,46	2,64	2,75	2,83
Irland	(2,68)	2,77	2,63	2,9	2,67	2,59	2,64	2,57	12,57	2,63	12,73	2,67
Förenade kungariket	(2,67)	2,76	2,73	2,75	2,8	2,56	2,69	2,53	2,56	2,6	2,71	2,98
Italia	(2,64)	2,71	2,73	2,69	2,78	2,53	2,69	2,47	2,41	2,51	2,71	2,82
Belgien/ Belgien	(2,55)	2,65	2,6	2,65	2,68	2,48	2,69	2,33	2,15	2,44	2,51	2,71
Deutschland	(2,55)	2,75	2,93	2,8	2,7	2,34	2,4	2,32	2,27	2,46	2,56	2,89
Frankrike	(2,46)	2,68	2,78	2,7	2,59	2,25	2,49	2,25	2,05	2,09	2,61	2,82
Luxemburg	(2,33)	2,49	2,69	2,37	2,6	2,13	2,06	2,32	1,88	2,28	2,43	2,27
Nederland	(2,32)	2,46	2,52	2,52	2,28	2,18	2,15	2,2	2,13	2,21	2,36	2,6
Gemenskap ²		2,71	2,7	2,73	2,68	2,38	2,54	2,37	2,3	2,42	2,61	2,84

1 Länderna rangordnas i fallande ordning efter indexvärden för alla svarande i varje land.

2 Viktat genomsnitt.

VII Känslor av tillfredsställelse eller missnöje

Genom att i kapitel IV presentera uppgifter om arbetstillfredsställelse, uttryckta av personer som är engagerade i en yrkesverksamhet, har vi lyft fram de subjektiva och sociokulturella bestämningsfaktorerna för känslor av tillfredsställelse.

Andra frågor gör det möjligt för oss att bekräfta våra antaganden. De relaterar till den allmänna känslan av tillfredsställelse med livet som helhet och med särskilda aspekter av livet (hus, plats där man bor, inkomst, relationer med människor etc.).

1. Den övergripande känslan av tillfredsställelse

För att mäta den allmänna inställningen till livet ställdes samma fråga som i september 1973:

"Är du på det hela taget mycket nöjd, ganska nöjd, ganska missnöjd eller inte alls nöjd med det liv du lever?"¹

I gemenskapen som helhet uppger mer än tre fjärdedelar av de svarande att de är mycket nöjda (20 %) eller snarare mycketnöjda(57 %) med sina liv. Det är liten skillnad mellan män (79 %) och kvinnor(75 %) och mellan åldersgrupper, förutom att unga män och äldre kvinnor verkar något mindre nöjda.

I allmänhet är människor med låg utbildning, låga inkomster eller som borensamma och människor som bor i stora städer mindre nöjda än andra.

Jämfört med september 1973 är stabiliteten perfekt:

	(september1973)	(september1973)
Mycket nöjd	21 %	20 %
Ganska nöjd	58	57
Ganska missnöjd	16	16
Inte nöjd alls	4	5
Inget svar	1	2
Totalt	100	100
Nummer	13484	9543

På de enskilda ländernas nivå ser vi, liksom 1973, en tydlig skillnad mellan "små" och "stora" länder: Danmark toppar listan och Italien toppar listan.

I sex av nio länder är skillnaden mellan1973 och 1975försumbar. Nöjdhetsnivåerna minskade något i Nederländerna, starkare i Luxemburg (där urvalsstorlekar leder till konservativ tolkning) och särskilt i Irland.

1 Samma fråga ställdes ocksåmedhjälp av en skala från 0 till 10. Resultats in tt e som används i de analysersom presenteras iden andra avtie.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 58

Den övergripande känslan av tillfredsställelse efter kön, kön, utbildningsnivå, plats, inkomst och familjesituation

(tillsammans med gemenskapen)

	Mycket nöjd	Ganska nöjd	Ganska missnöjd	Inte nöjd alls	obesvarade
Tillsammans	20 %	57 %	16 %	5 %	2 %
Män	21	58	16	3	2
Varav: 15 till 24 år	16	62	15	5	2
25 till 54 år	20	60	14	4	2
55 år och äldre	24	52	16	5	3
Kvinnor	19	56	17	5	3
Varav: 15 till 24 år	19	57	16	4	4
25 till 54 år	20	56	16	5	3
55 år och äldre	17	55	18	7	3
Utbildningsnivå:					
- låg	18	54	19	6	3
- genomsnitt	23	60	11	4	2
- hög	19	61	13	4	3
Lokalitetens storlek					
- by	20	57	16	5	2
- liten stad	21	57	15	4	3
- stor stad	17	57	17	6	3
Familjeinkomst:					
- blygsam	17	50	21	9	3
- genomsnitt	18	60	16	4	2
- lätt	25	62	9	2	2
Familjesituation:					
- enkel	15	58	19	5	3
- gift	22	58	14	4	2
lever äktenskapligt	27	49	12	4	8
- fränskild	10	44	33	11	2
- separat	10	35	39	12	4
änkling	14	53	21	9	3

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 59

Den övergripande känslan av tillfredsställelse 1973 och 1975

(Genom att betalas)¹

		Mycket nöjd	Ganska nöjd	Ganska missnöjd	Inte nöjd alls	obesvarade
Danmark	1975	51 %	41 %	4 %	.	4 %
	1973	51	44	4	1%	,
Belgien/Belgien	1975	39	52	5	2	2
	1973	43	49	6	2	.
Irland	1975	36	52	9	3	.
	1973	53	39	6	2	.
Nederland	1975	33	52	7	2	6
	1973	41	52	5	1	1
Förenade kungariket	1975	33	53	9	3	2
	1973	33	52	1	3	1
Luxemburg	1975	26	45	15	7	7
	1973	40	49	9	2	.
Frankrike	1975	16	59	16	7	2
	1973	15	62	17	4	2
Deutschland	1975	13	66	16	2	3
	1973	16	66	15	2	1
Italia	1975	7	52	28	10	3
	1973	8	57	27	7	1

¹ Länderna rangordnas i fallande ordning efter frekvensen av "fullständigt nöjda" svar 1975. År 1973 omfattade undersökningen Storbritannien. Det bör i detta sammanhang noteras att Nordirlands poäng 1975 låg mycket nära Irlands poäng (37 procent, 49 procent, 8 procent, 3 procent och 3 procent), vilket är högre än Storbritanniens poäng.

I alla länder utom Tyskland och Italien är kvinnor något mer nöjda än män.

Ålderns påverkan varierar beroende på kön och land:

- bland män är personer över 55 år, utom i Danmark (och Luxemburg), något mer nöjda än yngre män,
- bland kvinnor är å andra sidan äldre kvinnorganskamindre nöjda än yngre kvinnor, utom i Förenade kungariket, Frankrike (och Luxemburg).

Hypotesen som kan läggas fram är att bland män tenderar livstillfredsställelse att följa utvecklingen av individuella karriärer och den allmänna utvecklingen av levnadsvillkoren i samhället, medan bland kvinnor leder framsteg i ålder, ofta åtföljd av änkestånd och en kraftig nedgång i försörjningen, till mer frekvent missnöje.

Tabell 60

Den övergripande känslan av tillfredsställelse enligt kön och kön
(Mycket nöjd, per land)

	Totalt	Män			Totalt	Kvinnor		
		-25	25/54	55+		-25	25/54	55+
Danmark	50 %	54 %	50 %	46 %	54 %	56 %	57 %	45 %
Belgien/Belgien	38	39	38	48	40	48	43	34
Irland	34	27	35	38	37	42	36	34
Nederland	33	27	31	37	34	40	34	30
Förenade kungariket	32	30	33	31	33	28	38	33
Luxemburg	25	27	26	23	27	8	35	26
Frankrike	13	10	1	19	19	16	20	18
Deutschland	17	6	16	23	9	16	10	3
Italia	10	6	9	13	4	6	4	4
Gemenskap	21	16	20	24	19	19	20	17

2. Specifika aspekter av känslor av tillfredsställelse

Frågan ställdes på en skala från 0 till 10 och gällde följande problem:

"A. Ditt hus eller din lägenhet.

Platsen där du bor i staden eller byn.

C. Din inkomst.

Din levnadsstandard, de saker du har: Inredning, hushållsutrustning osv.

E. Tiden du måste göra vad du måste göra.

F. Hur du använder din sysselsättning.

Och i en separat fråga:

"A. Den samhällsform vi lever i (i det här landet) just nu.

B. Demokratins funktion (i ditt land).

C. Generellt sett, dina relationer med människor."

I hela gemenskapen betraktas aspekter av livet som rör den omedelbara miljön (bosättningsort, relationer med människor, hus eller lägenhet) positivt av fem till sex av tio personer.

Sedan finns det tre problem i förhållande till levnadsstandard, fritid och tillgänglig tid, för vilka tillfredsställelse är mer blandad. Detsamma gäller i ännu högre grad de disponibla inkomsterna.

Balansen lutar mot missnöje med den samhällsform vi lever i och framför allt med demokratins funktion.

Tabell 61

Specifika tillfredsställelseområden
(tillsammans med gemenskapen)¹

	Hög tillfredsställelse (poäng 8 till 10)	Genomsnittlig tillfredsställelse (poäng 3 till 7)	Låg tillfredsställelse (poäng 0 till 2)	Genomsnittlig poäng
1. Platsen där du bor	61%	32%	7%	7,49
2. Relationer med människor	57	39	3	7,46
3. Huset eller lägenheten	53	39	8	7,09
4. Levnadsstandarden	45	49	6	6,83
5. Hur du använder dina hobbies	47	42	10	6,74
6. Tillgänglig tid	43	46	10	6,52
7. Inkomster	30	54	15	5,75
8. Samhällets form	19	63	17	5,08
9. Demokratins sätt att fungera	17	60	21	4,82
Genomsnitt 9 artiklar	41	47	11	6,42

För att förenkla exposeav resultaten på nivån för hela gemenskapen och för vart och ett av länderna, kommer vi endast att använda de genomsnittliga nöjdhetspoängen som en co nsidration. Deträckeratt komma ihåg atteftersom poängens brännpunkt är5,0 mäter varje högre värde (högst 10,0) en känsla av tillfredsställelse och varje lägre värde (minst 0) en känsla avmissnöje.

På gemenskapsnivå ger en granskning av tabell 62 en rad relevantauppgifter som kommer attdiskuteras iden andra delen:

1° Nöjdhetsnivåerna för män och kvinnor är nästan lika för vart och ett av de berörda områdena.

2° I allmänhet är personer över 55 år något mer nöjda än de som är yngre,men jämn grad av tillfredsställelse mellan könen upprätthålls i alla åldersgrupper.

3 ° Tillfredsställelse påverkas knappast av utbildningsnivån; I liten utsträckningär det snarare de mest utbildade som verkar vara minst nöjda, utom när det gäller bostäder, levnadsstandard, inkomst, fritid och tillgänglig tid.

4° Nöjdheten är något lägre i stora städer än i små städer och byar, särskilt när det gäller bostäder, var man borochoch vad som finns tillgängligt.

¹ Nöjdhetsområden rankas i fallande ordning av genomsnittliga poäng. Som en påminnelse skulle tillfredsställelsen av det egna arbetet (för personer med avlönat arbete) komma strax före levnadsstandarden: hög tillfredsställelse 46 %, medelhög tillfredsställelse 47 %, låg tillfredsställelse 6 %. genomsnittspoäng 6,93, bortfall ingår inte i tabellen.

Tabell 62

Specifika nöjdhetsindex efter kön, ålder, utbildningsnivå och ortsstorlek

	Totalt	Män			Totalt	Kvinnor			Utbildningsnivå			Lokalitetens storlek		
		-25	25/54	55+		-25	25/54	55+	Låg	Grunder	Hög	Byn	Liten stad	Storstadsområde
1. Platsen där du bor	7,55	6,84	7,48	8,04	7,42	6,86	7,46	7,71	7,55	7,48	7,27	7,77	7,56	7,04
2. Relationer med människor	7,52	7,12	7,45	7,82	7,4	7,23	7,3	7,7	7,48	7,53	7,25	7,54	7,49	7,35
3. Huset eller lägenheten	7,08	6,8	6,91	7,51	7,1	6,85	6,93	7,55	7	7,21	7,2	7,32	7,2	6,67
4. Levnadsstandarden	6,85	6,51	6,82	7,07	6,81	6,77	6,8	6,88	6,61	7,1	7,13	6,74	7,03	6,67
5. Hur du använder dina hobbies	6,98	6,87	6,65	7,59	6,51	6,62	6,13	7,16	6,64	6,85	6,9	6,68	6,86	6,66
6. Tillgänglig tid	6,43	6,23	5,8	7,62	6,59	6,2	6,12	7,72	6,65	6,46	5,71	6,6	6,57	6,36
7. Inkomster	5,72	5,06	5,92	5,72	5,77	5,33	5,95	5,71	5,53	6,19	5,76	5,7	5,93	5,65
8. Samhällets form	4,98	4,72	4,91	5,23	5,16	5	5,04	5,49	5,07	5,36	4,59	5,16	4,98	5,09
9. Demokratins sätt att fungera	4,72	4,46	4,7	4,89	4,91	4,63	4,81	5,29	4,78	5,16	4,36	4,86	4,78	4,8
	6,43	6,08	6,29	6,83	6,41	6,17	6,28	6,8	6,37	6,59	6,24	6,49	6,49	6,25

Även om tillfredsställelsenivåerna i allmänhet är mycket lika, oavsett kön, ålder, utbildningsnivå och storleken på de svarandes bostadsort, finns det stora skillnader mellan länderna.

Två olika rangordningar kan göras mellan länderna:

1° Enligt medelvärdena av de poäng som erhållits för de nio aspekter av tillfredsställelse som studerats:¹ Danmark har det högsta genomsnittet, följt av Irland och Belgien. Luxemburg och Nederländerna. Tyskland och Förenade kungariket ligger fortfarande över gemenskapsgenomsnittet. Frankrike och Italien ligger under.

Landsgenomsnitt för de nio nöjdhetspoängen

1. Danmark	7,51
2. Irland	7,32
3. Belgien/Belgien	7,30
4. Luxemburg	7,10
5. Nederländerna	7,05
6. Deutschland	6,73
7. Förenade kungariket	6,68
Genomsnitt i gemenskapen	6,42
8. Frankrike	6,18
9. Italien	5,54

2 ° Enligt rangordningen av länderna för varje aspekt av tillfredsställelse, vilket gör det möjligt att eliminera, i den internationella jämförelsen, eventuella skillnader i sättet att svara på en rad frågor i samma skala; Klassificeringsordningen är nästan exakt densamma:

Genomsnittligt land rankas för de nio typerna av tillfredsställelse

1 Här tar vi inte hänsyn till arbetstillfredsställelse, som diskuterats ovan, eftersom frågan endast ställdes av personer som arbetar.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

1. Danmark	2,33
2. Irland	3,00
3. Belgien/Belgien	3,22
4. Luxemburg	4,11
5. Nederland	4,33
6. Förenade kungariket	5,67
7. Deutschland	6,00
8. Frankrike	7,56
9. Italia	8,78

Oavsett vilken klassificering som används leder således alla "små" länder, oavsett hur olika de är, särskilt på det socioekonomiska området, före de fyra "stora" länderna.¹

Skillnaderna mellan länderna för varje område av tillfredsställande resultat är också mycket tydliga, vilket framgår av tabell 63.

Den största spridningen observeras för de två sista posterna: samhällsformen och demokratins funktion, där graden av tillfredsställelse i de tre länder som har högst poäng (Luxemburg, Tyskland, Belgien) är mycket högre än i de tre länder som har lägst poäng (Förenade kungariket, Frankrike och framför allt Italien).

¹ Dessa resultat bekräftar dem som konstaterades 1973, se "Tillfredsställelse och missnöje med levnadsvillkoren i Europeiska gemenskapens länder". Bryssel i juni 1974.

Tabell 63

Denspecifika graden av tillfredsställelse i vart och ett av gemenskapens länder

1. Platsen där du bor		2. Relationer med människor		3. Huset eller lägenheten	
Irland	8,66	Irland	8,96	Irland	8,29
Danmark	8,48	Danmark	8,57	Danmark	7,94
Belgien/Belgien	8,14	Förenade kungariket	8,00	Belgien/Belgien	7,92
Nederland	7,77	Belgien/Belgien	7,79	Luxemburg	7,80
Förenade kungariket	7,62	Luxemburg	7,67	Nederland	7,60
Luxemburg	7,53	EG-genomsnitt	7,46	Förenade kungariket	7,41
EG-genomsnitt	7,49	Deutschland	7,42	EG-genomsnitt	7,09
Frankrike	7,37	Frankrike	7,16	Deutschland	7,06
Italia	7,34	Italia	7,05	Frankrike	6,96
Deutschland	7,28	Nederland	7,02	Italia	6,48
4. Levnadsstandarden		5. Hur du använder dina hobbies		6. Tillgänglig tid	
Danmark	8,16	Danmark	8,16	Irland	7,56
Belgien/Belgien	7,75	Irland	7,94	Nederland	7,55
Nederland	7,70	Nederland	7,86	Danmark	7,54
Luxemburg	7,36	Belgien/Belgien	7,59	Belgien/Belgien	7,39
Förenade kungariket	7,16	Förenade kungariket	7,28	Luxemburg	6,90
Irland	7,04	Luxemburg	7,25	Förenade kungariket	6,72
Deutschland	7,01	Deutschland	6,77	EG-genomsnitt	6,52
EG-genomsnitt	6,83	EG-genomsnitt	6,74	Frankrike	6,42
Frankrike	6,65	Frankrike	6,21	Deutschland	6,33
Italia	5,93	Italia	6,00	Italia	6,04
7. Inkomster		8. Samhällets form		9. Demokratins sätt att fungera	
Danmark	7,07	Luxemburg	6,58	Deutschland	6,26
Nederland	6,77	Deutschland	6,41	Luxemburg	6,10
Belgien/Belgien	6,74	Belgien/Belgien	6,38	Belgien/Belgien	6,04
Luxemburg	6,73	Irland	6,02	Danmark	5,76
Irland	6,34	Danmark	5,88	Nederland	5,67
Förenade kungariket	6,16	Nederland	5,55	Irland	5,11
Deutschland	5,99	Förenade kungariket	5,11	EG-genomsnitt	4,82
EG-genomsnitt	5,75	EG-genomsnitt	5,08	Frankrike	4,81
Frankrike	5,34	Frankrike	4,72	Förenade kungariket	4,62
Italia	4,84	Italia	3,31	Italia	2,83

VIII Känslan av lycka

Den senaste tidens framgång med begreppet "livskvalitet" har lett till ett bättre klagörande av det psykosociala innehållet i närbesläktade begrepp såsom "tillfredsställelse", "lycka", "välbefinnande" osv.¹ Det anses allmänt att begreppet "tillfredsställelse" motsvarar ett visst tillstånd av välbefinnande, vars innehåll huvudsakligen är materiellt (säkerhet, komfort etc.), medan begreppet "lycka" snarare är förknippat med individuella, eller till och med intima, faktorer, såsom hälsa och interpersonella relationer.

I forskning om kvinnors och mäns jämförande attityder till livet kunde man inte låta bli att försöka mäta denna ytterst subjektiva känsla: lycka.

Låt oss gå vidare till ett mer personligt ämne. Närallt är sagt och gjort, kan du säga hur vont saker för dig just nu? Är du riktigt glad, tillräckligt glad eller inte för glad just nu?²

Som med tillfredsställelse är svaren från män och kvinnor mycket lika: I hela gemenskapen säger 16 % av de svarande att de är "riktigt nöjda", 54 % "ganska nöjda" och 27 % "inte alltför nöjda".

Ålder har liten inverkan på uttrycket av känslan av lycka hos män, medan kvinnors framträdande ställning hos dem som säger att de är "verkligen lyckliga" minskar i takt med att åren ökar.

Lyckan ökar också med respondentens utbildningsnivå och inkomst, men den viktigaste variabeln verkar, som förväntat, vara familjesituationen: Personer som är gifta eller lever i par säger att de är dubbelt så ofta "verkligen lyckliga" som personer som är fränskilda, separerade eller änkor. Singlar faller mellan dessa två kategorier.

1 Se särskilt studien av D. SAINT-PAUL från SOFRES för det franska ministeriet för livskvalitet: "För en subjektiv definition av livskvalitet". Stockholm, nov 74.

2 Det är avsiktligt att frågan inte omfattar en utvidgning i negativ mening ("ganska olycklig" och "mycket olycklig") för att undvika en viss effekt av blygsamhet i svaren. Det betyder att människor som känner sig ganska olyckliga eller mycket olyckliga förmodligen valde det "inte alltför lyckliga" svaret.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 64

Den allmänna känslan av lycka efter kön, kön, utbildningsnivå, ortens storlek, inkomst och familjesituation (tillsammans med gemenskapen)

	Riktigt nöjd	Ganska nöjd	Inte alltför glad	obesvarade
Tillsammans	16 %	54 %	27 %	3 %
Män	15	54	28	3
Varav: 15 till 24 år	14	53	30	3
25 till 54 år	15	57	26	2
55 år och äldre	15	51	30	4
Kvinnor	17	53	27	3
Varav: 15 till 24 år	21	56	20	3
25 till 54 år	17	55	25	3
55 år och äldre	14	47	35	4
Utbildningsnivå:				
- låg	13	52	32	3
- genomsnitt	18	58	21	3
- hög	20	54	22	4
Lokalitetens storlek				
- by	16	55	27	2
- liten stad	16	54	27	3
- stor stad	16	52	28	4
Familjeinkomst:				
- blygsam	14	47	37	2
- genomsnitt	15	56	26	3
- lätt	20	60	18	2
Familjesituation:				
- enkel	13	53	30	4
- gift	17	56	25	2
lever äktenskapligt	23	41	27	9
- fränskild	8	43	41	8
- separat	2	33	54	11
änkling	11	45	40	4

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Skillnaderna mellan länderna är mindre markanta än för känslan av tillfredsställelse, men rangordningen av länderna är ganska lika för var och en av de två dimensionerna: Danmark och Belgien tar täten, och Frankrike, Tyskland och Italien ligger längst ner på listan:

	Riktigt nöjd	Mycket nöjd
Danmark	38 %	51 %
Belgien/Belgien	35	39
Nederland	31	33
Luxemburg	24	26
Förenade kungariket	22	33
Irland	17	36
Genomsnitt i gemenskapen	16	20
Frankrike	16	16
Deutschland	11	13
Italia	6	7

Kvinnor verkar lite lyckligare än män i Danmark, Storbritannien och Irland. I allmänhet är kvinnor något mer benägna än äldre kvinnor. Familjesituationen är nästan överallt diskriminerande, särskilt i Danmark. Det bekräftas därför att känslan av lycka är starkt kopplad, för båda könen, till de mest personliga aspekterna av livet som det levs i en viss kultur.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 65

Känslan av lycka enligt kön och kön

(Riktigt bra svar, per land)

	Män				Kvinnor				Familjesituation		
	Totalt	-25	25/54	55+	Totalt	-25	25/54	55+	Gift eller i ett par	Enstaka	Skild, separerad, änka
Danmark	35 %	42 %	37 %	30 %	41 %	41 %	46 %	31 %	42 %	32 %	18 %
Belgien/ Belgien	34	36	35	30	38	46	40	31	39	37	17
Nederland	32	27	33	33	30	35	33	21	22	36	9
Luxemburg	22	15	25	20	26	8	31	28	29	18	8
Förenade kíndom	19	16	23	13	25	26	24	25	23	18	20
Irland	14	14	16	11	19	27	17	15	17	17	12
Frankrike	14	16	13	15	18	25	18	13	18	17	13
Deutschland	12	11	9	18	10	15	11	6	13	9	5
Italia	5	6	5	6	6	11	3	6	4	7	7

IX Attityder till Europeiska gemenskapen och Europas enande

Tidigare arbete har visat att kön är en svag indikator på attityder till Europa: I nästan alla länder kommer detväl efter politiseringenatt utbildningsnivå, yrke och inkomst, även när man tar hänsyn till så snart relationerna mellan dessa olika variablerbeaktas.¹

Utan att här upprepa svaren på de många frågor om den gemensamma marknaden, Europeiska gemenskapen och Europasoenighetsom ställdes i denna undersökning, skall²vi begränsa oss till tre frågor: en om den gemensamma marknaden, en annan om Europas enande och en tredje om det inflytande som Europeiska gemenskapens utveckling skulle kunna ha på utvecklingen av kvinnors ställning.

1. Dengemensamma marknaden

"Tror du rent allmänt att det (för ditt land) är bra, dåligt, bra ellerdåligt att vara en del av Europeiska gemenskapen (den gemensamma marknaden)?"

I gemenskapen som helhet anser 59 % av de svarande att den gemensamma marknaden är bra, jämfört med 9 % som tycker annorlunda och 32 % som inte tar ställning eller inte svarar. Män svarar något oftare än kvinnor på ett positivt sätt (63 jämfört med 55 %). Yngre män och äldre kvinnor är något mindre gynnsamma, men den viktigaste variabeln är utbildningsnivån.

Bland dem som uttrycker en tydlig, positiv eller negativ åsikt finns det ingen signifikant skillnad mellan de två könen:

1 Se "Europa sett av européerna", Bryssel i augusti 1974.

2 Se Eurobarometer nr 3, juni-juli 1975.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Europaparlamentet anser att
dengemensamma marknaden är "en bra
sak".

(av 100 personer som tar ställning)

Män	86 %
Varav: 15 till 24 år	88
25 till 54 år	85
55 år och äldre	88
Kvinnor	87 %
Varav: 15 till 24 år	88
25 till 54 år	89
55 år och äldre	85

Kvinnor är lika gynnsamma som män, utan någon betydande skillnad beroende på situationen, när de har förvärvat sociopolitiska färdigheter (utbildning, information osv.) för att uttrycka sina åsikter.

Tabell 66

Den gemensamma marknaden: bra eller dåligt beroende på kön, kön och utbildningsnivå
(tillsammans med gemenskapen)

	En bra sak	Fel sak	Varken bra eller dåligt	obesvarade
Tillsammans	59 %	9 %	23 %	9 %
Män	63	10	21	6
Varav: 15 till 24 år	57	8	29	6
25 till 54 år	64	11	20	5
55 år och äldre	66	9	18	7
Kvinnor	55	8	25	12
Varav: 15 till 24 år	57	8	25	10
25 till 54 år	57	7	26	10
55 år och äldre	50	9	24	17
Utbildningsnivå:				
- låg	52	11	24	13
- genomsnitt	63	7	24	6
- hög	76	4	17	3

Skillnaderna mellan länderna står å ena sidan i kontrast till de sex "grundande" länderna, där sex till sju av tio svarande är för den gemensamma marknaden, och å andra sidan till de tre nya medlemsstaterna. (Se tabell 67.)

Män är mer gynnsamma än kvinnor överallt, särskilt i Irland, Nederländerna och Belgien. Ålder spelar en annan roll beroende på land och kön: Äldre män är mer gynnsamma, utom i Belgien och Luxemburg. Äldre kvinnor är mindre gynnsamma, utom i Storbritannien och Danmark.

Dessa skillnader kan i vissa länder förklaras av inverkan av utbildningsnivån, som är särskilt viktig i Belgien, Tyskland, Förenade kungariket och Nederländerna. I Belgien, till exempel, är unga människor av båda könen, men särskilt kvinnor, mycket mer gynnsamma för marknaden än sina äldre, förmodligen på grund av att de är mer utbildade och bättre informerade. Men ett annat inflytande tenderar att bestämma attityder: nationell kultur och, kan man säga, den långa erfarenheten i Europeiska gemenskapen.

Det är slående att även om skillnaden mellan de båda könen attityder, liksom skillnaden beroende på utbildningsnivå, i genomsnitt är av samma storleksordning i alla sex "grundande" länder, å ena sidan, och i de tre nya medlemsstaterna, å andra sidan, spelar ålderspåverkan en annan roll.

Bland "sex" är äldre kvinnor (55 år och äldre) betydligt mindre gynnsamma än yngre kvinnor, medan äldre män (utom i Belgien och Luxemburg) är något mer gynnsamma. Bland de "tre" är däremot personer i samma åldersgrupp, särskilt män, klart mer gynnsamma än yngre personer. (Se tabell 68.)

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Ett förklarande antagande är att kvinnors positiva inställning "normalt" påverkas av utbildningsnivån, när det har funnits en ganska lång erfarenhet av gemenskapen för landet.

Tabell 67

Attityder som är gynnsamma för dengemensamma marknaden beroende på kön, åge och utbildningsnivå
(Bra svar, efter land)¹

		Män				Kvinnor				Utbildningsnivå		
		Totalt	-25	25/54	55+	Totalt	-25	25/54	55+	Låg	Grund er	Hög
Italia	(71 %)	76 %	69 %	78 %	75 %	67 %	71 %	67 %	63 %	68 %	76 %	79 %
Luxemburg	(65 %)	67	81	65	61	62	80	63	52	67	66	58
Frankrike	(64 %)	70	57	73	73	59	62	59	54	55	69	73
Nederland	(64 %)	71	67	75	67	57	69	59	47	55	73	80
Belgien	(57 %)	64	74	64	55	51	73	51	39	41	63	82
Deutschland	(56 %)	59	59	56	64	54	56	56	50	50	59	81
Irland	(50 %)	59	50	60	61	42	44	40	43	43	56	53
Förenade kungariket	(47 %)	51	36	53	56	43	34	48	40	40	56	70
Danmark	(36 %)	40	24	44	39	34	19	35	39	32	44	40

1 Länderna rangordnas i fallande ordning efter frekvenser i svaret "Den gemensamma marknaden är bra". De procentsatser som anges inom parentes motsvarar alla svarande i varje land.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 68

Skillnader i inställning mellan "ungdomar" och "gamla" till den gemensamma marknaden beroende på kön och land

	Män			Kvinnor		
	-25	55+	Skillnad	-25	55+	Skillnad
Belgien/Belgien	74 %	55 %	-19	73 %	39 %	-34
Deutschland	59	64	5	56	50	-6
Frankrike	57	73	16	62	54	-8
Italia	69	75	6	71	63	-8
Luxemburg	81	61	-20	80	52	-28
Nederland	67	67	0	69	47	-22
Uppsättning av "Six"	64	69	5	64	53	-11
Danmark	24 %	39 %	15	19 %	39 %	20
Irland	50	61	11	44	43	-4
Förenade kungariket	36	56	20	34	40	6
Uppsättning av "Tre"	36	55	19	34	40	6

2. Europas enande

"Är du på det hela taget för, emot eller likgiltig inför Europas enande?"

Sju av tio svarande (69 %) är mycket positiva (35 %) eller positiva (34 %) till enandet av Europa. Endast 9 % är ofördelaktiga och 22 % är odifferentierade eller svarar inte.

Kvinnor är betydligt mindre gynnsamma än män. Ålder, återigen, är olika för båda könen: Män i åldern 15–24 år är mindre gynnsamma än äldre, medan kvinnor över 55 år är mindre gynnsamma.

Utbildningsnivån verkar vara den viktigaste variabeln.

(Se tabell 69.)

Tabell 69

Attityder till Europas enande efter kön, kön och utbildningsnivå

(tillsammans med gemenskapen)

		Mycket gynnsam	Ganska gynnsam	likgiltig	Ganska ogynnsam	Mycket ogynnsam	obesvarade
	Tillsammans	35 %	34 %	15 %	5 %	4 %	7 %
Män		43	32	12	4	4	5
Varav:	15 till 24 år	32	36	17	6	3	6
	25 till 54 år	42	33	12	5	4	4
	55 år och äldre	51	27	10	4	4	4
Kvinnor		28	36	19	5	3	9
Varav:	15 till 24 år	29	36	21	5	2	7
	25 till 54 år	28	39	17	5	3	8
	55 år och äldre	28	30	21	5	4	12
Utbildningsnivå:							
	- låg	30	32	19	6	4	9
	- genomsnitt	38	37	13	4	3	5
	- hög	50	35	8	3	2	2

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Skillnaderna mellan länderna är ännu större än i föregående fråga: Å ena sidan stöder allmänheten i de sex "grundande" länderna enandet av Europa till sju eller åtta av tio (76 %). I de tre nya medlemsstaterna har majoriteten bara nåtts (50 %). Det bör dock noteras att poängen för Irland är högre än för Belgien, vilket beror på att antalet personer som uppger att de är annorlunda eller inte svarar är en och en halv gång högre i Belgien.

1° Av 100 svarande

	Belgien	Irland
	%	%
Mycket gynnsam	23	23
Ganska gynnsam	32	34
likgiltig	28	22
Ganska ogynnsam	2	8
Mycket ogynnsam	1	7
Svarar inte	14	6
Totalt	100	100

2 ° av 100 personer som uttalar sig.

	Belgien	Irland
	%	%
Mycket gynnsam	40	32
Ganska gynnsam	55	47
Ganska ogynnsam	3	33
Mycket ogynnsam	2	10
Totalt	100	100

I vissaländer, utom Luxemburg, är kvinnor mindre gynnsamma än män för enandet av Europa. Skillnaden är särskilt markant i Irland, Italien och Belgien. Det beror till stor del på antalet likgiltiga eller uteblivna svar, som är mycket vanligare bland kvinnor.

Procentandel likgiltiga eller uteblivna svar per land:

	Män	Kvinnor	F/H-förhållande
Italia	11 %	28 %	2,5
Nederloch	18	35	1,9
Irland	18	35	1,9
Danmark	20	34	1,7
Frankrike	13	22	1,7
Deutschland	15	24	1,6
Belgien/Belgien	34	49	1,4
Förenade kungariket	23	33	1,4
Luxemburg	18	17	0,9

När det gäller ålder görs detta återigen på ett annat sätt beroende på kön och land, men också på ett annat sätt än vad jag har sett ovan (se tabell 68) när det gäller svaret avseende den gemensamma marknaden.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Bland män tenderar de äldre fortfarande att vara lite mer gynnsamma än de yngre, men Belgien är fortfarande undantaget. Denna trend är mer uttalad i den gemensamma marknaden. Så liten skillnad med fördelningen av attityder till den gemensamma marknaden.

Bland kvinnorna är de äldre mindre gynnsamma än de yngre, särskilt i Belgien, men även i Italien, Nederländerna och Tyskland. I Förenade kungariket, och ännu mer markant än när det gäller den gemensamma marknaden, är äldre kvinnor mycket mer gynnsamma än äldre kvinnor för enandet av Europa. Trenden är densamma som vi har sett när det gäller den gemensamma marknaden, men den är mer uttalad, särskilt i Förenade kungariket.

När det gäller utbildningsnivån har den ett starkt inflytande på utbildningen nästan alla länder, men särskilt i Belgien och Storbritannien.

Det verkar i slutändan som om ett mer politiskt ämne som ett av Europas förenande är relativt sett mindre gynnat (eller mer exakt mött med mer likgiltighet) bland äldre kvinnor i länder där dessa kvinnor är mindre utbildade och mindre politiserade (Belgien), men att andra variabler också är inblandade, vilket är fallet i Förenade kungariket, där "ant i-European"-kampanjer förmodligen mer effektivt har nått de yngre kvinnorna, det vill säga de mest utbildade och mest välinformerade, genom att de är mer benägna att avstå från att rösta än mot en uppriktigt negativ attityd.

Tabell 70 visar fördelningen per land av positiva attityder till Europas enande efter kön, ålder och utbildningsnivå.

Tabell 71 visar, per land, för de två extrema åldersgrupperna och för varje kön, skillnaden i frekvensen av den positiva attityden.

Tabell 72 visar de fullständiga resultaten för Belgien och Förenade kungariket efter kön och ålder, för att i två länder med ungefär samma genomsnittliga poäng för positiva attityder (52 % respektive 50 %) visa destora skillnader som finns, särskilt bland kvinnor, beroende på om de är "förmögna" att uttala sig i den ena eller den andra riktningen.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 70

Attityder tillEuropasenande efter kön,könoch utbildningsnivå

(Svaren "mycket förmånlig" eller "ganska förmånlig", med löns)¹

		Män				Kvinnor				Utbildningsnivå		
		Totalt	-25	25/54	55+	Totalt	-25	25/54	55+	Låg	Grund er	Hög
Luxemburg	(80 %)	80 %	85 %	78 %	82 %	81 %	84 %	81 %	72 %	79 %	79 %	81 %
Frankrike	(77%)	82	76	82	85	74	70	74	75	68	83	87
Deutschland	(77 %)	82	75	79	90	73	77	79	63	72	82	87
Italia	(77 %)	85	83	87	84	69	83	67	60	71	86	89
Nederland	(65 %)	72	65	77	67	59	67	62	48	56	77	80
Belgien	(52 %)	63	69	66	55	48	63	53	32	39	60	84
De "sex"	(76 %)	81	78	81	84	70	76	72	62	69	81	87
Irland	(57 %)	66	51	66	74	46	45	54	47	51	62	63
Förenade kungariket	(50 %)	55	40	55	61	46	32	51	46	44	59	74
Danmark	(41 %)	43	31	47	43	41	36	43	39	37	52	46
De tre	(50 %)	54	40	55	61	46	33	50	46	44	59	68

1 Länderna rangordnas i fallande ordning efter frekvenserna för "mycket gynnsam" eller "ganska gynnsam" respons. De procentsatser som anges inom parentes motsvarar alla svarande i varje land.

Tabell 71

Skillnader i attityder mellan "unga" och "gamla" när det gäller Europas enande beroende på kön och land
(Svaret "mycket gynnsamt" eller "ganska gynnsamt")

	Män			Kvinnor		
	-25	55+	Skillnad	-25	55+	Skillnad
Belgien/ Belgien	69 %	55 %	-14	63 %	32 %	-31
Deutschland	75	90	15	77	63	-14
Frankrike	76	85	9	70	75	5
Italien	83	84	1	83	60	-23
Luxemburg	85	82	-3	84	72	-12
Nederland	65	67	2	67	48	-19
Uppsättning av "Six"	78	84	6	76	62	-14
Danmark	31 %	43 %	12	36 %	39 %	3
Irland	51	74	23	45	47	2
Förenade kungariket	40	61	21	32	46	14
Uppsättning av "Tre"	40	61	21	33	46	13

Tabell 72

Skillnader i attityder i ElgicalTyskland och Storbritannien mot enandet av Europapågrundvalav kön och kön

	Belgien (52 %)						Förenade kungariket (50 %)					
	Män			Kvinnor			Män			Kvinnor		
	-25 %	25/54 %	55+ %	-25 %	25/54 %	55+ %	-25 %	25/54 %	55+ %	-25 %	25/54 %	55+ %
1° Av 100 svarande												
Mycket gynnsam	32	25	30	23	18	16	13	33	42	15	26	24
Ganska gynnsam	37	41	25	40	35	16	27	22	19	17	25	22
likgiltig	23	22	23	25	27	44	27	17	11	33	17	20
Ganska ogynnsam	2	1	4	1	3	1	12	12	8	12	11	12
Mycket ogynnsam	.	1	3	1	1	1	12	11	14	8	9	11
obesvarade	6	10	15	10	16	22	9	5	6	15	12	1
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2° Av 100 personer som uttalar sig												
Mycket gynnsam	45	37	48	35	32	47	20	42	50	29	37	35
Ganska gynnsam	52	60	40	62	61	47	42	28	23	33	35	32
Ganska ogynnsam	3		7		5	3	19	16	10	23	15	17
Mycket ogynnsam	.	3	5	3	2	3	19	14	17	15	13	16
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

3. Europeiska gemenskapen och kvinnors förändrade ställning

"Anser ni att utvecklingen av Europeiska gemenskapen (gemensamma marknaden) kan ha ett gott inflytande, ett dåligt inflytande eller inget inflytande alls på utvecklingen av kvinnors ställning?"

Endast 34 % av befolkningen i gemenskapen som helhet anser att gemenskapens utveckling kan ha ett "gott inflytande" på utvecklingen av kvinnors ställning. 4% ärsomvärrst och 62% ser ingen koppling mellan de två ämnena.

Det finns få skillnader mellan mäns och kvinnors svar, förutom att kvinnor, och särskilt äldre kvinnor, är betydligt mer benägna att inte uttrycka sina åsikter.

Utbildningsnivån påverkar bortfallen och påverkar de positiva svaren, dvs. det faktum att de svar som uttryckligen återspeglar icke-uppfattningen av något förhållande mellan ämnena ("ingen påverkan alls") så konstant för de tre utbildningsnivåer visar oss att det är den mest utbredda attityden.

Se tabell 73.

Ålderspåverkan är ganska låg bland män. De två mages som kolliderar om deras förhållande – Europeiskagemenskapens och kvinnors status – har olika effekter: Äldre män förväntar sig oftare ett gynnsamt inflytande i Förenade kungariket och Irland samt i Luxemburg. Detta är dock inte fallet i Belgien, där, som vi har sett ovan, likgiltigheten är mycket hög bland de äldre.

Tabell 73

Den förväntade effekten av Europeiska gemenskapens utveckling på förändringar i kvinnors ställning i förhållande till kön, kön och utbildningsnivå

(tillsammans med gemenskapen)

		Bra inflytande	Dåligt inflytande	Ingen påverkan alls	obesvarade
Tillsammans		34 %	4 %	37 %	25 %
Män		37	6	37	20
Varav:	15 till 24 år	35	5	39	21
	25 till 54 år	37	6	40	17
	55 år och äldre	38	5	32	25
Kvinnor		32	3	36	29
Varav:	15 till 24 år	34	3	39	24
	25 till 54 år	35	3	35	27
	55 år och äldre	24	3	36	37
Utbildningsnivå:					
	- låg	30	5	36	29
	- genomsnitt	36	4	38	22
	- hög	46	3	36	15

Jag tlie kom först för de positiva svaren, följt av Irland och Frankrike. Tyskland, Danmark och Storbritannien kommer i slutet av listane. Dettavisaratt de som fäster stor vikt vid problemet med kvinnors ställning ärmer benägnaatt förvänta sig ett inflytande på gemenskapens utveckling.¹ I Danmark och Förenade kungariket beskriver dessutom en större andel av dem som förväntar sig inflytande det negativt än i andra länder.

Se tabell 74.

Bland kvinnor är åldern mer framträdande, utom i Danmark och Förenade kungariket, och svaren från äldre kvinnor i de flesta länder återspeglar mindre uppmärksamhet på problemet med kvinnors status och mindre intresse för Europeiska gemenskapen.

Instruktion jär nästan överallt i riktning mot en kraftig minskning av bortfallet när man går från låg till hög nivå, men påverkar svaret av osäkerhet (eller likgiltighet)mycket mindre: Även i vissa länder (Luxemburg, Belgien, Frankrike, Nederländerna och Förenade kungariket) tenderar den att öka, vilket visar hur svagt det upplevda förhållandet mellan Europeiska gemenskapen och problemet med kvinnors ställning är. Utbildningens effekt på denuppmätta attityden är dock i allmänhet positiv, särskilt i Irland och Belgien.

Se tabell 75.

1 Se tabell 1, s. 9

Tabell 74

Det förväntade inflytandet av Europeiska gemenskapens utveckling på utvecklingen av kvinnors ställning
(Genom att betalas)

	Förvänta dig inflytande		Förvänta dig inget inflytande alls	obesvarade
	gynnsam	ogynnsam		
Italia	54 %	2 %	20 %	24 %
Irland	51	6	30	13
Frankrike	41	2	31	26
Belgien/Belgien	34	2	22	42
Luxemburg	34	6	28	32
Nederland	31	4	27	38
Deutschland	26	4	51	19
Danmark	21	9	36	34
Förenade kungariket	19	9	47	25

Tabell 75

Den positiva inverkan som Europeiska gemenskapens utveckling har på förändringar i kvinnorsställning efter kön, kön och utbildningsnivå

(Bra influensrespons per land)¹

		Män				Kvinnor				Utbildningsnivå		
		Totalt	-25	25/54	55+	Totalt	-25	25/54	55+	Låg	Grund r	Hög
Italia	(54 %)	58 %	53 %	62 %	56 %	49 %	56 %	52 %	35 %	48 %	63 %	66 %
Irland	(51 %)	52	43	55	55	49	56	50	43	39	57	68
Frankrike	(41 %)	41	40	39	45	40	39	44	33	35	46	43
Belgien	(34 %)	38	47	39	32	30	43	32	19	24	38	49
Luxemburg	(34 %)	30	11	33	36	36	32	44	26	33	39	28
Nederland	(31 %)	36	27	41	32	26	28	29	18	25	38	41
Deutschland	(26 %)	28	23	27	30	25	22	30	20	24	28	34
Danmark	(21 %)	23	21	22	21	20	16	23	20	17	29	25
Förenade kungariket	(19 %)	22	12	21	27	17	18	17	17	18	20	28

1 Länderna rangordnas i fallande ordning efter "god påverkan".

Del II

Förklarande essä om bildande av attityder till kvinnors ställning

I Introduktion till metodiken

Att läsa den första delen visade komplexiteten i det studerade problemet: Mäns och kvinnors attityder, som bestäms både av de individuella egenskaperna hos de svarande (kön, ålder, utbildning osv.) och av det samhälle de tillhör, är ibland likartade och ibland olika. Dessa faktorer samverkar med varandra. Svaren på en fråga är själva statistiskt kopplade till svaren på en annan osv.

I ett försök att förklara hur dessa attityder bildas, det vill säga att minska komplexiteten i de insamlade uppgifterna till en så enkel tolkning som möjligt, en nödvändig väg för vetenskaplig forskning, har flera analyser genomförts:

- en typologisk (klusteranalys), vars syfte är att klassificera alla 9500 undersökta individer, som kännetecknas av ett antal variabler (desvar som ges och de egenskaper som är kända för var och en), i ett begränsat antal grupper (eller "typer"), så att dessa individer är så "lika" som möjligt inom varje grupp och typerna är så olika som möjligt från varandra,
- Faktoranalyser, på varje lands nivå, utifrån svaren på de frågor som är direkt relevanta för vårt ämne, för att avgöra om och i vilken utsträckning korrelationerna mellan alladessa svar, tagna två till två, sannolikt kan förklaras av ett litet antal "faktorer".
- en analkallas "multipel klassificeringsanalys", vilket gör det möjligt att mäta förklaringsvärdet för en rad variabler (kön, ålder, utbildning, inkomst osv.) och den relativa vikten på var och en av de "faktorer" som identifierats för varje variabel i förhållande till de andra, med beaktande av sambanden mellan dem.

Var och en av dessa metoder kommer att göra det möjligt för oss att härleda hypoteser, och kanske slutsatser, från den mängddata som samlas in.

Vi börjar med den typologiska analysen.

II Typologisk analys av allmänhetens attityder till kvinnors ställning ¹

Denna bedömning bestod i en kombinerad behandling av svaren på följande frågor:

den vikt som fästs vid problemet med kvinnors ställning,

- bedömning av förändringshastigheten,

de chanser som kvinnor, jämfört med män, har att lyckas i sina liv,

- områden som motsvarar nackdelar eller diskriminering,

- bilden av politik (mänskliga angelägenheter)

förtroende för en man eller kvinna som politisk företrädare i parlamentet.

Resultatet av behandlingen av svaren på dessa frågor rapporterades sedan till de domar som avkunnats om minskning av skillnaderna mellan de båda könen respektive roller. om kvinnor som vill minska skillnaderna, om kvinnors roll i politiken och om de svarandes individuella egenskaper.

Denna analys visar, genom successiva minskningar, graden av heterogenitet, sju grupper, som i sig kan reduceras till fem huvudtyper, vilka "förklarar" 30,4 procent av informationen i de sex aktiva variablerna:

Första typ: Förändringens aktivister

¹ Analys ledd av Hélène RIFFAULT.

Denna grupp utgör 34 % av det totala antalet svarande och består av 45 % män och 55 % kvinnor.

Dessa "militanter" anser att kvinnors plats i samhället är en viktig fråga, att majoriteten av kvinnorna vill ha förändring och att majoriteten av männen inte vill det, att kvinnor har rätt att kräva att skillnaderna mildras och att förändringen inte sker tillräckligt snabbt. De är helt emot att politik ska vara en mansaffär och anser att mäns och kvinnors roller ska vara desamma i politiken. Dessutom har de lika stort förtroende för en kvinna som för en man som för en representant i parlamentet.

Inom denna typ kan två undergrupper urskiljas:

- En (IA), som representerar 14 % av den totala arbetskraften, med 43 % män och 57 % kvinnor, anser att kvinnor för närvarande är lika sannolika som män att lyckas i sina liv.
- Den andra (IB), med 20 % av den totala arbetskraften (46 % män och 54 % kvinnor), anser att kvinnor är mindre sannolika. Denna grupp är mycket upptagen med människor med hög utbildningsnivå och som tillhör stadsområden.

Dessa två grupper av "förändringsaktivister" är de som är mest intresserade av politiska diskussioner. Deras grad av tillfredsställelse med "materialistiska" poster (bostäder, inkomst, levnadsstandard, arbete osv.) skiljer sig inte nämnvärt från genomsnittet, men de är mindre nöjda än genomsnittet av de svarande med poster som rör samhällsformen och demokratins funktion.

Kort sagt är de verkligen "förändringsaktivister" i vid bemärkelse, vilket visserligen omfattar mycket långt utöver vad som vanligen kallas "feminister". Det är den största gruppen i antal och utan tvekan i inflytande; Den består av något fler kvinnor än män.

Typ 2: Motståndare till förändring

Denna andra grupp är, misstänks det, karakteriserad på exakt motsatt sätt. Den står för 18 % av den totala arbetskraften, med nästan lika många kvinnor som män (53 % män och 47 % kvinnor).

Dessa "motståndare" anser att problemet inte är viktigt och att kvinnor har lika stor chans som män. För dem vill kvinnor förändras, och de har fel; Majoriteten av männen är emot förändring. Förändringen går för fort just nu.

För denna grupp bör politiken handla mer om män; Och om kvinnor vill göra något åt det, skulle det vara bättre om det var i en annan roll. I vilket fall som helst handlar det inte om att rösta på någon annan än en man.

De som utgör denna grupp av motståndare är äldre än genomsnittet; deras utbildningsnivå är lägre och de har litet intresse för politik.

Typ 3: Moderaterna

Det är en mellangrupp mellan de två första: 18 % av den totala arbetskraften, med 48 % män och 52 % kvinnor.

Dessa "måttliga" är för viss förändring, men de är otydliga och är inte särskilt politiserade "eller i, detta är ett stort problem", "ja, majoriteten av kvinnorna vill ha förändring, och de har rätt". Men män, för det mesta, vill inte ha förändring. Politik handlar inte för mycket om kvinnor, och om de vill spela en roll i den måste den i vilket fall som helst vara en annan roll än männens.

Det faktum att denna grupp av "moderata" är av samma betydelse för allmänheten som "motståndare" (18 procent) visar tydligt vilken roll den kan spela i utvecklingen av lagstiftning och moral, beroende på om den lutar åt den ena eller den andra sidan. De "militanter" bör förmodligen undvika att slå honom, om de vill vinna över majoriteten av allmänheten för sin sak.

Typ 4: den anpassade

Det är en ganska traditionalistisk grupp, väl anpassad till den nuvarande situationen, som, som vi har sett, också skiljer sig från land till land. II står för 21 % av den totala arbetskraften. För dess medlemmar är problemet med kvinnor inte ett betydande problem och kvinnor är inte mindre benägna att lyckas i sina liv. Deras nöjdhetspoäng är betydligt högre än genomsnittet när det gäller total tillfredsställelse med livet, materialistiska saker, samhället och demokratins funktion. Oftare än andra säger de att de är "riktigt lyckliga".

Inom denna grupp kan två sub-groupes särskiljas, mellan vilka nyanserna är följande:

- För vissa (IVA), som utgör 11 % av den totala arbetskraften, med 55 % män och 45 % kvinnor, verkar det inte finnas något problem eftersom alla för närvarande är överens, både män och kvinnor, om att minska skillnaderna mellan roller, och det är så det är.
- För de övriga (IVB), 10 % av arbetskraften, med 45 % män och 55 % kvinnor, skulle detta snarare vara ett falskt problem: En viss kvinnlighet måste bevaras. Majoriteten av kvinnorna vill inte ha förändring, och absolut inte majoriteten av männen. Dessutom har kvinnor som vill förändra samhället på detta sätt fel. Men för denna undergrupp, om kvinnor vill spela en roll i politiken, måste det vara samma roll som en man skulle spela.

Denna typ av tillfredsställda och – av olika skäl – problemfria anpassningar till det ämne som är av intresse här är särskilt vanliga i Danmark, Förenade kungariket och Nederländerna.

Typ 5: den likgiltiga och sår åsikt

Det finns inte mycket att säga om en restgrupp, som står för drygt 8 procent av den totala arbetskraften, förutom att det är den mest "kvinnliga" gruppen (57 procent kvinnor och 43 procent män), den äldsta, den minst utbildade, med den högsta andelen inaktiva personer.

I tabell 76 sammanfattas de viktigaste personliga egenskaperna hos uppgiftslämnarna i var och en av de fem typerna av uppgifter som behandlas. Den visar tydligt den sociologiska profilen för varje typ:

få skillnader mellan de två könen,

- högre ålder och lägre utbildningsnivå för likgiltiga och motståndare,

Det finns få skillnader mellan städer och landsbygd.

Tabell 76

De fem typerna av attityder enligt respondenternas egenskaper
(tillsammans med gemenskapen)¹

	Typ I "förändringsaktivister" (33,7%)		Typ II "Opponenterna" (18,2%)	Typ III "de moderata" (18,3%)	Typ IV "den anpassade" (20,9%)		Typ V "de likgiltiga och åsiktslösa" (8,5 %)
	AI (13,4 %)	IB (20,3 %)			IVA (10,2 %)	IVB (10,7 %)	
Män	43 %	46 %	53 %	48 %	55 %	45 %	43 %
Kvinnor	57	54	47	52	45	55	57
Ålder:							
- 15 till 24 år	22	25	12	16	19	16	10
- 25 till 54 år	54	56	26	54	52	55	41
55 år och äldre	24	19	42	30	29	29	49
Instruktion:							
- låg	52	39	65	53	56	50	70
- genomsnitt	31	36	25	33	29	30	21
- hög	17	25	10	14	15	20	9
Plats:							
- by	38	34	42	41	41	37	42
- liten stad	34	33	31	31	33	34	31
- stor stad	27	31	27	27	25	28	25
Verksamhet:							
- tillgångar	50	55	46	52	56	50	35
- icke-aktiv	50	45	54	48	44	50	65
Offentligförvaltning:							
- gift	65	65	67	67	70	70	61
änklingar	7	5	12	8	7	8	17
- singlar	23	26	18	22	20	18	18
- Övrigt	4	4	3	3	3	4	3

1 Procentsatserna inom parentes under varje kolumnhuvud motsvarar typens vikt i det totala urvalet. Vissa summor kan vara mindre än 100%, eftersom bortfall inte räknas.

Ännu mer intressant ärfördelningen per land av de personer som tillhör var och en av de fem typerna. (Tabell 77).

"Förändringsaktivister" är särskilt många i Irland (46 %), Italien (39 %) och Frankrike (38 %).

Motståndarna, som är mycket få i Danmark (10%), står för 16–23 % i övriga länder.

De "moderata" utgör kanske enreserv av "militanter" i Frankrike och Luxemburg.

Det finns mer "anpassade" och "ogiltiga" än på andra håll i Danmark, Nederländerna och Storbritannien.

I Belgien och Tyskland verkar det ännu inte finnas något mellan "måttliga" och "motståndare".

Slutligen anges i tabell 78, för varje typ, de procentsatser eller poäng som motsvarar ett fåtal frågor, vars betydelse kommer att visas i senare analyser. Enbart en blick på kvinnors situation visar hur "förändringsaktivister" och "adapted-satisfaits" motsätter sig varandra i våra samhällen.

Den andra delen kommer att klargöra denna punkt i synnerhet, i enlighet med andra analysmetoder.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tcnaunr 77

De fem typerna av attityder per land

(Av 100 svarande i varje land)

	Typ I "aktivister för förändring" (33,7%)		"Motståndare" av typ II (18,2 %)	Typ III "måttliga" (18,3 %)	Typ IV "den anpassade" (20,9%)		Typ V "de likgiltiga och åsiktslösa" (8,5 %)
	AI (13,4 %)	IB (20,3 %)			IVA (10,2%)	IVB (10,7 %)	
Belgien/ Belgien	13 %	15 %	21 %	24 %	10 %	6 %	11 %
Danmark	13	21	10	7	14	21	14
Deutschland	14	19	23	24	9	7	4
Frankrike	17	21	16	27	7	8	4
Irland	16	30	16	19	7	8	4
Italia	21	18	22	20	8	7	4
Luxemburg	10	18	18	27	11	7	9
Nederland	8	20	18	12	16	12	14
Storbritannien	10	20	19	9	12	17	13
(Nordirland)	(11)	(24)	(18)	(13)	(17)	(11)	(6)

Tabell 78

Några karakteristiska svar som motsvarar de fem typerna av attityder

(tillsammans med gemenskapen)¹

	Typ I "aktivister för förändring" (33,7%)		"Motståndare" av typ II (18,2 %)	Typ III "måttliga" (18,3 %)	Typ IV "anpassad" (20,9%)		Typ V "de likgiltiga och åsiktslösa" (8,5 %)
	AI (13,4 %)	IB (20,3 %)			IVA (10,2%)	IVB (10,7 %)	
Betydelsen av problemet med kvinnors ställning	7,09	7,14	4,09	6,66	3,86	3,76	3,69
Kvinnor är mindre troliga	4 %	98 %	18 %	47 %	5 %	18 %	10 %
Förändringar går inte fort nog	52 %	53 %	7 %	26 %	4 %	7 %	6 %
Politik ska inte handla mer om män	85 %	90 %	17 %	15 %	44 %	46 %	25 %
Nöjdhetspoäng :							
Det liv vi lever	7,38	7,43	7,27	7,34	7,76	7,83	7,37
- Företagsform	5,27	5,04	5,43	5,65	5,9	5,45	5,75
- demokratins sätt att fungera	4,9	4,78	5,08	5,34	5,65	5,19	5,41
De säger "riktigt glad"	22 %	22 %	20 %	20 %	30 %	30 %	21 %

1 Ovägd uppsättning nationella prover.

III Faktoranalys och multikriterieanalys av svar¹

För att få en överblick över varje svarandes svar på de 22 frågorna om kvinnors ställning gjordes faktoranalyser separat för varje land.²

Undersökning av resultaten visade på en slående likhet mellan svarsmönstren i olika länder. I varje nationell ekonomi framträder tre grupper av attityder. Grupper (kluster) återspeglar det faktum att personer som svarar på en viss fråga i en eller annan mening har en hög sannolikhet att ge ett liknande svar på var och en av de andra frågorna i samma grupp och vice versa.

Med tanke på dessa likheter i attitydmönstren mellan de nio länderna kommer analysen att läggas fram för gemenskapen som helhet.

1 Detta kapitel tar till stor del upp de analyser som utförs av professorerna Margaret och Ronald INGLEHART (University of Michigan).

2 Den teknik som används här är "varimax rotation"-tekniken.

Kvinnornas situation i Europeiska gemenskapen: Tre inställningskonfigurationer

(Faktoranalys av totala nationella prover)

	Dominerande faktor
I. Uppfattning om diskriminering:	
Skulle dusåga att den nuvarande situationen för kvinnor omkring dig, jämfört med den för män, är ganska bättre (...) när det gäller...?	
... möjligheter till befordran	0,71
... lönen	0,67
Möjlighet att hitta jobb	0,66
... anställningstrygghet	0,65
... yrkesutbildning	0,63
... möjlighet att studera	0,53
... arbetsvillkor	0,52
Är kvinnor lika troliga som män att lyckas i sina liv?	0,64
II. Stödja eller motsätta sig samhällsomvandlingar i förhållande till kvinnors roll	
Tycker du att kvinnor ska spela samma roll som män i politiken?	0,71
- "Instämmer du i att politik i högre grad bör vara en fråga för män (...)"	0,68
Förändrassaker (...) för snabbt, inte tillräckligt snabbt eller bara rätt?	0,54
"Skulle du finna det normalt eller inte normalt för en kvinna att gå ut utan sin man på kvällen för att delta i ett möte?"	0,51
Förändras saker på rätt eller fel sätt?	0,45
Anser du att det finns ett problem för kvinnor eller inte? Hur viktigt är detta problem?	0,42
"Skulle du finna det normalt eller inte normalt för en kvinna att uppmuntra sin man att byta jobb eftersom hon erbjuds en bättre situation i en annan region?"	0,34
"Skulle du finna det normalt för föräldrar att besluta att betala sin dotter för utbildning om hon klarade sig bättre i skolan än pojken?"	0,33
III. Tillfredsställelse eller missnöje?	
"Hur nöjd är du med den samhällsform vi lever i?"	0,67
"På det hela taget, är du mycket nöjd (...) med det liv du lever just nu?"	0,65
Förändras saker på rätt eller fel sätt?	0,44
"Anser ni att utvecklingen av Europeiska gemenskapen (...) kan ha ett gott inflytande (...) på utvecklingen av kvinnors ställning?"	0,43

Den första av de tre grupperna uttrycker i vilken utsträckning kvinnor anses vara lika eller mindre benägna att existera än män. Jagåterspeglar tendensen hos vissa att anse att kvinnor har lika möjligheter inom vart och ett av de angivna områdena, medan andra konsekvent tror att de är mindre troliga.

Den post som väger tyngst i denna svarskonstellation är "marknadsföringsmöjligheter". Detta verkar vara den känsligaste indikatorn på uppfattningen om lika möjligheter för kvinnor och män.

"Lönen" och "möjligheten att hittaarbete" är också relativt bra indikatorer. De andra två punkterna - "möjlighet att studera" och "arbetsvillkor" - tenderar att vara mindre starkt relaterade till andra. Det är faktiskt möjligt att någon tror att kvinnor har samma möjligheter som män när det gäller arbetsvillkor eller utbildning, men anser att kvinnor generellt sett är mindre sannolika än män.

Den andra groupe uttrycker en positiv eller negativ inställning till sociala förändringar som rör kvinnors ställning. Denna dimension omfattar ett stort antal förändringar, men det är intressant att notera att en av våra känsligaste indikatorer rör kvinnors politiska roll.

Den tredje gruppen uttryckte tillfredsställelse eller missnöje med samhällsformen och livsstilen i förhållande till kvinnors status och relaterade förändringar i samhället. En viss optimistisk eller pessimistisk inställning till social förändring uttrycks också av denna dimension.

Denna faktoranalys gör det möjligt för oss att från ett nytt perspektiv ta alla de resultat som tidigare undersökts vid första behandlingen.

1. För eller emot social förändring

Ett index över stöd för eller motstånd mot samhällsförändringar som rör kvinnors roll kan konstrueras, som kombinerar svar på de två viktigaste frågorna: Förändras saker och ting för fort? och "håller du med om att politik bör handla mer om män?"¹

Detta index kan användas som en beroende variabel i en serie multikriterieanalyser, där förhållandet till specifika identifieringsvariabler (kön, ålder, utbildning, inkomst osv.) mäts, med beaktande av sambanden mellan dessa variabler: t.ex. mellan kön och ålder, mellan kön, ålder och inkomst osv.²

Tabell ci- efter visar den relativa betydelsen av tio identifieringsvariabler i förklaringen, för att uttrycka det på ett annat sätt, av den dimension som studerats i vart och ett av gemenskapens länder.

1 Dessa två poster är bland de tre som är dominerande faktorer på den uppmätta dimensionen (andra gruppen). Posten "samma roll i politiken" valdes inte av två skäl: För det första kom det omedelbart, i frågeformuläret, efter posten "politik för mänskliga frågor", och det fanns anledning att frukta en kontamineringsseffekt. För det andra är det tvetydigt, eftersom både en envis traditionalist och en medveten anhängare av kvinnors "befrielse" av olika skäl kan känna att kvinnor och män bör spela olika roller i politiken.

2 Systemet som används är Multiple Classification Analysis (MCA).

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 80

Stöd till samhällsförändringar som rör kvinnors ställning i Europeiska gemenskapens länder enligt tio identifieringsvariabler

(Rangordningsintervall enligt variansen som förklaras av varje prediktor, med beaktande av effekterna av andra prediktorer)

	Danmark 4.27 (x)	Irland 4.24	Förenade kungariket 4.16	Frankrike 4.12	Tyskland 3.88	Italien 3.78	Nederländerna 3.76	Belgien 3.48	Luxemburg 3.42
1. Uppgiftslämnarens ålder	1	3	2	1	7	7	2	1	4
2. Företräde för en fest	2	7	3	3	1	1	3	4	5
3. Familjeinkomst	3	2	1	2	5	3	4	7	2
4. Region	10	1	10	6	6	5	1	2	1
5. Antal personer i hushållet	4	6	5	4	4	2	5	8	6
6. Utbildningsnivå	7	8	4	5	9	4	7	3	8
7. Bostadsort/landsort	6	5	6	8	2	8	8	5	7
8. Svarandens kön	5	4	8	9	3	10	10	10	9
9. Yrke som överhuvud för hushållet	9	9	7	7	8	6	6	6	3
10. Familjeställning	8	10	9	10	10	9	9	9	10

x) Siffran under varje lands namn visar den genomsnittliga poängen för stödindexet: högst 6, minst 1, central punkt 3,5.

Överallt är de starkaste prediktorerna för stöd för kvinnors omvandlingsrörelse ålder, preferens för ett politiskt parti, familjeinkomst och den region där den intervjuade bor. Var och en av dessa variabler visar ett betydande samband med attityden hos varje svarande i de flesta länder. De flesta av de övriga sex variablerna har endast små eller statistiskt obetydliga effekter.

Låt oss tittapå dem en efter en.

1) Ålder

Som diskuterats ovan uppfattas kvinnors status och roll förändras. Så har det inte varit de senaste åren. I alla EU-länder föddes människor i vissa åldersgrupper innan kvinnor fick vissa grundläggande medborgarskapsattribut, t.ex. rösträtt. Man kan förvänta sig att människor vars uppfattningar och attityder bildades vid en tidpunkt då kvinnors roll fortfarande var snävt begränsad skulle betrakta sådana begränsningar som relativt naturliga och tolerabla jämfört med mer avlägsnagrupper.

Uppgifterna bekräftar detta antagande. Ungdomar är oftare för förändring än äldre. Är det på grund av förändrade historiska förhållanden eller något inneboende i jeunesse? Uppgifterna tyder på att den första hypotesen är den rätta. Omfattningen av attitydförändringen var mycket större bland kvinnor än bland män.

För den första av de två frågor som valts ut som indikator finns det en skillnad på 12 poäng bland män och 21 poäng bland kvinnor, för extrema åldersgrupper.

När det gäller den andra frågan är skillnaderna 15 respektive 28 punkter.

I åldersgruppen 65+ är kvinnor något mer "konservativa" än män i sina svar på var och en av de två frågorna. I fastegruppen är inställning till förändring mycket vanligare.

Denna struktur förklarar varför könsskillnaderna är så låga när man jämför kvinnor och män oavsett ålder: Den relativa "konservatismen" hos äldre kvinnor, som går in i en genomsnittlig beräkning med den motsatta tendensen hos äldre kvinnor, har effekten att minimera skillnaderna.

Denna interaktion mellan ålder och kön måste endast tillskrivas livscykelns effekter. Det förefaller mer rimligt att dra slutsatsen att det har skett betydande förändringar i uppfattningen om de båda köns respektive roller, vilket har haft en särskilt stor inverkan på den grupp som berörs mest: kvinnor.

(Se tabell 81)

Tabell 81

Attityder till samhällsomvandlingar när det gäller kvinnors status efterkön

(Resultat förgemenskapen, exklusive uteblivna svar)

1. Med tanke på att kvinnors plats i samhället inte förändras tillräckligt snabbt:

Ålder	Män	Kvinnor
15–24 år	33 %	40 %
25–34	33	38
35–44	27	32
45–54	25	27
55–64	22	26
65 år och äldre	21	19
Skillnaden mellan extrema grupper	-12	-21

2. Håller inte med om att "politiken i högre grad måste vara männens angelägenhet":

Ålder	Män	Kvinnor
15–24 år	33 %	40 %
25–34	33	38
35–44	27	32
45–54	25	27
55–64	22	26
65 år och äldre	21	19
Skillnaden mellan extrema grupper	-15	-28

Ett ytterligare argument för denna slutsats om påverkan av generationseffekten kändras av analysen av förhållandet mellan attityder och ålder i vart och ett av länderna.

I de olika länderna fick kvinnor rösträtt på mycket olika datum. Länderna kan därför kortfattat delas in i två grupper: De där kvinnor fick rösträtt tidigt, dvs. före eller omedelbart efter första världskriget, och de där rätten erhöles sent, med en generation av eftersläpning, dvs. efter andra världskrigets slut. Tyskland är ett mellanfall, eftersom kvinnor fick rösträtt där relativt tidigt, men den rätten, liksom alla politiska friheter, upphävdes under nazismen.

Även om skillnader i attityder mellan unga och äldre påverkas av historiska förändringar kan man förvänta sig relativt långvariga skillnader mellan åldersgrupper i länder där rösträtt beviljades tidigare och relativt nya skillnader i länder där rösträtt beviljades på senare tid.

Detta antagande bekräftas: I vart och ett av de fem "tidiga" länderna är den största skillnaden mellan den andra och tredje åldersgruppen. I vart och ett av de tre "senkomna" länderna observeras det mellan den första och den andra åldersgruppen. Tyskland är tydligt kopplat till den andra gruppen av länder. De olika svaren mellan yngre och äldre människor speglar förmodligen de historiska influenser som varandra genomgick som tonåringar.

Tabell 82

Instämmer inte i uppfattningen att "politiken i högre grad bör vara männens angelägenhet", beroende på situation och land.¹

Åldersgrupp			En tid då kvinnor fick rösträtt							
Ålder 1975	Genomsnittsalder	År 18 ²	Uråldrigt (1915-1919)				Tidigare med avbrott	Senaste (1944 - 1949)		
			Dan.	Ned.	G.B.	Irland	Deutsch.	Fr.	Det är det.	Bälg.
15-39	27	1966	85 %	65 %	75 %	75 %	61 %	77 %	73 %	57 %
40-65	52	1941	82	57	73	69	45	60	57	42
66-96	72	192]	69	47	68	54	40	59	55	30

1 Bortfall exkluderat. Utan Luxemburg och Nordirland.

2 18 år anses här vara den ålder då socialiseringen av förvuxen slutar.

2) Politisk preferens

Politisk orientering är också en viktig prediktor för attityder till kvinnors förändrade status.

Som en första approximation kan man säga att människor som är vänsterorienterade tenderar att vara mer stödjande för kvinnors deltagande än de som är högerorienterade. Men det finns undantag. I Storbritannien verkar det till exempel som om väljarna i Labourpartiet är relativt mindre gynnsamma. I Frankrike är kommunisterna mindre gynnsamma än de andra, med undantag för de aullistiskaG:na och de oberoende republikanerna. I Belgien ligger socialisterna långt efter liberalerna och de regionala partiernas väljare.

Trots dessa avvikelser, som också bör verifieras på större urval, finns det tendens hos vänsterväljarna att främja kvinnors lika deltagande i politiken.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Tabell 83

Oenighet med åsikten att "politik bör vara mer en fråga för män", med tanke på politiskpreferens och land¹

Deutschland		Irland		Storbritannien		Frankrike	
SPD	61 % (347)	Arbete	70 % (148)	liberala	78 % (94)	PSU och extremvänster	85 % (26)
FDPV	57 (105)	Fianna misslyckas	70 (369)	Conservative	78 (393)	Socialistiska partiet	75 (325)
CDU/CSU	42 (416)	Fine Gael	69 (209)	Nationalist Arbete	69 (26)	Vänsterrad.	75 (20)
					66 (324)	Reformatörer	72 (72)
						kommunistiska partiet	67 (107)
						U.D.R.	64 (112)
						Återpublicera. indép.	58 (163)
Nederland		Danmark		Belgien/Belgien		Italia	
Dem. "66, DS-70	100 % (8)	Venstre Socialiste	90 % (19)	PVV (Liberalen)	68 % (59)	PCI	80 % (153)
PPR, PSP	88 (42)	Det socialistiska folket.	88 (42)	FDF/RW	63 (40)	PRI	80 (25)
CPN	69 (16)	Venstre	85 (181)	Volksunie	59 (73)	PSDI	469 (45)
vVD	65 (150)	Fremskridtspartiet	82 (146)	PSC (Societies-Chr.)	52 (85)	PSI	67 (141)
PvdA	60 (289)	Kristeligt Folk.	80 (44)	BSP (socialisten)	49 (99)	PLI	67 (SQ)
ARP	60 (57)	Socialdemokratiet	79 (248)	PSB (socialister)	45 (146)	MSI/Destra Naz.	58 (45)
ISGP, BP, GPV, RKPN	52 (23)	Radikale	79 (53)	CVP (kristna)	45 (282)	DC	57 (291)
KVP	48 (159)	Konservativa	72 (46)	PLP (olika betydelser)	33 (30)		
Chu	44 (52)	Kommunister	71 (17)				

¹ Inga svar uteslutna. Utan Luxemburg och Nordirland. Siffrorna inom parentes motsvarar antalet svarande. Procentsatser som beräknats på mindre än 30 svar kan inte anses vara signifikanta.

3) Inkomster

Familjeinkomst är, tillsammans med regionen, en av de två andra viktiga prediktorerna för attityder till kvinnors politiska deltagande.

I allmänhet är personer med höga inkomster de mest gynnsamma. Detta konstaterande kan komma som en överraskning, efter det vi just har gjort när det gäller den politiska inriktningen. Förklaringen till denna skenbara motsägelse bör utan tvekan sökas i processen med förändring av värdesystemen, där några av de rikaste kretsarna i västeuropeiska länder tenderar att fokusera på "post-materialistiska" värderingar och i synnerhet ge företräde åt ett mindre hierarkiskt och mer jämliktsamhälle.¹ Eftersom jämställdhet är en del av post-materialistiska värdesystem, kan resultaten om vänsterorientering och hög inkomst återspegla samma process av kulturell förändring.

1 Se Ronald INGLEHART, "The Silent Revolution in Europe", American Political Science Review, december 1971.

Tabell 84

Instämmer inte i yttrandet "Politiskt bör vara mer mäns företag" beroende på familjens inkomst och land.¹

Danmark		Storbritannien		Irland		Frankrike	
-20 000 kr	71 % (55)	- L 79	63 % (105)	--L 40	50 % (30)"	-->FF 800	42 % (43)
20 - 30.000	82 (67)	80 - 159	77 (162)	40 - 79	60 (133)	800 - 1250	53 (53)
30 - 40.000	85 (46)	160 - 239	73 (221)	80 — 159	72 (258)	1250 - 1750	59 (85)
40 - 50.000	71 (49)	240 - 319	77 (150)	160 — 239	72 (217)	1750 - 2500	67 (162)
50 - 60.000	83 (77)	320 - 399	83 (83)	240 - 319	84 (102)	2500 - 4000	73 (242)
60 - 80.000	77 (123)	400+	88 (76)	320 - 399	76 (45)	4000-6500	78 (160)
80 - 100.000	87 (108)			400+	71 (34)	6500+	78 (71)
100-150 000	87 (160)						
150.000 +	95 (59)						

Italia		Nederland		Deutschland		Belgien/Belgien	
70 000 lire.	54 % (41)	-Hfl. 9000	56 % (43)	-DM 750	27 % (45)	-FB 8000	32 % (66)
70 - 120.000	54 (79)	9 - 12.000	57 (67)	750 - 1000	51 (88)	8 - 16.000	38 (203)
120 - 180.000	60 (161)	12 - 15.000	56 (82)	1000 - 1250	41 (126)	16 - 24.000	45 (218)
180 - 250.000	67 (241)	15 - 18.000	59 (106)	1250 - 1500	44 (126)	24 - 32.000	49 (182)
250 - 350.000	64 (193)	18 - 21.000	55 (165)	1500 - 1750	53 (116)	32 - 40.000	56 (157)
350 - 500.000	66 (131)	21 - 24.000	55 (123)	1750 - 2000	52 (124)	40 - 60.000	56 (101)
500 - 750.000	78 (41)	24 - 27.000	63 (87)	2000 - 2250	49 (105)	60.000 +	68 (50)
750.900 +	86 (22)	27 - 30.000	60 (47)	2250 - 2500	61 (62)		
		30 - 33.000	64 (45)	2500 - 2750	59 (51)		
		33 - 39.000	83 (30)	2750 - 3000	54 (28)		
		40.000 +	67 (51)	3000+	76 (41)		

4) Bostadsregionen

Förhållandet mellan bostättningsregionen och attityden till kvinnors politiska deltagande är inte enkelt. Det finns betydande skillnader mellan provinserna i Nederländerna eller mellan delstaterna i Förbundsrepubliken Tyskland. men det finns få mellan de tre stora regionerna i Danmark, eller mellan Storbritannien och Nordirland (ävenom det finns en viss skillnad mellan regionerna i Storbritannien själv).

I vilket fall som helst är regionen viktig prediktor. Det finns en viss tendens att inställningen blir mer gynnsam i regioner med en stor metropol, som London, Dublin, Paris, Hamburg eller Bryssel, även om regionerna Rom och Berlin ligger långt under sina motsvarande nationella genomsnitt.

De protestantiska majoritetsprovinserna i Nederländerna kommer före de katolska eller blandade provinserna, men det är inte nödvändigtvis sant för de tyska delstaterna. Det finns ingen signifikant skillnad mellan de flamländska och vallonska provinserna i Belgien.

Allt som kan sägas, innan mer djupgående studier kan göras med tillräckliga urval, är att det finns interregionala skillnader och att regioner med stora städer tenderar att vara mer "feministiska", utan att detta verifieras överallt.

Tabell 85

¹ Inga svar uteslagna. Utan Luxemburg och Nordirland. Familjeinkomster anges per år för Danmark och Nederländerna och per månad för andra länder.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Instämmer inte i yttrandet "Politiskafrågor måste i högre grad vara männens angelägenheter" beroende på bosättningsregion och land.²

Danmark		Storbritannien		Irland		Frankrike	
Jylland	85 % (490)	Sydväst	81 % (89)	Sydväst	78 % (131)	Parisregionen	78 % (235)
Sjaelland	78 (404)	London + Sydöstra	77 (283)	väst	72 (104)	Nordväst	71 (235)
Fyn	78 (90)	Yorkshire * Humber.	76 (88)	öst	71 (344)	Alsace och Lorraine	69 (77)
		West Midlands	75 (67)	Mellanvästern	71 (110)	Sydöstra	69 (171)
		Skottland + Wales	71 (184)	Donegal	70 (27)	Parisiska avrinningsområden	65 (168)
		East Midlands	70 (63)	Midlands	70 (91)	Sydöstra	60 (125)
		nordväst	68 (114)	Sydöstra	62 (131)	Nord och Pas-de-Calais	59 (83)
		norra	65 (49)	nordöstra	60 (42)		
		Östangeln	62 (39)				
Italia		Nederland		Deutschland		Belgien/Belgien	
Sicilien + Sardinien	71 % (70)	Friesland	71 % (44)	Hamburg och Bremen	58 % (48)	Namur	55 % (44)
Nordväst	67 (300)	Drenthe	71 (28)	Rheinland-Pfalz	58 (62)	Brabant	54 (333)
nordöstra	65 (197)	Groningen	68 (44)	Hessen	57 (83)	Antwerpen	52 (233)
södra	63 (235)	Noordholland	66 (169)	Bayern	56 (160)	Limburg	50 (98)
Centrum	61 (210)	Noordbrabant	60 (142)	Nordrhein-Westf.	54 (287)	Hainaut	44 (185)
		Zuidholland	59 (237)	Niedersachsen	46 (112)	Liege	43 (141)
		Utrecht	57 (46)	Baden-Württ	44 (141)	Oost-Vlaanderen	42 (189)
		Gelderland	51 (106)	Berlin	42 (33)	Väst-Vlaanderen	40 (151)
		Limburg	51 (87)	Saarland	42 (19)	Luxemburg	30 (33)
		Zeeland	50 (26)	Schleswig-Holstein	36 (41)		

² Undantagna svarsbortfall. Utan Luxemburg och Nordirland.

2. Optimism och pessimism

Den sista av våra grupper av attityder som identifierades genom faktoranalys kännetecknades av en känsla av tillfredsställelse eller missnöjesmedsamhället som helhet och med livet som helhet, liksom en allmän känsla av optimism eller pessimism när det gäller omvandlingen av kvinnors status.

Man kunde ha trott att kvinnor skulle vara mindre nöjda än män i samhället och i allmänhet i livet, eftersom deras chanser faktiskt, om inte rättsligt, begränsas av ett stort antal sedvänjor och fördomar som inte påverkar personer av det andrakönet. Ändå verkar det som om de flesta kvinnor anpassar sig till omständigheterna, eller att samhället villkorar dem att acceptera dessa begränsningar: Det finns nästan ingen skillnad mellan nivåerna av hennestisfaction av män och kvinnor.

Som framgår av följande tabell är de viktigaste tecknen på allmän livstillfredsställelse desamma som de som mest påverkar attityden till social förändring i förhållande till kvinnors status: familjeinkomst, region, ålder och politisk preferens. För alla nio länder är kön den lägsta av de tio prediktorerna.

Tabell 86

Förutsägande faktorer för övergripande livstillfredsställelse i Europeiska gemenskapens länder

(Räckvidd för rangordning suivant variansen förklaras av varje prediktor, med beaktande av effekterna av andra prediktorer)

	Irland (16,9 % (x))	Luxemburg (15,9%)	Frankrike (13,8 %)	Italien (12,9 %)	Nederländerna (12,8 %)	Tyskland (11,7 %)	Belgien (11,1 %)	Danmark (8,7 %)	Förenade kungariket (6,1 %)
1. Familjeinkomst	3	1	1	1	6	1	1	4	4
2. Region	1	2	5	2	4	5	3	3	1
3. Ålder	4	9	3	6	2	3	2	5	2
4. Företräde för en fest	5	7	2	3	3	8	6	1	3
5. Familjeställning	10	4	4	7	1	2	5	2	6
6. Yrke	2	10	8	9	5	9	4	6	8
7. Antal personer i hushållet	6	8	6	5	8	6	10	8	5
8. Bostadsort/landsort	8	5	7	8	7	4	8	7	7
9. Utbildningsnivå	7	3	10	10	9	7	9	10	10
10. Sex	9	6	9	4	10	10	7	9	9

x) Siffrorna inom parentes motsvarar den procentandel av den totala variansen som förklaras av de tio prediktorerna i varje nationellt urval.

Denna brist på könsskillnader är slående och medför stora utmaningar.

I allmänhet, vilket har visats i andra studier, varierar den allmänna känslan av tillfredsställelse inom ett visst sociokulturellt system, i detta fall ett nationellt system, lite beroende på de sociala egenskaperna hos de svarande: Variansen förklaras av våra tio prediktorer är i storleksordningen 12%, i genomsnitt, för de nio nationella provena. Å andra sidan har vi sett att graden av tillfredsställelse varierar kraftigt från ett land till ett annat, där mindre länder har en betydligt högre grad av tillfredsställelse än större länder. Dessutom, bland de prediktorer som spelar en roll inom varje land, kommer regionen i genomsnitt omedelbart efter familjens inkomst, före ålder, politisk inriktning etc.

Det är som om uppfattningen om tillfredsställelse är ett brett spritt (och förmodligen stabilt) kulturellt faktum i ett sociokulturellt system, eller mer exakt resultatet av ett visst förhållande mellan upplevda situationer och tänkta ambitioner. Människor vet till exempel att kvinnor får mindre betalt än män, att de är socialt diskriminerade på många områden i livet. Men den allmänna tillfredsställelsen hos båda könen förblir praktiskt taget densamma så länge förändringen i värdesystem och ökningen av ambitionsnivån som uppskattas vara uppnåelig inte bestämmer hos kvinnor en känsla av insatisfaction och en efterfrågan på livseffekter, vilket kommer att leda till en ytterligare justering av känslan av tillfredsställelse och så vidare.¹

Om kvinnor på det hela taget inte är mer eller mindre satisfierade än män, är det viktigt att notera att när det gäller "samhällets form" är unga kvinnor och män betydligt mindre nöjda än äldre människor.

Tabell 86 visade den lilla variationen i graden av övergripande tillfredsställelse inom varje land. Som framgår av tabell 87 finns det dock mycket större skillnader mellan länderna, beroende på vilket område som tillfredsställs. Vissa länder rankas högt för nästan alla domäner av satisfaction, medan andra rankas relativt

1 Kommentarer från Ronald INGLEHART: Värdeprioriteringar. Subjektiv tillfredsställelse och protestpotential bland den västerländska allmänheten". Papper utarbetat för 1975 års möte i American Political Science Association, San Francisco, från september 1975.

lågt. Danskarna, till exempel, är en av de tio bästa kungarnavarje timme, medan fransmännen och särskilt italienarna nästan alltid upptar en av de tre lägsta.

Relativt höga eller låga nivåer av tillfredsställelse verkar vara konstanta i varje land, åtminstone under perioden 1973–1975, för vilken jämförbara uppgifter finns tillgängliga (tabell 88).

Konsekvensen av dessa resultattyder på att vi här har att göra med en djupgående egenskap hos de olika nationella (och kanske regionala) kulturerna, men uppgifter saknas fortfarande för att bevisa detta.¹

1 För 1973, se "Tillfredsställelse och missnöje med levnadsvillkoren i Europeiska gemenskapens medlemsstater". Bryssel i juni 1974.

Tabell 87

Tillfredsställelse och lycka i Europeiska gemenskapens länder

(Rangordning av de olika länderna, enligt deras genomsnittliga poäng för varje land)¹

	Danmark	Belgien	(Nordirland)	Nederland	Luxemburg	Irland	Storbritannien	Deutschland	Frankrike	Italia
Tillfredsställelse med										
Livet vi lever (11 grader)	1	4	2	7	5	3	6	8	9	10
Livet vi lever (4 grader)	1	2	3	4	7	5	6	8	9	10
- levnadsstandard	1	2	4	3	5	7	6	8	9	10
Lycka (3 grader)	1	2	6	3	4	9	5	8	7	10
Tillfredsställelse med										
- hur man använder fritid	1	5	2	4	7	3	6	8	9	10
- den tid som står till förfogande	3	4	5	2	6	1	7	9	8	10
- Inkomster	1	4	3	2	5	6	7	8	9	10
- Relationer med människor	3	5	2	10	6	1	4	7	8	9
- huset	3	4	1	6	5	1	7	8	9	10
- den plats där du bor	2	4	3	5	5	6	6	9	9	8
- Samhällsformen	5	3	9	6	1	6	7	2	8	10
- demokratins sätt att fungera	5	3	9	4	2	6	8	1	7	10

¹ Om inget annat anges mättes alla objekt med en 11-gradig skala, från 0 till 10.

Tabell 88

Tillfredsställelse och lycka i gemenskapens länder, efter olika åtgärder 1973 och 1975

(Genomsnittliga poäng för varje land)¹

		Tillfredsställelse med livet				Lycka	
September 1973 (4-gradig skala)		Maj 1975 (4-gradig skala)		Maj 1975 (11-gradig skala)		Maj 1975 (3-gradig skala)	
Danmark	3,5	Danmark	3,5	Danmark	8,3	Danmark	2,4
Irland	3,4	Belgien	3,3	Irland	8,2	Belgien	2,3
Belgien	3,3	Nederland	3,3	Belgien	7,8	Nederland	2,2
Nederland	3,3	Irland	3,2	Luxemburg	7,7	Luxemburg	2
Luxemburg	3,3	Storbritannien	3,2	Nederland	7,5	Irland	1,9
Storbritannien	3,2	Luxemburg	3	Storbritannien	7,5	Storbritannien	1,9
Deutschland	3	Deutschland	2,9	Deutschland	7	Deutschland	1,9
Frankrike	2,9	Frankrike	2,9	Frankrike	6,7	Frankrike	1,9
Italia	2,7	Italia	2,6	Italia	6,3	Italia	1,6

Det finns dock ett viktigt inslag av diskontinuitet i gemenskapsländernas tillfredsställelsenivåer.

En noggrann undersökning av resultaten tyder på att det förmodligen finns två typer av tillfredsställelse som varierar med viss självständighet från den ena till den andra. I ett visst land kan människor ha samma eller nästan samma allmänna tillfredsställelse jämfört med andra länder i gemenskapen, men de befinner sig i en annan situation när det gäller två aspekter av tillvaron: "samhällets form" och "demokratins funktion". Befolkningen i Nordirland är till exempel i allmänhet hög på de flesta tillfredsställelseområden, men mycket låg i samhället och demokratin. Tyskarna har ett omvänt fall.

Inte bara varierar tillfredsställelsen med dessa två områden oberoende av andra aspekter av existensen, men det visar en intressant utveckling över tiden, vilket står i kontrast till stabiliteten hos mer globala former av tillfredsställelse.

Tabell 89 visar hur nöjda de olika länderna är med "samhällets form". I de flesta länder verkar allmänheten ha börjat en nedgång i detta område från 1973 till 1975. Tyskland verkar vara ett slående exception, som går från femte till första plats; Denna ökning beror inte på en ökning av tyskarnas tillfredsställelse, utan på en kraftig minskning i andra länder.

1 För 4-gradersskalan: 4 = "mycket nöjd" och 1 = "inte alls nöjd". För 11-gradersskalan, 10 = "Mycket nöjd" och 0 = "Ej nöjd alls". För frågan om lycka var valet mellan "Verkligen lycklig" (3), "Tillräckligt lycklig" (2), "Inte alltför lycklig" (1).

Tabell 89

Tillfredsställelse med "den samhällsform i vilken man lever" 1973 och 1975¹

	1973		1975	
	4-gradig skala	Likvärdighet över 11 grader		11-gradig skala
Belgien/Belgien	2,91	6,99	Luxemburg	6,58
Luxemburg	2,88	6,92	Deutschland	6,41
Irland	2,78	6,68	Belgien/Belgien	6,38
Danmark	2,68	6,44	Irland	6,02
Deutschland	2,61	6,27	Danmark	5,88
Nederland	2,56	6,15	Nederland	5,95
Storbritannien	2,48	5,96	Storbritannien	5,14
Frankrike	2,33	5,6	Frankrike	4,72
Italia	2,13	5,12	Italia	3,31

1 Denna tabell är vägledande, det är inte säkert att svar som ges på en 4-gradig skala, även aritmetiskt konverterade, är strikt jämförbara med svar som ges på en 11-gradig skala.

Slutsatser

Slutligen uttrycker de attityder och ambitioner som vi identifierade och mätte i denna första stora forskning om kvinnor och män i Europa främst ambitioner gentemot det globala samhället och attityder till social förändring. De underliggande spänningarna är mindre mellan könen än mellan generationer, mindre mellan "feminister" och "antifeminister" än mellan, å ena sidan, förändringsaktivisterna (ungefär entredjedel av allmänheten), själva, eventuellt förstärkta av dem som vi har kallat moderata, (knappt 20 procent av allmänheten), och, å andra sidan, en minoritet av motståndare till förändring (också 20 procent), resten av allmänheten delar två mot en mellan anpassade och likgiltiga.

Kvinnors utveckling och samhällsförändringar: Det är nog samma debatt och samma kamp.

Anmärkningar

(Omdirigerad från Pierre Dieumegard)

Originaldokumentet finns på Eurobarometers webbplats (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/63>) på tre språk: engelska, franska och tyska. Den franska versionen (<https://webgate.ec.europa.eu/ebsm/api/public/deliverable/download?doc=true&deliverableId=51062>) låg till grund, men för svårlästa delar var de engelska och tyska versionerna användbara.

I den ursprungliga franska språkversionen var namnen på länderna på landets nationella språk och på franska och nederländska för Belgien. Detta har behållits för detta dokument, även om det är troligt att det kommer att uppstå översättningsproblem genom maskinöversättningar.

Teknisk utveckling: Det var tiden för skrivmaskiner och stenciler

När vi tittar på det ursprungliga dokumentet ser vi hur Eurobarometerrapporterna har utvecklats under de senaste 50 åren. Vid den tiden användes en skrivmaskin för att punktera stenciler: Den var lång och det var svårt att rätta till skrivfel. Sedan, med roneotermaskinen, kunde bläcket passera genom hålen i stencilen för att gå till pappersarket. Resultatet blev text endast i svart på en vit bakgrund. Vi kunde inte göra grafer. För att göra pdf-dokumentet tillgängligt på Eurobarometers webbplats, nästan 40 år senare, var det nödvändigt att skanna det tryckta dokumentet för att göra bilder som samlats in i pdf-dokumentet.

Slutligen skickades detta skannade dokument till automatisk teckenigenkänningsprogramvara (PDF-Xchange Editor och Tesseract). Resultatet innehöll olika fel, på grund av dåligt tryckta bokstäver och små fläckar på papperet. De allra flesta felen har korrigerats i formateringen av detta dokument, men det är möjligt/sannolikt att det fortfarande finns några fel kvar.

1975 hade en skrivmaskin bara ett typsnitt: Det fanns ingen möjlighet till fetstil eller kursiv stil, och de var alla lika stora.¹ För att markera vissa ord i titlarna var det vanligt att kapitalisera tecknen. Men maskinöversättningssystem tenderar att felöversätta ord till versaler, vilket är anledningen till att titlar i detta dokument ofta är i gemener, till skillnad från det ursprungliga dokumentet.

Förändringar i redaktionell stil: Detta var den tid då redaktörerna tänkte (och visade sina tankar)

I den första fotnoten anges tydligt författarna till rapporten. Huvudförfattare är Jacques-René Rabier, och vissa delar har skrivits av specialister (Hélène Riffault, Margaret och Ronald Inglehart). Vi vet vem som gjorde vad och vem som kan klandras om vi är missnöjda med betänkandet. Det anges att denna rapport "inte på något sätt tar på sig Europeiska kommissionens ansvar": Det är inte ett internationellt fördrag vars olika regeringar har vägt varje ord och kommatecken, det är en forskningsrapport.

Femtio år senare är situationen helt annorlunda. Eurobarometer offentliggör fortfarande rapporter om samma ämnen, till exempel offentliggjordes i december 2024 en Eurobarometerrapport om könsstereotyper (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2974> endast på engelska, För frivillig översättning till andra språk, se https://europokune.eu/Article_35/2024sp545stergen). Redan före inledningen, från den andra sidan (baksidan av försättsbladet) sägs det också att dokumentet inte representerar Europeiska kommissionens åsikter, och att tolkningarna och åsikterna endast är författarnas.

Men vilka är författarna till denna rapport från december 2024? Detta är inte markerat någonstans i texten. När man tittar på egenskaperna hos dokumentet, står det i raden av författaren till dokumentet: Generaldirektoratet för rättsliga frågor och konsumentfrågor. Det finns inget mänskligt namn.

I 1975 års rapport finns det idéer, åsikter, hypoteser, som ibland verifieras av statistik, men som ibland är missuppfattningar eller stereotyper som motbevisas av statistik.

Ett exempel (från punkt I-1) är den förmodade majoritetsreligionen i de olika länderna (sidan 10)

1 Boll skrivmaskiner fanns redan 1975, och typ av tecken kunde ändras genom att ändra bollen, men detta krävde flera sekunder av manipulation.

Logiskt sett kan man dra slutsatsen att det är i länder där problemet anses vara olöst som det anses vara särskilt viktigt. De är alla länder av katolsk tradition.

Det bör dock noteras att Belgien, även om det är ett land med en katolsk tradition, ligger mer på sidan av länder där problemet inte anses vara särskilt viktigt, i en position nära gemenskapsgenomsnittet.

Även om det finns en fotnot som anger att det inte finns något orsakssamband, sägs det fortfarande att det finns länder som anses vara "katolska". För närvarande skulle en sådan typ av tal anses olämpligt. Å ena sidan är det inte bara katoliker i landet, å andra sidan kan det ses som att stigmatisera en grupp på grundval av en förmodad religion, och det är inte alltid de länder där ett problem anses vara olöst som är de länder där problemet är allvarligast.

Lite längre fram, i förhållande till förändringshastigheten (sidan 18) kan vi läsa:

3° I Italien håller 30 % av männen och kvinnorna med om att saker och ting går för fort oftare än på andra håll, men det är naturligtvis de äldre och lågutbildade som är mest benägna att säga det.

"Naturligtvis" kan tolkas som ett tecken på förakt för de äldre och mindre utbildade, vilket är olämpligt att säga i det jugoförsta århundradet.

I 2024 års rapport finns inget av detta. Texten är mycket smidig, utan några andra uttalade åsikter än att Europeiska unionens folk stöder Europeiska kommissionens politik.

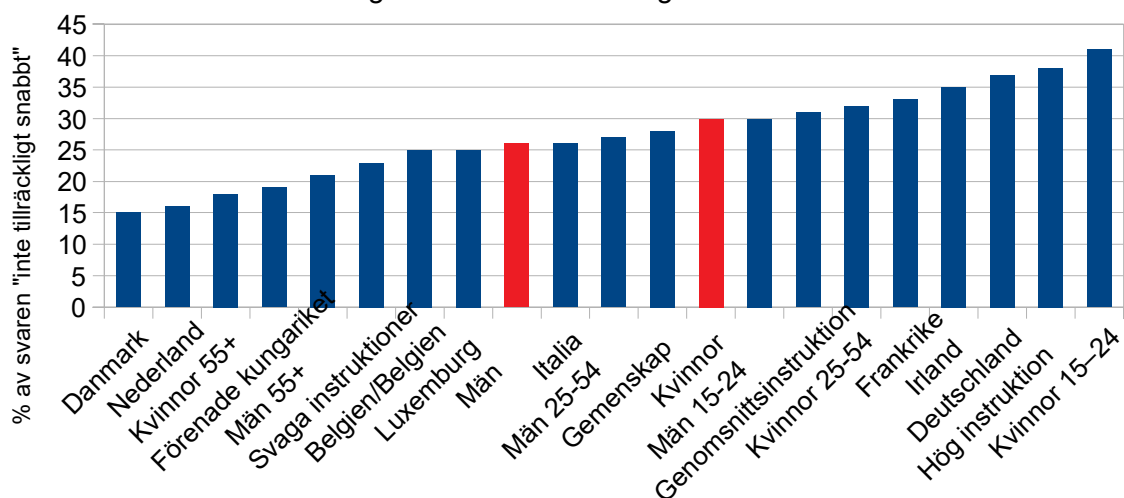
Lyckligtvis finns det i 2024 års rapport diagram och kartor som stimulerar läsarens fantasi och tanke.

Några grafer som gör det möjligt att visualisera data från 1975

Förändringshastighet

Saker förändras inte tillräckligt snabbt.

När det gäller kvinnors ställning

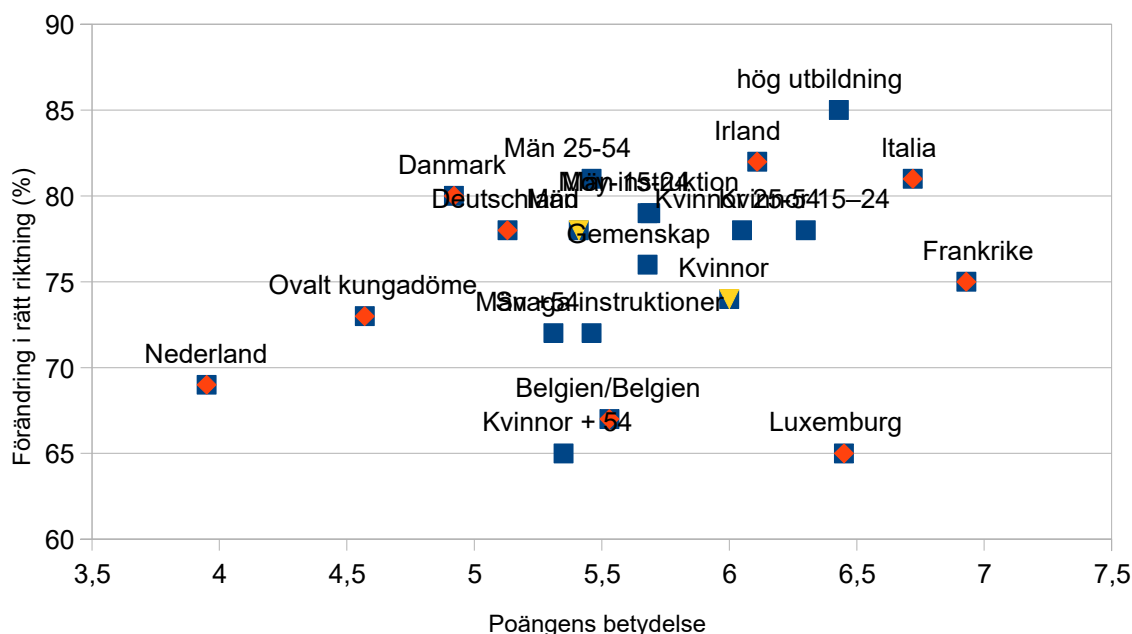
Man kan se att mäns och kvinnors åsikter i genomsnitt inte är mycket olika: endast fyra procentenheter. Å andra sidan varierar åsikterna kraftigt mellan länderna: 15% av människorna i Danmark tycker att förändringen är för långsam, men 37% av människorna i Tyskland, mer än dubbelt så långsam.

Betydelsen och betydelsen av förändring

Tabell 1 (s. 9) innehåller de poäng som är viktiga för problemet med kvinnors ställning (10 för hög betydelse, 0 för noll betydelse).

Tabell 4 innehåller procentandelen svar på frågan: Är detta en förändring på rätt eller fel sätt?

Ett diagram som visar svaren från de olika grupperna (land, kön, ålder, utbildningsnivå) kan göras.

De punkter som representerar länderna är röda, de som representerar samhällsgrupperna är blå, med undantag för de två grupperna "Män" och "Kvinnor", som har en gul triangel i den blå rutan.

Man kan se att det inte finns någon större meningsskiljaktighet mellan män och kvinnor.

Kvinnor lägger lite större vikt vid frågan om kvinnors status, men färre tycker att förändringen är i rätt riktning.

Människor med hög utbildningsnivå lägger stor vikt vid problemet och tycker att förändringen går i rätt riktning.

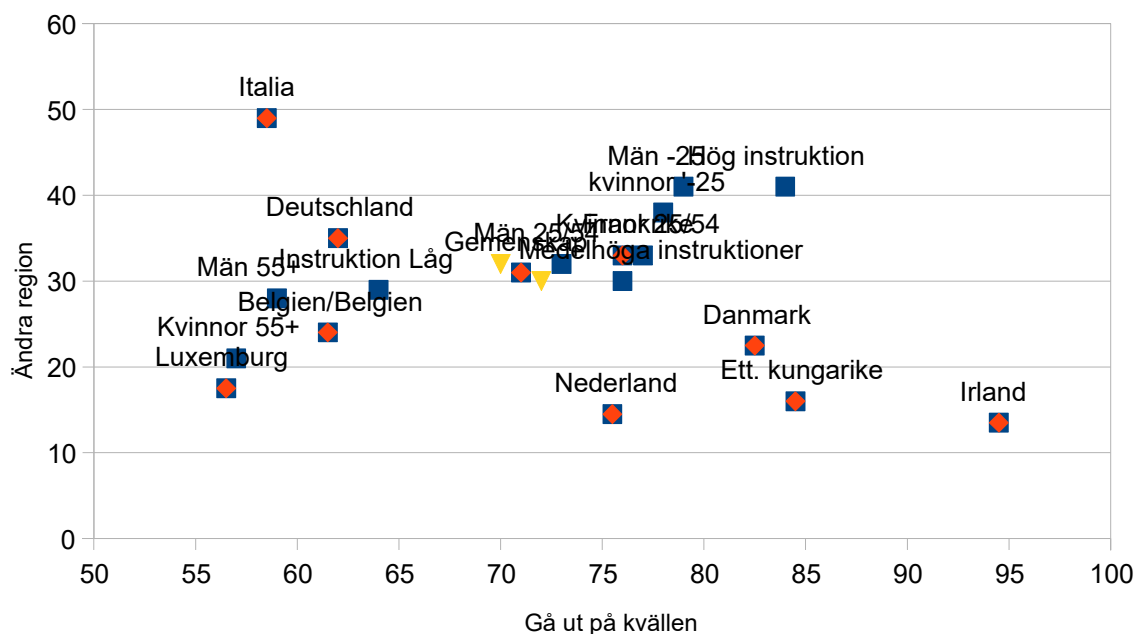
Och det finns en mycket stor spridning av nationella åsikter: från 4 till 7 för viktpoängen och från 65 till nästan 80 för yttrandet om förändringstakten.

I konkreta situationer är de nationella åsikterna också vitt spridda.

I tabell 25 (s. 45) visas resultaten av frågorna "Anser du att det är normalt ...? Den ena eller andra specifika situationen, till exempel "att en kvinna går ut utan make på kvällen för att delta i ett möte" och "att en kvinna uppmuntrar sin man att byta jobb eftersom hon erbjuds en bättre situation i en annan region än den där de bor".

En graf kan göras som visar de positiva svaren på dessa två frågor.

Särskild Eurobarometerundersökning om *kvinnor och män i Europa* – maj 1975

Svaren från män och kvinnor (gula trianglar) är mycket lika. Liksom i föregående diagram kan man se att personer med hög utbildningsnivå svarar starkt "ja" på båda förslagen, medan kvinnor över 55 oftare svarar negativt.

Och de olika länderna (i rött) har fortfarande mycket olika nationella åsikter. Femtio år senare, i 2025 års Eurobarometerundersökningar, ser vi samma sak: åsikterna beror mer på det land där man bor än på kön, ålder eller sociala grupper (i allmänhet). Det finns med andra ord ingen allmän opinion på EU-nivå: Det finns bara nationella åsikter, eftersom de olika folken inte kommunicerar med varandra. För att gå mot en bättre europeisk integration måste människor kunna kommunicera med varandra, utbyta information och åsikter med sina grannar. Det krävs ett gemensamt språk för att debattera. Vi behöver esperanto.

Avslutningsvis måste vi tacka Jacques-René Rabier och de andra författarna till detta betänkande för att de har skrivit betänkandet på ett intressant sätt, med ibland tivelaktiga åsikter, men presenterat de metoder som använts för att försöka verifiera de hypoteser som lagts fram.

BILAGOR

I. Namn på undersökningsinstitut och datum för intervjuer

Belgien/Belgien	Dimarso (INRA-gruppen)	9–20 maj 1975
Luxemburg	"	15–27 "
Danmark	GALLUP MARKEDSANALYS	3–11
Deutschland	EMNID-INSTITUT	12–13 "
Frankrike	Franska INSTITUTET FÖR OFFENTLIGA YTTRANDE (FIFG)"	12–20
Irland	IRISH MARKNADSÖVERSÄTTNINGAR	1–16
Italia	ISTITUTO PER LE RICERCHE STATISTICHE E L'ANALISI DELL'OPINIONE PUBBLICA (DOXA)	9–23
Nederland	NEDERLÄNDERNA INSTITUUT VOOR DE PUBLIEKE OPINIE (NIPO)	20 "-"
Förenade kungariket	GALLUP-POLLEN	9–20

II. Tekniska anmärkningar

1. Sektorn påminns om att man i urvalsundersökningarna måste ta hänsyn till en viss marginal för urvalsfel. Vid urval i storleksordningen 1000 respondenter bör procentuella skillnader under 5 % normalt inte betraktas som statistiskt signifikanta.

2. I alla tabeller anger raden eller kolumnen "Europeiska gemenskapen" genomsnittet för alla sysselsatta ide nio länderna, viktat genomsnitt enligt den befolkning som är 15 år eller äldre i vart och ett av länderna:

	Tusentals	%
Belgien/Belgien	7492	3.91
Danmark	3804	1.99
Deutschland	47052	24.55
Frankrike	38420	20.05
Irland	2031	1.06
Italia	40601	21.19
Luxemburg	262	0.14
Nederland	9554	4.98
Förenade kungariket	42412	22.13
	191628	100.00

3. Alla uppgifter som rör denna undersökning deponeras på "Belgiska arkivet för samhällsvetenskap" (Van Evenstraat 2A, B-3000 Leuven). De görs tillgängliga för medlemsorganisationerna i European Consortium for Political Research (Essex), Inter-University Consortium for Political Research (Michigan) och forskare med forskningsintresse.